

GORICA - ŠTIRIDESET LET PETJA

V začetku šestdesetih let je v Gorici zavel nov blagodejen veter in s tem v kulturno-političnem smislu odprl novo stran povojne zgodovine. Ugodni so bili zlasti politični pogoji takratnega obdobja, med drugim tudi vstop slovenske stranke (SDZ) v takratno goriško občinsko večino in v sam odbor s prvim slovenskim občinskim odbornikom dr. Avgustom Šfiligojem. Vse to je gotovo imelo svojo težo. In to se je kasneje zlasti na Goriškem pokazalo v vseh možnih oblikah, tudi in predvsem v kulturi.

V tem času imamo v Gorici prva mittelevropska kulturna srečanja, ki se v bistvu obračajo na vzhodno in srednjo Evropo, tako tudi na Slovenijo. Ugodna politična konjunktura je tudi odprla pot v glasbeno-pevske manifestacije. Prišlo je do prvih oblik uradnega sodelovanja slovenskih zborov iz matične domovine na zborovski reviji C.A. Seghizzi, zaenkrat še na meddeželni ravni (dežela Furlanija-Juljska krajina, Koroška, Slovenija). Vse to pa je počasi preraslo v širšo umetniško sodelovanje in natečaj Seghizzi je res postal mednarodnega značaja. Res pa je tudi, da so morale nastopiti razne pomembne politične sile, da je lahko nemoteno prišlo do nastopa slovenskih zborov v prostorih Goriške telovadne zveze (UGG).

Prav zato lahko rečemo, da se je v tem času in prostoru odigralo novo poglavje v odnosu med Italijo in Slovenijo. Nadalje pa je ta še ožja oblika zadobila novo lice. Začeli so prihajati pevski zbori iz srednje in vzhodne Evrope ter nastopili v Gorici, kot so sicer nastopali v Arezzu in kje drugje. Naše mesto je tako postalo neke vrste kulturna zborovska prestolnica srednje Evrope. To je mnogo kasneje lepo povzel "Geist vom Görz" (duh Gorice), ki verjetno še obstaja.

Gorica je tako v vsakem smislu postala nekako duhovno središče srednje Evrope. Iz leta v leto - vse do danes - se tu govori in razpravlja o poslanstvu srednje Evrope in njenih narodov danes. Ne gre več za kako nostalgичno habsburško dediščino, ampak za tvorno in zavestno sodelovanje med narodi in državami, ki so sicer nekoč skupno in v miru živeli v nadnarodni monarhiji. To je oz. bo danes zamenjala politična Evropa.

A vrtno se k okrogli obletnici goriške zborovske prireditve. Ta vsekakor zasluži svoje posebno omembo. Štirideset let petja zborov iz Italije, Slovenije, Avstrije, Hrvaške, Madžarske, Češke in Slovaške, Poljske, Romunije, Bolgarije pa spet Rusije do Belorusije in baltskih držav, čez ocean pa Argentine, Filipinov, Združenih držav Amerike itd. - vse to daje goriškemu tekmovanju izrazito mednarodno podobo. Sam se spominjam, ko smo pred leti, vedno v tem okviru, povabili razne zборе, nastopajoče v Gorici, da pojejo pri slovenski maši na Travniku. Tako so tu med drugim nastopili švedski zbor iz stolnice v Štokholmu, holandski zbor iz Venla (s katerim je Gorica pobratena), češki pevski iz Libereca, toskanski zbor iz Arezza ali finski moški zbor iz Espo itd.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Zgodovina Slovencev se končuje, bi nam oznanil Fukuyama, slovenska zgodovina se nadaljuje, bi ugovarjali mi. Ali pa tudi ne. Slovenci smo Slovenci, dokler smo drugačni od drugih, biti ali ne biti drugačen, to je zdaj vprašanje. Slovenci smo Slovenci, dokler obstaja nekaj takega kot slovenstvo, slovenska zgodovina se dogaja tako, da se to slovenstvo skozi čas spreminja in hkrati ohranja. (...) Slovenstvo bo trajalo, dokler bodo Slovenci ustvarjali po meri, ki je res njihova.

JANKO KOS, KONEC SLOVENSKE ZGODOVINE

OD ITALIJE DO SLOVENIJE

IZSELJENCI SO VELIKO BOGASTVO

DRAGO LEGIŠA

V sestavi nove vlade ministrskega predsednika Berlusconi je edina pomembna novost ministrstvo za Italijane v izseljenstvu. To ministrstvo je predsednik vlade zaupal poslancu Nacionalnega zaveznitva, ki se je v prejšnji zakonodajni dobi še najodločneje zavzemal, da bi Italijanom v tujini bila priznana volilna pravica. Novi minister je Mirko Tremaglia, nekdanji "saloski dečko", kot je bojovnike t.i. "saloske republike" imenoval bivši predsednik poslanske zbornice, prej vpliven član KPI, zdaj levi demokrat Violante. Zakonski osnutek ni izčrpal parlamentarnega postopka, a ga je novi minister že predložil novemu parlamentu. Zanimivo in tudi pomenljivo je dejstvo, da je Tremaglia za svojega glasnika imenoval bivšega tržaškega poslanca iz vrst gibanja Naprej, Italija!, ki ga Slovenci poznamo predvsem kot časnikarja, ki je za tržaški italijanski dnevnik

praviloma pisal za našo manjšino sovražne ali vsaj neprijazne članke. Ta je Gualberto Nicolini, ki naj bi bil med drugim strokovnjak za vprašanja optantov in beguncev iz Istre ter Dalmacije.

V zgodovini italijanske republike se je vsekakor prvič zgodilo, da ima osrednja vlada ministrstvo za Italijane po svetu. Kot smo omenili, ima novo ministrstvo na dnevnem redu najprej odobritev zakona, ki bo izseljenecem priznal volilno pravico, zatem pa bodo prišli na vrsto ostali izseljenjski problemi, ki jih gotovo ni malo. Ko svoje izseljenke obiskujejo najvišji predstavniki italijanske države, svoje rojake v tujini nazivajo ambasadorje italijanske omike in kulture, kar pomeni, da jim priznavajo zelo pomembno vlogo (tudi na področju gospodarstva). In takih "ambasadorjev" je na milijone!

Poglejmo zdaj kratko, kako vprašanje svojih izseljencev in zdomcev obravnava mlada republika Slovenija. Najprej je tre-

ba ugotoviti, da to problematiko načelno ureja že sama ustava, medtem ko italijanska o tem molči. V 5. členu slovenske ustave med drugim beremo, da država "skrbi za avtohtone slovenske manjšine v sosednjih državah, za slovenske izseljence in zdomce, ter pospešuje njihove stike z domovino".

Naj spomnimo, da je bilo v sestavi prve (Peterletove) vlade samostojne Slovenije tudi ministrstvo za Slovence v zamejstvu in po svetu. Že v naslednji vladi pa je naloge in dolžnosti prejšnjega ministrstva prevzelo slovenske manjšine v Italiji, ki je imela velik odmev predvsem v Rimu. Naj omenimo, da je SSK poskrbela, da so besedilo Deklaracije dobili vsi poslanci in senatorji. Veliko je bilo zato naše presenečenje, ko lani izvoljeni Državni zbor ni imel na dnevnem redu izvolitve Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Nekateri v Ljubljani so baje menili, da je treba "varčevati!"

STRAN 2

31. FESTIVAL NARODNOZABAVNE GLASBE "ŠTEVERJAN 2001"

PRAZNIK PESMI SREDI GORIŠKIH BRD

MARJAN DRUFOVKA

FOTO BUMBAGA

Prejšnji konec tedna je bilo v župnijskem parku med Borovci v Števerjanu res živo. Daleč je že tisto leto, ko je prvič zazvenela glasba iz števerjanskega gozdčička! Letos je potekal že enaintrideseti festival narodnozabavne glasbe po vrsti. Ta pomembna zamejska prireditve je presegla vsa optimistična pričakovanja in nedvomno sodi med

praznične dneve vsakega zamejca, ki ljubi glasbo, veselo družbo in zabavo.

Kljub slabim vremenskim napovedim je lepo vreme spremljalo udeležence in goste vse tri večere; prisotni so lahko res uživali ob zvoku polk in valčkov na lepo urejenem prizorišču. V petek, 6. julija, in soboto, 7. julija, sta bila predfinalna večera,

ko se je pomerilo 19 ansamblov; v nedeljo, 8. julija, pa je padel zastor na 31. Festival Števerjan 2001 s finalnim delom in podelitvijo nagrad. V prvih dveh tekmovalnih večerih je komisija za glasbo (Bertl Lipusch, Franc Lačen, Danilo Čadež, Janez Per, Tullio Možina, Zoran Lupinc, Valentina Humar, Florijan Lango, komisiji je pred-

sedoval predsednik društva F.B. Sedej Mihael Corsi) prepustila v finalni nedeljski del dvanajst skupin. Letos je bila kakovost izvirnih melodij nad povprečjem prejšnjih let. Marsikatere mu ansamblu je na odru zaigrala svoje tudi trema, saj je za nekatero predstavljala festival prvi uradni nastop. Nagrade, ki jih je letos podelila RAI-postaja Trst A, pa so si zaslužili: Vitezi celjski iz Celja - najboljši ansambel festivala (2.000.000 lir); občinstvo (1.000.000) je nagradilo Kvintet Dori iz Rimskih toplic; najboljšo vokalno izvedbo (700.000 lir) je imel ansambel Tornado s Ptujja; najboljši kvintet (500.000 lir) pa ansambel Razpotnik iz Domžal; najboljši trio (300.000 lir) je bil Lipovšek iz Velenja; najboljši debitant (300.000) ansambel Izvir iz Dobrne; najlepšo melodijo (300.000) pa je imel ansambel Cvet iz Radeč.

STRAN 10

02 Janez Povše POTROŠNIŠTVO SPODKOPA NAŠE VREDNOTE	08 Ivan Žerjal ZASLUŽENA PRIZNANJA FANTOM IZPOD GRMADE
02 Breda Susič KRHKO PREMIRJE	10 Jožek Štucin KLAVIRSKI RECITAL MAJE GLOUCHKOVE
03 Iva Koršič / gledališki portreti BARBARA CERAR	12 Erika Jazbar VEDNO EDINSTVENA IN POSEBNA POSTAJA
04 Matjaž Rustja MISEL LJUBEZNI, RAZUMEVANJA, EDINOSTI...	14 Davorin Devetak POTRJEHO DOSEDANJE VODSTVO SDGZ
06 Jurij Paljk TRŠARJEV DOTIK SMRTI	16 Danijel Devetak IZZIVI SODOBNE UMETNOSTI

KRHKO PREMIRJE

BREDA SUSIČ

POTREBNO RAZMIŠLJANJE PO NEDAVNI PREIZKUŠNJI

O VOLILNEM NEUSPEHU SIL OKROG OLJKE NA TRŽAŠKEM

ALOJZ TUL

Potem ko so se parlamentarne volitve z dne 13. maja na Tržaškem nekako uravnoteženo iztekale tako za desnorsredinski Pol svoboščin kot levo-sredinsko navezo Oljke, saj sta neposredno ali posredno na osnovi ostankov glasov dosegli zastavljene cilje, se pravi izvolitev sorazmernega števila poslancev in senatorjev, pa temu ni bilo tako na upravnih volitvah 10. oziroma 25. junija za obnovitev tržaškega pokrajinskega sveta, tržaškega občinskega sveta in občinskega sveta v Miljah. Pol svoboščin (Naprej, Italija, Nacionalno zavezništvo, krščansko-demokratska skupina CCD-CDU in Severna Liga) je namreč trdno obdržal v svojih rokah občino Milje in tržaško provinco ter nanovo prevzel občino Trst po osemletnem upravljanju župana Illyja ob podpori strank Oljke.

Da bo za Oljko težko spet pridobiti Milje, je bilo predvideti, čeravno ni bilo moč povsem izključiti tesen ugoden rezultat. Podobno bi lahko rekli glede pokrajinskih volitev, pri katerih so soudeleženi tudi volivci okoliških občin od Doline in Repentabra pa do Zgo-

nika in Devina-Nabrežine, kjer prevladujejo slovenski oziroma nedesničarski volivci. To dejstvo bi moralo govoriti v prid Oljki in predsedniškemu kandidatu Rosatu, ki ni novinec v politiki in je vodil živahno volilno kampanjo, zlasti v drugem krogu volitev (balotaži). Na osnovi podrobnih volilnih izidov lahko sklepamo, da se omenjene balotaze ni udeležilo veliko volivcev prav iz okoliških občin, ki bi lahko tehtnico nagnili na Rosatovo stran. Za njegovo zmago je namreč manjkalo le nekaj dvesto glasov. Prejel je namreč 58.573 glasov ali 48,23%, medtem ko je njegov tekmelec Scocimarro prejel 62.877 glasov ali 51,77%.

Svojevrsna je bila volilna preizkušnja za obnovitev občinskega sveta v Trstu. Uspešno upravno in politično dediščino osmih let Illyjevega županovanja bi po načrtih pobudnikov moral prevzeti in nadaljevati znani podjetnik Pacorini, a znatna večina tržaških volivcev je tako v prvem kot drugem krogu volitev večinsko podprla tekmeča Pola svoboščin v osebi Roberta Dipiazza, dočerajnega uspešnega miljskega župana.

Tako je desnorsredinski Pol

svoboščin obdržal občino Milje in tržaško provinco ter prevzel tržaško občino, kar je mnoge presenetilo. Vendar v politiki štejejo le dejstva in volilne številke. Mnogi se vsekakor sprašujejo po vzrokih takšnega preobrata in s tem v zvezi govorijo o zaključku Illyjevega obdobja v Trstu. Ostaja vsekakor dejstvo, da njegov naslednik ni bil tako močna osebnost, da bi uspel vnovčiti Illyjevo dediščino ne glede na dokaj površinsko in populistično volilno kampanjo nasprotnika Dipiazza. Vendar poleg te ugotovitve so v ozadju še drugi vzroki za volilni neuspeh sil okrog Oljke, ki so vsak po svoje k temu prispevali.

Menimo, da je treba enega glavnih vzrokov iskati v neustreznem vodenju volilne kampanje zlasti spričo dejstva, da je jedra Pola svoboščin gнал ugoden veter po zmagi na parlamentarnih volitvah 13. maja in prevzemu vlade v Rimu.

Županskega kandidata Pacorinija so, kot znano, podprle tri liste oziroma gibanja: lista Illy, Oljka in Zeleni, vendar med volilno kampanjo te komponente (če izvzamemo Illyjevo listo) niso bile vidljive in

niso izvajale pobud, kar je dajalo splošen vtis, da bo županski kandidat itak nedvomno prodril predvsem z navezavo na ime bivšega župana. Vse ostalo je bilo nekje v senci, med temi sama Oljka, ki ni izkoristila svojega perspektivnega naboja v okviru volilne kampanje za motiviranje svojih dejanskih in potencialnih privrženec. Ker dejavnosti glavnih podpornih sil Pacorinijeve kandidature ni bilo, ni mogla priti do izraza tudi v vsakdanjih medijih. Zato v javnosti ni bilo ustvarjeno primerno volilno ozračje, ki bi spodbujalo k nujni udeležbi na volitvah.

Ne bi se tu radi spuščali v to, ali je bil županski kandidat posrečeno izbran ali ne, dejstvo je, da je bil račun, da je mogoče enostavno prevzeti Illyjevo dediščino, pogrešen. Vprašanje je namreč, ali bi jo kateri drug kandidat brez ustrezne volilne kampanje vseh komponent naveze uspel vnovčiti.

Zato vsem komponentam Oljke sedaj ne preostaja drugega, kot zeti na znanje dejansko stanje in na stvarnih temeljih obnoviti sodelovanje ter prikazati volivcem nove perspektive za bodočnost.

Izraelski ministrski predsednik Sharon se je minuli teden podal na svoj prvi obisk v Evropo. Ustavil se je v Nemčiji in v Franciji, kjer je svoja kolega Schröderja in Jospina pozval, naj od palestinskega voditelja Arafata dosežeta ustavitve nasilja in terorizma. Arafat pa je obenem poslal amerškemu predsedniku Bushu pismo, v intervjuju za ameriški časopis pa se je pritožil, češ da Združene države Amerike ne storijo dovolj, da bi pomagale Palestincem in Izraelcem pri iskanju oživitve mirovnega procesa: "Že res, da gre za novo administracijo in da ta gotovo potrebuje nekaj časa, vendar je sedaj minilo že šest mesecev in mora se zavedati, da ima tudi mednarodno odgovornost." Tajnik Arafatovega kabineta Ahmed Abdel Rahman je bil manj diplomatski: po njegovem mnenju obisk ameriškega državnega sekretarja Colina Powella na Bližnjem vzhodu pred dvema tednoma ni pustil nobene sledi in ni na noben način pripomogel k zavezitvi slabšanja odnosov in situacije med dvema sprtima stranema.

Resnici na ljubo premirja, do sklenitve katerega je prišlo po prizadevanju voditelja ameriške obveščevalne službe CIA Teneta, ne spoštuje ne ena ne druga stran. Colin Powell je med svojim obiskom izsilil sedem-dnevno prehodno obdobje (ki ga predvideva Mitchellov mirovni načrt), med katerim naj bi se Palestinci in Izraelci na

padali in bi tako zgradili vzajemno zaupanje. "Danes se to obdobje zaključuje," je v pismu izjavil Arafat, "Izraelci pa so pričani, da se še začelo ni".

Krivo do nespoštovanje premirja Arafat in Sharon zvrčata drug na drugega. Nasilni dogodki - napadi izraelske vojske, rušenje palestinskih hiš, krivi palestinski atentati, nemiri na libanonsko-izraelski meji - so si zadnje tedne sledili kot na tekočem traku. Od začetka premirja, 13. junija, je bilo ubitih 17 Palestincev in 10 Izraelcev. Izraelski svet za varnost je kljub premirju 4. julija pooblastil vojsko, da okrepi politiko "aktivne obrambe". Svet za varnost, ki šteje 13 ministrov, se je torej na sestanku odločil za okrepitev politike "ciljanih napadov" na palestinske aktiviste, ki jih Izrael obtožuje terorističnih aktivnosti. Predstavniki vojske so od sveta sicer zahtevali proste roke za delovanje, vendar pa takšna odločitev ni bila sprejeta. To pomeni, da se izraelsko vodstvo vsekakor ni opredelilo za splošno ofenzivo proti Palestinski narodni oblasti oziroma za vojno stanje. Možnost za tako odločitev je bila vsekakor realna, saj so se o njej že pogovarjali na sestanku vlade 20. junija.

To dejstvo, skupaj z žrtvami minulega tedna - med katerimi sta bila tudi palestinski deček in izraelska deklica - priča o dejanski neobstoynosti premirja, o propadu vseh diplomatskih prizadevanj in o nepremostljivih težavah pri iskanju izhoda iz izredno zapletene krize.

S 1. STRANI

IZSELJENCI

Končno pa je vendarle prevladalo modro stališče in je bila spet izvoljena Komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki ji predseduje poslanec Pukšič.

Medtem ko je RS svoje razmerje do slovenske avtohtone manjšine v sosednjih državah določila dokaj natančno in stvarno, jo čaka še zahtevna naloga, da prav tako natančno in stvarno določi razmerje do Slovencev po svetu. Tako zahtevajo koristi ne le slovenske države, ampak tudi koristi slovenskega naroda. Ne smemo namreč pozabiti, da je po zadnjih ocenah v tujini kakih 500 tisoč Slovencev, t.j. dobra četrtina celotnega slovenskega naroda. Izseljenci pa niso le "suhe veje", ampak zelo dragocen potencial za nadaljnjo kulturno, gospodarsko, družbeno in navsezadnje tudi biološko rast.

V ljubljanskem Delu smo 6.t.m. na 3. strani brali zaskrbljujoče izjave treh slovenskih ministrov. Tako je ministrica za gospodarstvo dr. Tea Petrin izjavila: "Slovenija je izpadla s seznama držav, v katere je vredno investirati tudi zato, ker naša delovna sila ni niti dovolj izobražena niti dovolj prilagodljiva niti dovolj motivirana za delo". Ministrica za šolstvo, znanost in šport dr. Lucija Čok je "domačemu visokemu šolstvu očitala togost, monodisciplinarnost in strah pred izvirnimi rešitvami", o gospodarstvu pa je dejala, da "večina podjetij naj bi še vedno dvomila, če jim vlaganje v znanost prinese dobiček". Minister za informacijsko družbo dr. Pavel Gantar pa je dejal, da je "neusklajenost razvoja in izobraževanja odraz razmer, v katerih je za javnost neprimerno pomembnejše razglabljanje, kaj narediti s kostno

moko, kot pa problem akutnega pomanjkanja inženirjev informatike".

Za te in druge podobne probleme pa bi se med našimi zdomci in tudi pri nas v zamejstvu z ustreznimi in modro politiko gotovo našli primerni kadri, ki so se strokovno usposobili v tujini, zanje pa domovina ni potrošila niti beliča! Na tem področju je treba seveda "orati ledino", pridobivati posameznike, jim prikazati stvarne možnosti, ki jih imajo v svoji ali domovini svojih staršev in dedov, zlasti pa strogo paziti, da nihče ne bi prišel "z dežja pod kap". Naloga slovenske politike bi torej bila, da globlje pogleda v svet tako našega zamejstva kot zdomstva ter poišče kadre, ki jih naša skupna domovina krvavo potrebuje. Izseljenci zato dejansko predstavljajo veliko bogastvo, ki pa ga je treba šele odkrivati.

S 1. STRANI

GORICA - 40 LET

Pa še slovenska prisotnost. Vsa leta so bili slovenski zbori na tem tekmovanju vedno prisotni. Tako oni iz zamejstva kot iz matične domovine so aktivno in častno sodelovali s prikazom predvsem naše pesmi. Zato pa lahko danes zatrdimo, da

je nedopustno, čeprav pevske skupine iz matične Slovenije v glavnih umetniških kategorijah sploh ne predstavljajo del domačih avtorjev (kot se je zdaj zgodilo), kar delajo vsi drugi narodi (letos je recimo celo ameriški zbor iz Texasa predstavil delo sodobnega slovenskega skladatelja!). Zato pa sta oba zamejska slovenska zbora ustrezno in

lepo predstavila program naših skladateljev in dosegla tudi svoj uspeh. Zakaj recimo Estonci lahko s svojimi skladatelji dosežajo vrhunski uspehi? Smo Slovenci morda v tem manj vredni? Zato naj gre zlasti pohvala našim pevcem iz Goriške, ki so zelo dostojno prikazali našo domačo ustvarjalnost.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

POTROŠNIŠTVO SPODKOPAVA NAŠE VREDNOTE

Napredek je eden od nujnih ciljev človeka, namreč kot dostojna raven življenja. In dostojna raven življenja je v osnovi tista, da ljudje niso lačni in da ne trpijo mraza in ne vročine. Znana je resnica, da človek, kadar je zares lačen, ne misli na drugo kot na potešitev svoje lakote. In tako smo v odpravljanju temeljnih tegob skozi zgodovino opravili ogromen razvoj in dandanes živimo sredi številnih pridobitev in prav je, da je tako. Te vrste napredek je za človeštvo bistven in nanj smo lahko upravičeno ponosni. Toda sredi njega smo se v razvitem svetu znašli pod udarom zelo zvitega in premetenega nasprotnika, namreč potrošništva. Potrošništvo je postalo naš osrednji in najnevarnejši nasprotnik in da je temu tako, priča njegova sposobnost, da se tako prepričljivo skriva prav za napredkom. Sila težko je namreč odločno nastopiti zoper potrošništvo, ker se zdi, kot da bi pri tem napadali napredek in razvoj. Napadati napredek in razvoj pa bi bilo seveda nesmiselno in nazadnjaško, saj bi pomenilo, da naj bi bile vse pridobitve škodljive in je bilo za človeka boljše pred tisoletji, ko je materialno živel v zares težkih pogojih. Upor zoper napredek bi bil torej uperjen zoper človeka, to pa je izkoristilo potrošništvo, ki se je v senci napredka lahko nemoteno razvijalo, dokler ni zrastle do sedanjih razsežnosti.

In potrošništvo je tisto, ne napredek, ki dandanes spodkopava naše temeljne vrednote. S svo-

jim vse močnejšim in silovitejšim tokom nas usmerja v napačno smer. Prepričuje nas, da so materialne dobrine cilj in celo smisel sam po sebi. V to smer nas želi obrniti potrošništvo, s tem pa nam spodkopava in ruši naše skupne ter osebne vrednote. Med drugim je jasno videti, kako so se v razburkanem morju čez noč znašli manjši narodnostni subjekti, ki utegnejo potrošništvo pozdravljati kot svojo veliko odrešitev. Jasno je videti, kako nasploh peša zgodovinski spomin in vse več prostora zavzema zgolj sedanost in ta trenutek in to na račun enkratnega izvora in dragocene enkratnosti. Podobno kot prej ideologije želi sedaj potrošništvo vse poenotiti in zlititi v eno samo podobo. Jasno je tudi, kako v tej želji dobesedno ruši v posamezniku notranji mir in smo torej vsi vse bolj podložni njegovim mrzličnim idealom, čeprav čutimo, da ne prinašajo odrešitve.

Potrošništvo spodkopava naše temeljne vrednote, ker so mu napoti. Zato si je nadelo sodobno oblačilo zlatega teleta, ki naj bi mu očarani sledili. Sedaj je seveda na nas, da tega zlonamernega nasprotnika zares prepoznamo in mu učinkovito odgovorimo: da je naš cilj resnični in ne zlagani napredek, da je naš cilj vse večja človečnost in s tem vse globlja osmislitev obstoja vsega človeštva.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL noviglas@imedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

GLEDALIŠKI PORTRETI / BARBARA CERAR

SLOBODAN MILOŠEVIĆ
NA ZATOŽNI KLOPIHAAŠKEMU
SODIŠČU
NA ROB

Samo brezčuten človek je lahko ostal ravnodušen, ko je preko televizijskega zaslona videl nekdanjega tirana in mogotca, srbskega politika Slobodana Miloševića, kako je skušal pred sodniki v Haagu najbrž še zadnjič zagradi karto državnika, ko je dejal, da mednarodnega sodišča sam ne priznava zato, ker sodišča ni imenovala generalna skupščina Organizacije združenih narodov. Še vedno urejen videz in odločna drža sta pomenila najbrž tudi zadnji poskus Slobodana Miloševića, da bi ga sodili kot predsednika, politika, kar pa več ni, saj je za sodišče le navaden jetnik, ki je obtožen za hude zločine proti človeštvu.

Ob pogledu na človeka, ki je bil storil na Balkanu veliko hudega, človek ni mogel ostati ravnodušen in to ne samo zaradi čisto preprostega, a vsem ljudem danega občutka človeškega usmiljenja, ampak tudi zato, ker se je vsakdo lahko spomnil, kako prav so imeli stari Rimljani, ko so govorili: "Vae victis! - Gorje premaganim!"

Gledali smo torej premaganega človeka, ki se bo pač moral braniti, kot ve in zna, saj so ga Srbi sami izročili haaškemu sodišču in tako mednarodni skupnosti omogočili, da jim da sedaj obljubljeni izdatno denarno pomoč; govori se o več kot milijardi in pol dolarjev pomoči, ki jo Srbija in Črna gora krvavo potrebuje. Ameriški zunanji minister Powell je bil pred časom namreč jasno povedal, da Jugoslavija ne bo deležna nikakršne pomoči, če prej ne bo izročila Miloševića mednarodnemu sodišču. Tudi zato imata doma, v Srbiji in Črni gori, tako predsednik Koštunica kot premier Djindjić po izročitvi Miloševića Haagu veliko težav, saj tudi umirjeni krogi opozarjajo, da je šlo pri tem dejanju za navadno kupčijo. Zadnje vesti govorijo o tem, da naj bi bila jugoslovanska tajna služba že na sledi Karadžiću, katerega tudi nameravajo jugoslovanske oblasti izročiti mednarodnemu sodišču.

Vsekakor pa bo sojenje v Haagu dolgotrajno in mednarodno sodišče že samo po sebi odpira vrsto vprašanj, saj se tudi tako ugledni časniki, kot sta Newsweek in Time, sprašujejo, če je to sodišče legitimno, ali pa je samo podaljšana roka najmočnejše in danes tudi edine velesile na svetu, ZDA, ki tudi preko sodišča uveljavljajo svoj pogled na svetovni red, na svetovno politiko. V zadnji številki tednika Newsweek smo prebrali, da današnji svetovni pojav globalizacije zares potrebuje tudi povsod enak pravni sistem, globalni in predvsem pa zakonsko zaščiteni red, ki pa ga določa najmočnejši, se pravi ZDA. Vprašanje pa je, če bo sojenje Miloševiću in njegovim najozjim sodelavcem, kot tudi drugim krvnikom z Balkana, pomenilo očistitve zgodovinskega spomina za srbski narod. O tem močno dvomimo, kot dvomimo tudi o tem, da so morijo na Balkanu zagrešili samo tisti, ki bodo prišli pred mednarodno sodišče, saj tako krvavih vojn ne more zanetiti samo peščica ljudi. A danes ni več moderno govoriti o narodni krivdi, o narodnem prečiščenju, ki ga je bil po drugi svetovni vojni deležen nemški narod; mimogrede: Italija in Avstrija česa podobnega nista doživeli.

Morda pa ima še najbolj prav naključno izbrani srbski izobraženec, ki je v mikrofon slovenske državne televizije pred dnevi dejal: "Na Miloševića bodo pri nas ljudje pozabili v nekaj mesecih in zato, ker bo sojenje dolgotrajno, doma ne bo imelo nobenega učinka."

JUP

IGRALKA Z VEČPLASTNO
IZRAZNOSTJO

IVA KORŠIČ

Kako je v vas vzniknila želja
po igralskem poklicu?

Sama ne vem, ker se pri nas v družini s tem ni nihče ukvarjal, toda ko sem v petem ali šestem razredu osnovne šole videla prvo predstavo, sem se zaljubila v gledališče. Od takrat naprej sem sanjala o njem, a dolgo si nisem na glas upala povedati svoje želje. Šele s sprejemnimi izpiti na Akademiji sem razkrila domačim svoje sanje.

Kako so doma sprejeli ta vaš
sklep, da bi postala igralka?

Težko, ker so vedeli, da je to težak poklic, čeprav se z njim pobliže niso še srečali. Skušali so me odvrniti od tega, a bila sem tako vztrajna, da so me nazadnje podpirali pri uresničitvi mojih želja.

Kako in kje je potekalo
vaše otroštvo?

Doma sem iz vasice Stanežiči pri Ljubljani in nisem nikdar hodila v vrtec, ker je bila mama vedno doma. Veliko sem se igrala. Imela sem prav lepo otroštvo na vasi. Vedno smo si izmišljevali nove igrice, pri teh sem bila zmeraj komandant.

V osnovno šolo sem hodila v Šentvid, obiskovala sem poljansko gimnazijo in se nato vpisala na igralsko akademijo (AGRFT). Prvo leto me niso sprejeli, zato sem študirala eno leto novinarstvo, slovenščino in slavistiko, potem sem še enkrat poskusila srečo na AGRFT in uspela.

Kdaj in kako ste izbrali
zamejstvo in se odločili
za vstop v Slovensko
stalno gledališče?

Pravzaprav ne vem. Že pred koncem Akademije, ko sem bila v tretjem letniku, me je prof. Dušan Mlakar povabil v Trst za predstavo *Deseti brat*. V njej sem igrala Manico. Želeli so, da bi ostala, toda tako čudno se je vse dogodilo, da sem kot absolvent šla v celjsko gledališče. Po enem letu sem spet prejela povabilo za v Trst in takrat sem sklenila, da moram iti. Po svoje sem si želela ostati v Ljubljani, ker pa takrat nisem dobila nobene ponudbe, sem se odločila za Trst; zamej je predstavljal največji izziv.

Morda zaradi te naše
"nepoznane ozke"
zamejskosti?

Ne, ne, s tem se sploh nisem ukvarjala. Vedela sem, da grem od doma in Trst mi je med Mariborom, Celjem in Novo Gorico najbolj privlačil.

Kakšen je bil prvi stik s tem
obmorskim mestom?

Zamej je bil grozen šok. Znašla sem se popolnoma v tujem okolju. Bila sem brez prijateljev, brez družine, brez družbe. Stike sem imela le z ljudmi v našem teatru. Prijatelje sem si ustvarila pač kasneje.

Kako ste se počutili v SSG?

Dobro. Sprejeli so me zelo lepo, bila sem pa osamljena. Imela nisem nič, še televizije ne. Delala sem in to zelo rada, tako da sem v tem našla svoj življenjski smisel.

Naša zamejska stvarnost vam
je bila že pred prihodom v Trst
znana, ali ne?

Ne, prav nič! Vendar sem takoj spoznala tukajšnje razmere, saj je bila ena izmed mojih prvih predstav v gledališču Kopalova Afrika in iz nje sem izvedela za vso zamejsko problematiko, o kateri smo se veliko pogovarjali pri postavljanju komedije. Žal mi je, da si nisem pridobila prijateljstva iz tržaškega okolja, toda ker smo neprenehoma v teatru, nimamo časa za gojenje prijateljstev izven gledališke skupnosti. Nekatere stike z zamejci smo

V teh vročih poletnih dneh, ko igrance, člane Slovenskega stalnega gledališča, začasno ne veže delovna pogodba z zamejskim teatrom in prav gotovo svojo odrsko slo tešijo v predstavah v okrilju kakih festivalov ali se celo spogledujejo s filmskimi kamerami, se spet oglašja rubrika Gledališki portreti, v kateri se tokrat prvič zrcali podoba igralka, mlade, prikupne, živahne, predvsem pa nadarjene Barbare Cerar. V SSG ustvarja od sezone 1996/97 dalje; v tem razmeroma kratkem obdobju se je preobrazila že v prenekateri nepozabni lik, ki se je globoko zasil v zavest gledalcev in seveda trajno zaznamoval poustvarjalni mozaik našega gledališča. V sezoni 1999/2000 je prejela nagrado Združenja dramskih umetnikov za vlogi Marianne v drami Ö. von Horvátha *Zgodbe iz dunajskega gozda* v režiji Maria Uršiča, *Vsi moji sinovi* A. Milerja v režiji Zvoneta Šedlbauerja, obe v produkciji SSG, in za lik v *Stolih* E. Ionesca v produkciji Primorskega poletnega festivala. Z Barbaro Cerar sva se srečali v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici pri zadnji abonmajski ponudbi SSG *Šest oseb išče avtorja* Luigija Pirandella v režiji Maria Uršiča. Prijetni sogovornici se za iskren klepet v poznem pomladnem popoldnevu prisrčno zahvaljujem z željo, da bi še vsaj nekaj let ostala v zamejskem gledališču in s svojo temperamentno igro žlahtnila njegove uprizoritve.

igranci iz Slovenije navezali le prek domačega kolega Danijela Malalana. Z njim smo šli na kakšno "šagro" ali v osmice. Drugega pa nič.

Tudi zamejstvo ima pač svoje prednosti in minuse.

Vam je morda žal, da ne
delujete v kakem večjem
slovenskem gledališču?

Nasprotno, strašno mi je ljubo to, da sem tu začela svojo umetniško pot, kajti ne vem, če bi drugje imela toliko priložnosti, kot sem jih našla tu. Ne vem, če bi se drugje tako razvila, kot, mislim, da sem se ravno tu v zamejstvu.

Z vami je tedaj prišlo v teater
precej mladih.

Ja, kasneje so prišli tudi drugi; v Vesni Pernarčič sem našla dobro prijateljico in lepše je bilo kot prej.

Profesionalno gledano, sem zelo zadovoljna, da delam v tem teatru. Včasih bi si želela, da bi imeli boljše, bolj prodorne predstave, toda vsak teater ima dobre in slabe predstave, tako da je težko govoriti o razlikah med gledališči. Res pa je, da si včasih zaželiš igrati tudi z drugimi partnerji, ker se z njimi marsikaj naučiš. Sprememba je pač dobrodošla. Tudi gledalci si želijo gledati na odru druge obraze.

Mislim, da smo v zamejstvu
precej navezani na "svoje"
igrance. Odkar ste članica SSG,
ste nastopali tudi kje drugje?

Ja, ja v Sloveniji tudi v filmih, vsaj v dveh, treh.

Kakšna je razlika med
igranjem na odru in v filmu?
Kje ima igravec večje
zadoščenje?

V samem bistvu ni razlike, samo če pogledaš bolj kompleksno, je igra pred kamero drugačna. Naučiti se jo moraš kot vsake "obrta". Toda žal te možnosti pri nas ni, ker se snema na Slovenskem tako malo filmov. Jaz sem sicer imela še kar sreče, saj sem po Akademiji snemala *Ekspres ekspres* (režija I. Šterk), potem so me še večkrat poklicali. Zato imam nekaj več izkušenj na filmskem področju. Lepo je, ker delam z drugimi ljudmi v drugačnem okolju. Filmsko igranje ne nudi sicer toliko zadoščenja kot odrsko, ker nikoli ne veš, kaj bo nastalo iz tega, kar delaš. V gledališču imaš publiko in takojšen odziv. V filmu pa ne veš, kaj bo nastalo iz montaže, ne veš in ne moreš popraviti. V gledališču, v reprizah lahko kaj popraviš, tam pa ne, to je drug medij, drug svet, pa vendar lep.

V primeri z gledališčem je
slovenski film na precej
nižji stopnji.

Ja seveda, zdaj se sicer nekoliko razvija, čeprav je filmov še zmeraj malo. Jaz npr. lahko posnamem en film na leto ali pa nobenega. To je pre malo za pridobivanje novih izkušenj, odrskih predstav delam pet ali šest, pa se takoj opazi razlika. V Italiji sem nastopala tudi na radiu, se poizkusila v

sinhronizaciji risanke v Ljubljani; to je tudi zelo lepo. Igrala sem na Primorskem poletnem festivalu v delu *Marivaux Igra o ljubezni in naključju* (režija J. Kíca) in Ionescovih *Stolih* (režija B. Jablanovec) in nazadnje sodelovala še pri projektu *Lenora*, nekakšni gledališki "instalaciji", ki jo je zrežiral Bojan Jablanovec. Projekt je bil zame zelo zanimiv, izven gledališča, skoraj brez besed, malce drugačno, alternativno gledališko ustvarjanje. Vseč mi je menjavati umetniške smeri in se iz tega kaj naučiti.

Kateri vlogi pa so vam najbolj
pri srcu, dramatične ali
komedijske?

Najraje take, ki gredo od navike do razsute ženske, take, ki niso enoplastne, te ti nudijo največ igralskega razpona; taka je bila npr. Marianne v *Zgodbah iz dunajskega gozda*. Zelo sem pa vezana na vlogo Ane Frank (na sliki, op.ur.), ki je bila resnična oseba. Ta je bila ena izmed najljubših vlog do sedaj. Včasih pa vendarle "paše" komedija, kjer lahko igraš samo kakšno "avšo".

Toda zadnje čase niste imeli
nobene take komedijske vloge.

Ne, tudi zato ne, ker ravno takrat, ko so v gledališču postavljali *Matička*, sem delala v *Lenori* in tako nisem mogla sodelovati v njem. Toda komedija me zelo veseli, še posebej, če dalj časa ne delam v njej.

Čeprav ne igrate veliko let, ste
se srečali že z mnogo režiserji;
s katerimi ste najraje delali?

Režiserji se zelo razlikujejo med seboj, vsak ima nekaj dobrih in nekaj slabih lastnosti. Odkritje mi je bilo, recimo, delati z Janušem Kico, mogoče tudi zato, ker je tujec; s seboj je namreč prinesel neki drug stil, to je bilo zame zanimivo. Težko pa bi rekla, s kom najraje delam. Rada bi delala z Edvardom Milerjem, in če bi koga izpostavila, bi gotovo Vita Tauferja.

Z njim sem v SLG Celje sodelovala v *Florentinskem slammiku*; bilo je čudovito! Režiserji imajo pač različne pristope do dela, Taufer igralcu popolnoma prepusti kreacijo, le sugerira ti določene stvari. Meni bolj ustreza tak režiser, vseč mi je, da sem svobodna, tako dam več od sebe, kot če me spravi v neki okvir.

Kako se pa vživljate v vloge?

Vsaka predstava ima svoj vonj, svojo atmosfero, svoje barve, svoje kostume, svojo masko. Vsakič znova pred predstavo "grem skozi tekst" in razmislim o kakšnem ključnem trenutku, potem pa se začnem maskirati in se kar sama najdem v vlogi.

Se morda pri svojih kreacijah
zgledujete po kaki igralki,
imate kak vzor?

Ne, ne zgledujem se, ugotavljam samo, kaj meni pristoji. Občudujem veliko igralcev in igralk, a nimam nobenega vzora, ker mislim, da je težko imeti vzor v našem poklicu, ker je vsak igravec drugačen, s svojim telesom, s svojo podobo, z izrazom; težko sprejmeš za svoje kretnje nekoga drugega, potem niso tvoje, niso prave.

Se vam zdi, da dramatik
posvečajo dovolj pozornosti
ženskim likom?

Jaz trdim, da so dramatik ustvarili strašno dobro moške vloge; avtorji so v glavnem dajali pozornost moškim, ženske so navadno puščali ob strani, bile so le okras, ljubimke, prostitutke... Zelo malo je takih vlog, kot je npr. Ana Frank. Nekaj sem jih sicer imela priložnost igrati in vem, da je čudovito, vem pa tudi, da je takih vlog malo. Tudi v filmih so navadno moški glavni junaki in potem se zgodba dogaja okrog njih, tako da je velika sreča, ko dobiš dobro žensko vlogo.

To se pač verjetno dogaja zato,
ker je veliko dramatikov
moških.

STRAN 7

3

ČETRTEK,
12. JULIJA
2001

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

15. NAVADNA NEDELJA

"Z vsem srcem in vso dušo se povrni h Gospodu, svojemu Bogu." (5 Mz 30, 10)

"Gospodovi ukazi so pravi, razveseljuje srca." (Ps 19, 9)

"Jezus Kristus je podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva" (Kol 1, 15)

"In kdo je moj bližnji?" (Lk 10, 29)

Vsi veliki moške Stare zaveze so kar goreli za Boga in človeka. Mojzes je celo posredoval Izraelcem Postavo-Zapovedi. Kajti Bog je bil zanj Skala, na kateri vse sloni. Zato je kazal pot k Bogu z zapovedmi, prepovedmi in zakoni. Proti koncu svojega življenja je zlozil pesem Bogu v čast kot Skali naroda. V njej med drugim ironično zbode ljudi: "Pa Ješurun (Izrael) se je zredil in začel brcati - zredil si se, postal tolst in se razširil - in je zapustil Boga, ki ga je naredil, in zaničeval je Skalo svoje rešitve" (5 Mz 32, 15). Že prej pa govori sam Bog: "Kajti ko ga (ljudstvo) pripeljem v deželo, v kateri se cedita mleko in med, za katero sem prisegel njegovim očetom, bo jedlo, se nasitilo in se zredilo, potem se bo obrnilo k drugim bogovom in jim služilo, mene pa zavrglo in prelomilo moje zavezo" (5 Mz 30, 20). Blagostanje, obilica materialnih dobrin, je samo po sebi dobro. Sv. pismo opozarja, da je to dokaz Božje milosti, Gospodovega strahu (Ps 128).

Je pa lahko vzrok za odpad od Boga. Ker se kaj rado spremeni v lakomnost, ki je vir vseh pregreh (1 Tim 6, 10). Saj postane malikovanje, pravo čiščenje stvari in ne Stvarnika: denarja, oblasti, časti, moči, spolnosti.

Elija (na sliki) nastopa proti malikovanju in malikovalcem, proti krivim prerokom in proti krivičnim kraljem in oblastnikom kot viharen ogenj, ki vse použiva (1 Kr 18). A njegovega ognja ne razumemo, ko premišljujemo Jezusove besede o ljubezni do sovražnikov (Mt 5, 44).

Toda Elijev duh bi moral goreti v notranjosti človeka kot ogenj spreobrnitve h Gospodu, našemu Bogu "z vsem srcem in vso dušo" (5 Mz 30, 10). To nam veleva že vest; sv. Pavel tako piše: "Častili in oboževali so stvarstvo namesto Stvarnika... tako da počenajajo, kar se ne spodobi... Zvrhani so nevoščljivosti, ubijanja... (so) brez pameti, brez zvestobe, brez srca, brez usmiljenja... Ti dokazujejo, da je delo postave zapisano v njih srčih: o tem pričuje tudi njihova vest" (Rim 1, 20-32; 2, 15). Spreobrnitev k nevidnemu Bogu nas priliči Križanemu, ponižanemu, ubogemu in zaničevanemu Bogu v Jezusu. Samo v njem odkrijemo prvorojenega med mrtvimi. Samo on je sprava vsega stvarstva, je mir, ki ga je pridobil s krvjo svojega križa (Kol 1, 15 - 20). Zato Jezus vabi vsakogar, naj živi, naj dela kakor Samaritanec v današnji priliki: "Pojdi in tudi ti tako delaj!" (Lk 10, 37). Toda, kako naj delam? Kakor Jezus. Biti moram usmiljen. Do koga? Do vsakega človeka. Ker je Jezus usmiljen do vseh, tudi do mene. "In kdo je moj bližnji?" (Lk 10, 29), sprašujemo tudi mi. Je človek, ki je padel med razbojnike. Ti se imenujejo: hudobni ljudje, a tudi ubogi, tako materialno kakor duhovno in duševno in vsi, ki jih je obsedel duh nevere v nevidnega Boga. Razbojništva so mamila, hude bolezni, sovraštvo in vsakršna hudobija. V njih moram kljub vsemu videti človeka, bližnjega, še več: samega Jezusa, ki je padel med te razbojnike. Tu naj se izkaže usmiljenje, pomoč, skrb za človeka in, končno, Bog sam. Tudi tedaj, ko tak človek vpije, protestira proti Jezusu in proti ozdravljenju: "Kaj imam (imava) s teboj, Božji Sin?" (Mt 8, 29; Mr 5, 7). Sv. Avguštín navaja še protest izgubljene ovce, ki noče, da bi jo pastir rešil. Toda on jo hoče in more rešiti (sv. Avg., 46., 14-15).

Saj niso vsi tako razsvetljeni, da bi poznali svoje nesrečno stanje. Zato ne znajo proziti npr. "Gospod, da bi spregledal!" (Lk 18, 41). Tudi bolnik si ne zna sam pomagati, morda niti ne ve, kaj ga muči (Jn 5, 7: "Gospod, nimam človeka..."). Dolgoletni vladajoči totalitarizem gotovo ne uniči človeka, a ga brez dvoma pokveči, ga naredi topega za pravno, pokončno življenjsko in tudi versko držo. Likvidiranje desetisočev nasprotnikov med vojno in še več po vojni je grozljiva resničnost, ki vpije po spravi, po pomiritvi. Duhovnik, ki so mu med vojno pobili kar štiri nedolžne družinske člane, mašuje in prosi še druge, naj izprosijo pri Bogu milost spreobrnitve za ubijalce, da bi dobili odpustanje, da bi našli pot do sprave in miru.

Savla je moral Jezus pahnuti s konja ošabnosti in sovraštva do kristjanov, da je lahko spoznal ljubezen in usmiljenje. A mu je obenem napovedal, koliko bo moral trpeti za njegovo ime (Apd 9, 16). Bližnji, vsak človek, in samo bližnji nas more usmeriti k Bogu z vsem srcem in vso dušo (5 Mz 30, 10), da ga lahko zares ljubimo. Ker se je poistil z vsakim pomoči potrebnim človekom: "Lačen... sem bil... in ste mi ali mi niste dali... Kar koli ste ali niste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste ali niste meni storili" (Mt 25, 31-45). Jezusova beseda v Pismu nas osvobaja za ljubezen: "Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, z vso dušo, z vso močjo in z vsem mišljenjem, in svojega bližnjega kakor samega sebe!" (3 Mz 19, 18; 5 Mz 6, 15; Lk 10, 27).

"Saj je celotna postava izpolnjena v eni zapovedi, namreč: 'Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe' (Gal 5, 14)".

PRED VRHOM G8 V GENOVI

"PRISLUHnite REVNIM!"

JURIJ PALJK

Tako je vzkliknil sveti oče Janez Pavel II. med nagovorom pri molitvi angelskega češčenja v Vatikanu in tako dal jasno vedeti, da se mora vsak kristjan zavedati pomembnosti dogajanja na bližnjem srečanju najbolj razvitih držav v Genovi. V tem ligurskem pristanišču se bodo namreč sestali predstavniki najbolj razvitih držav na svetu in Rusije na srečanju, ki ga poznamo pod vzdevkom G8.

Papež je jasno postavil stališča, ki jih sam od vedno zagovarja, in to so tudi stališča vesoljne Cerkve: razvite in bogate države morajo pomagati revnim tudi v času t.i. globalizacije, saj imajo tudi revni ljudje enako pravico kot bogati do dostojnega in človeka vrednega življenja. Od mogočnejšev, ki se bodo zbrali v Genovi, je sveti oče zahteval "znak človečnosti" in

lepo priložnost, da bi se najvišji predstavniki najbogatejših in najbolj razvitih držav sveta lahko zavzeli za revnejše države, predvsem pa za pravičnejšo in poštenejšo porazdelitev svetovnih dobrin v svetu. Papež je od samih začetkov načelovanja Cerkvi odločno na strani tistih, ki se borijo proti divjemu gospodarskemu liberalizmu, ki nima nobene socialne kontrole v sebi in zato tudi nobenega občutka za revnejšega človeka. Tudi zato je v nedeljo opozoril na dejstvo, da globalizacija s seboj prinaša predvsem v revne in nerazvite države tudi "težke in večkrat naravnost dramatične probleme, in to na družbenem, političnem, finančnem, gospodarskem, kulturnem in zdravstvenem področju," in mora zato prisluhniti "kriku toliko revnih ljudstev in narodov, ki sprašujejo samo za tiste stvari, za katere imajo sveto pravico."

Sv. oče se je s tem, da se je zavzel za vse, tudi najrajnejše ljudi, postavil na stran tistega dela Cerkve, ki vidi v vrhu G8

lepo priložnost, da bi se najvišji predstavniki najbogatejših in najbolj razvitih držav sveta lahko zavzeli za revnejše države, predvsem pa za pravičnejšo in poštenejšo porazdelitev svetovnih dobrin v svetu. Papež je od samih začetkov načelovanja Cerkvi odločno na strani tistih, ki se borijo proti divjemu gospodarskemu liberalizmu, ki nima nobene socialne kontrole v sebi in zato tudi nobenega občutka za revnejšega človeka. Tudi zato je v nedeljo opozoril na dejstvo, da globalizacija s seboj prinaša predvsem v revne in nerazvite države tudi "težke in večkrat naravnost dramatične probleme, in to na družbenem, političnem, finančnem, gospodarskem, kulturnem in zdravstvenem področju," in mora zato prisluhniti "kriku toliko revnih ljudstev in narodov, ki sprašujejo samo za tiste stvari, za katere imajo sveto pravico."

Nobeni privilegijev torej, ampak pravičnejša porazdelitev bogastva, ki je dano vsem na razpolago in ne samo peščici izbrancev, katerih najvidnejši predstavniki se bodo srečali v Genovi!

Sveti oče poudarja, da je potrebno v svetu bogastvo pravično razdeliti, predvsem pa nerazvitim ljudstvom in državam omogočiti vsaj dostojnega življenja ne more nuditi. Tudi zato sv. oče zahteva, da bi morali vsi ljudje na svetu imeti dostop do zdravstvene oskrbe, do rednega učenja, do znanosti, svobode in demokracije tako na političnem kot tudi gospodarskem področju. Prav zato se sv. oče vedno javno izpostavlja in zagovarja pravico do dostojanstvenega življenja vsakega, tudi najbolj revnega človeka na svetu.

ZASLUŽEN POČITEK V DOLINI AOSTE

PAPEŽ NA POČITNICAH

Sveti oče je tudi letos odšel na počitek v hribe, in sicer v ljubljeno Dolino Aoste, ki jo nekateri že imenujejo kar Vatikan št. 3, da bi to njegovo poletno rezidenčno ločili od Vatikana in Castel Gandolfa. V Dolino Aoste je letos prišel že devetletni; tudi zato se je lokalni dnevnik poigral in dal naslov zapisu o papeževem počitnikovanju *Papeževa deveta simfonija*. Tudi zato je dnevnik *Corriere della sera* duhovito zapisal, da je sveti oče poskrbel za lepo uverturo svojega prihoda, saj je 9. t.m. pilota letala zaprosil, naj ga v krasnem vremenu zapelje nekajkrat nad veličastno goro Matterhorn, ki ji Italijani pravijo Cervino. Seveda se je zato prihod sv. očeta zavlekel za dobrih 30 minut in med krajevnimi oblastmi in cer-

kvenimi dostojanstveniki so že videli marsikoga, ki je zaskrbljeno gledal v nebo. Pa se je vse uredilo, ko je papež končno pristal, bil deležen toplega aplava in je po običajnem pozdravu odšel v hišo, ki jo domačini sedaj že imenujejo Dom svetega očeta. Tam se bo v kraju Foyer blizu kraja Les Combes zadržal do 20. t.m., ko se bo vrnil v Vatikan. Počitniški dom leži sredi stoletnega gozda na višini 1300 m, ima čudovit pogled na ostenje Mont Blanca, domačini pa so tokrat sv. očeta presenetili z novo gozdno stezo, dolgo 250 m, ki vodi od planinske hiše do lepe ravnice, od koder je čudovit pogled na dolino. Za varnost sv. očeta skrbi letos "samo" 150 orožnikov in policistov, od tega 30 varnostnikov

iz Vatikana. Sicer pa je dr. Joaquín Navarro Vals časnikarjem z vsega sveta rad povedal, da si je papež osebno napravil izbor počitniškega branja, saj so mu jih prinesli kar dve zajetni torbi. Dr. Navarro Vals je še dejal, da so med knjigami zbirke pozicij, filozofski in teološki teksti, več knjig pa da je posvečenih tudi globalizaciji, ker se hoče sv. oče sam pripraviti na izzive, ki jih bo sprožil skorajšnji vrh v

Genovi. Prav tako pa je papež v Dolino Aoste dal prinesiti zajetno gradivo o Armeniji, v katero se bo podal jeseni na že 95. potovanje v svet. Sv. oče bo tako naslednje dni počival, prav gotovo pa tudi hodil po gozdnih in najbrž tudi odšel na kak vrh, najbrž ne več peš, ker so leta pač leta in noge ga ne ubogajo, kot so ga včasih, ko je bil navdušen smučar in planinec.

CIRILMETODOVO SLAVJE NA VEJNI

MISEL LJUBEZNI, RAZUMEVANJA,
EDINOSTI IN SKUPNEGA JEZIKA

MATJAŽ RUSTJA

V rojstnem Črnem Vrhu nad Idrijo je 1. julija letos pel novo mašo p. Jožko Zajec, ki je edini letošnji novomašnik na Primorskem. Zaposlen je bil kot električar in je študiral filozofijo na ljubljanski univerzi, ko je zaslísal v sebi Gospodov klic. Vstopil je v red jezuitov in opravil študije v Rimu, kjer je tudi sodeloval v znanem centru Aletti s p. Markom Rupnikom, ki je prav tako doma iz Črnega Vrha.

V nedeljo, 8. julija, je p. Zajec vodil v Marijinem svetišču na Vejni slovesno bogoslužje ob praznovanju Cirilmetodove nedelje (pel je mešani pevski zbor iz Črnega Vrha pod vodstvom Katje Bajc Felc, sodelovali so še skavti in narodne noše). Poleg p. Zajca je domačin in skavtski voditelj Edwin Bukavec v uvodnem nagovoru pozdravil še g. Stanka Zorka in g. Angela Kosmača, ki letos obhajata 55-letnico mašniškega posvečenja. V Rojanu in v Ricma-

njih, pa tudi v okviru naše širše skupnosti, sta g. Zorko in g. Kosmač dobro znana predvsem zaradi požrtvovalnega dela posebnega veri in narodu. G. Kosmač pa je tudi pobudnik in prava duša vsakoletnih srečanj na Vejni. Med slavljenici je bila tudi s. Gema Žerjal, doma iz Žabnice, saj praznuje letos 50-letnico posvečenja in delovanja v redu šolskih sester. S. Gema deluje danes pri Sv. Ivanu, zaradi boleznih pa jo je na Vejni predstavljala sestra prednica. Pred oltarjem pa je bil tudi diakon Samo Babnik iz Slovenije, ki je želel sodelovati pri slovesnosti. Novomašnika Gorana Avramova iz Beograda zaradi zapletov na meji ni bilo na Vejni, ker pa je močno navezan na Slovenijo (študije je opravil v Ljubljani) bo imel v nedeljo, 15. julija, slovesno mašo v Rodiku.

V nagovoru se je novomašnik navezal na evangeljske besede o dobrem pastirju, ki mu v današnjem času ni lahko živeti, se pa napaja ob svetlih zgle-

dih sv. očeta in vseh, ki darujejo življenje Bogu in sočloveku. Poslanstvo mladega novomašnika gre iskati v grajenju medsebojnega spoštovanja in v zavemanju za osnovne človeške pravice, v prvi vrsti z utemeljitvijo jasnih odgovorov na vprašanje, kaj je človek. Dostojanstvo in svetost človeka sta danes pod hudim pritiskom in se zastavljata v imenu divjega napredka in lažnih vrednot. Tudi temu smo kristjani poklicani dati jasen odgovor.

Misel na papeža, ki se je pred kratkim v Ukrajini srečal s pravoslavno in grško-katoliško cerkvijo, je še enkrat pokazala na neprecenljivo delovanje sv. Cirila in Metoda. O njunem delu je spregovoril g. Angel Kosmač, potem ko se je množica vernikov po krajši procesiji zbrala v spodnjih prostorih svetišča pri zaslanem oltarju. Zaradi obnovitvenih del je namreč onemogočen pristop do oltarja z mozaikom, ki ga je izdelal Tone Kralj. Na oltarni mizi sta

ljudstvo spremljali podobi sv. bratov in bl. Antona Martina Slomška; letos praznujemo namreč 150-letnico ustanovitve Bratovščine sv. Cirila in Metoda, ki je nastala po zaslugi bl. Slomška. Velika misel je takoj naletela na odobravanje med ljudstvom. Ob Slomškovi smrti je tako Bratovščina na slovenskih tleh štela 75.000 članov, le nekaj let pozneje pa je število poskočilo na 135.000. V Trstu je bila Bratovščina ustanovljena leta 1854 in je v prvem letu štela okrog 800 članov. Misel ljubezni in razumevanja, edinosti in skupnega jezika se je torej hitro širila ne samo v naših krajih, pač pa tudi v Evropi, ki je iskala in išče stičišča med vzhodom in zahodom. Sporočilo svetih bratov je prav danes morda tako aktualno kot še nikoli prej, saj se Evropa tudi politično združuje in nastaja vrsta vprašanj, ki jim moramo najti odgovor. Delo sv. Cirila in Metoda nam jasno kaže v smer spoštovanja in sožitja, kjer ni mesta za nadvlado in je materin jezik povsem enakopraven ostalim evropskim jezikom. Če bomo znali prisluhniti tisoč in več let staremu sporočilu, bomo preživeli.

LAJŠE / POKLON ŽRTVAM OKUPACIJE, VOJNE IN REVOLUCIJE NA PRIMORSKEM

VEDNO ŽIV SPOMIN

Kljub nestanovitnemu vremenu se je v nedeljo, 8. t.m., zbrala na Lajšah lepa množica in se poklonila žrtvam okupacije, vojne in revolucije na Primorskem. Pred cerkvico, ki je nastala iz nekdanjega senika, kjer je na začetku februarja leta 1944 dosegla svoj krvavi višek "tragedija v Cerknem", je bilo somaševanje, ki ga je vodil koprski nadškof msgr. Metod Pirih. Sodelovali so združeni cerkveni pevski zbori iz vipavske dekanije, ki so pred sklepom slovesnosti izvedli tudi krajši kulturni program. Škof in duhovniki so po maši v sprevidu šli do brezna, kjer ležijo trupla 14 od komunistov zverinski pobitih Cerkljanov, med njimi kaplana Lada Piščanca in Ludvika Sluge. Do zdaj pa žal še ni bil izbrisan pečat njihovega "izdajstva", saj ni bil odstranjen krivični in lažnivi napis na spomeniku padlim tečajnikom partijske šole v Cerknem. Med množico so bili tudi nekateri sedanji in bivši vidni, predstavniki slovenskega političnega življenja. Med mašo daritvijo je škof msgr. Pirih imel homilijo, ki jo objavljamo v celoti.

HOMILIJA MSGR. METODA PIRIHA

"Če pšenično zmo ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo; če pa umrje, obrodi obilo sadu" (Jn 12, 24). S temi besedami je Jezus na predvečer svojega trpljenja napovedal svoje poveljanje preko smrti na križu. Te besede močno odmevajo v naših srcih na tem kraju, na katerem se ne spominjamo le žrtev vojne in revolucije, ampak med njimi tudi mnogih pričevalcev za vero dvajsetega stoletja, kakor jih imenuje sveti oče. Zato smo si danes nadeli rdeče liturgično oblačilo, znamenje mučeništva in pričevanja krvi. Zato danes za mnoge žrtve ne le molimo, ampak se jim tudi priporočamo: Slovenski pričevalci za vero 20. stoletja - prosite za nas!

Kristus je tisto zmo, ki je umrl in nam s svojo smrtjo podaril nesmrtnost. Po njegovih stopinjah so šli njegovi učenci, nepregledno množice iz vseh narodov, rodov, jezikov in ljudstev: pričevalci za vero, nedolžni mučenci, pogumni klicarji evangelija in tihi služabniki Božjega kraljestva. Med njimi so tudi 204 Slovenci, 19 iz naše škofije: Angela Breclj, Jože Breclj, Marica Breclj, Martin Breclj (vsi iz Žapuž v župniji Šturje), Ivan Bric iz Domberka, Franc Gabrejna, župnik v Ložicah, Emil Kete, bogoslovec s Pla-

nine pri Ajdovščini, Alojz Kristan, župnik župnije Golac in soupravitelj v Munah in na Vodica, Albin in Jožef Lavrenčič, oba iz duhovnije Logje pri Kobaridu, Gizela Lavrenčič iz Robedišča pri Kobaridu, Vera Lestan iz Mirna, Alojz Obič, župnik v Podsobotinu, Viktor Perkan, župnik v Jelšanah, Ladislav Piščanec in Ludvik Sluga, oba kaplana v Cerknem, Anton Šatej, župnik v Štanjelu, Filip Terčelj, duhovnik, doma iz Grivč v župniji Šturje, in Izidor Zavadlav, župnik v Gorenjem Polju. Seznam nikakor ni popoln in tem imenom bomo dodali še druga. Nikoli pa ne bomo mogli zajeti vseh; njihovo število je preveliko in seznamov pobitih ne prejšnja ne sedanja oblast še vedno ni naredila in objavila. Imenujimo jih "neznani junaki" za vero, za Kristusa, za Božje kraljestvo.

Sveti oče je ob priložnosti razglasil pričevalce za vero 20. stoletja lani v rimskem Koloseju ponovil svoje misli iz pisma V zarji tretjega tisočletja in dejal: "Cerkev prvega tisočletja se je rodila iz krvi mučencev: 'Sanguis martyrum - semen christianorum'. Zgodovinski dogodki, povezani s podobo Konstantina Velikega (cesarja, ki je leta 313 dal kristjanom svobodo; op. M. Pirih), ne bi nikoli mogli zagotoviti razvoja Cerkev, kot se je izkazal v prvem tisočletju, če ne bi bilo tiste setve mučencev in tiste dediščine svetosti, ki sta označevali prve generacije kristjanov. Na koncu drugega tisočletja je Cerkev znova postala Cerkev mučencev. Pregarjanja kristjanov - duhovnikov, redovnikov in laikov - so uresničila veliko setev mučencev na različnih delih sveta" (V zarji tretjega tisočletja, 37, v: Cerkevni dokumenti 58, Ljubljana 1995).

Zadnjih deset let, odkar smo samostojna država in v demokratičnem sistemu v nastajanju, se

lahko brez strahu za posledice spominjamo žrtev revolucije in pričevalcev za vero. Prej je bila to prepovedana tema in, kdor si je drznil kaj reči, je bil kaznovan bodisi na podlagi uradne obtožbe bodisi z izgubo službe, z nemogućnostjo napredovanja v družbi, s premetitvijo v drug kraj, itd. Samo duhovniki iz naše škofije so po vojni prebili v zaporih čez 80 let. Če bi tem letom prišteli še leta, ki so jih prestali laiki, bi gotovo dosegli tisoč let in več. Danes kazni zaradi takšnega ali drugačnega pričevanja za resnico ni več. Pojavilo pa se je nekaj drugega. Mnogi politiki, mediji in učitelji ter preko njih mnogi mladi so osvojili geslo: Pozabimo preteklost! Mislimo na prihodnost! Vse te fraze ne prihajajo iz želje, da bi narod poenotili, ampak da bi mu preprečili spomin na storjene zločine. Da bi ga nekako odrezali od teh spominov. Da bi končno mnogi ostali nekažnovani, ohranili položaje in predvsem dobre pokojnine.

Kadar kot ljudje Cerkev razmišljamo o tem in kličemo preteklost v spomin, nimamo niti najmanjše želje po maščevanju. Zavedamo se, da je sodba Božja in da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Preteklost kličemo v spomin prav zaradi prihodnosti, zato, da bi nam in zanamcem zgodovina bila učiteljica. Da bi bila stalno svarilo: nikoli več vojne, nikoli več revolucije! Da ne bi ponavljali napak preteklosti, ampak se iz njih učili. Da ne bi prihodnji rodovi živeli z lažjo, ampak v sijaju resnice, kajti resnica vas bo osvobodila, kot je rekel sam Jezus. In končno tudi za to, da bi vendarle nehali v zgodovinskih učbenikih, na raznih proslavah in v zapisih na spomenikih polovico slovenskega naroda imeli za izdajalca. Ali se zagovorniki fraze: Pozabimo preteklost! sploh

zavedajo, kaj zahtevajo in kakšno breme puščajo na narodu?

Cerkev se svojega odnosa do časa in do sveta uči v bogoslužju, ki ga obhaja tukaj in sedaj, spominjajoč se velikih Božjih del v upanju prihodnje slave. Za bogoslužje zares lahko rečemo, da je učitelj življenja. Verniki izhajamo iz preteklosti, živimo v sedanjosti - za prihodnost! Ne samo za prihodnost, ki bo minila ob koncu časov, ampak za večnost, ki se bo tkrat še začela.

V berilu, iz Knjige modrosti, smo se spomnili pričevalcev za vero izpred dveh tisočletij in več. Mnogi Judje so dali življenje za vero v preganjanjih pod Grki in Rimljani. Sveti pisatelj jih blagruje, čeprav se je njihov konec zdel kot nesreča. Ker pa so bili preizkušeni v trpljenju kakor zlato v topilnici, jih je Bog sprejel kot žgalno daritev. Glejte, kaj je bilo na tem kraju 3. februarja 1944? Petnajst popolnoma zapuščenih ljudi, ki so zrl smrti v oči. Nemočni toliko kot nedolžni, prestrašeni toliko kot trdni v veri, brez upa kot ljudje in polni upanja kot kristjani. Imeli so še izredno srečo, da sta jima dva duhovnika - o tem smo prebricani - dala skupno odvezo. V mnogih naših breznihih pa ležijo pokopani tisoči, ki niso imeli te milosti kot žrtve za Lajš. Za njih lahko rečemo: Božje usmiljenje so dosegli zaradi svoje nedolžnosti. Smrt jih ni ločila od Kristusove ljubezni. Nasprotno, še globlje jih je potopila vanjo! Res je s stališča oblasti nepojmljivo, da njihova telesa še vedno ležijo v breznihih naših gozdov, a tolaži nas gotovost, da so njihove duše v breznu Božje ljubezni, od ktere jih ne more ločiti ne smrt ne življenje ne angeli ne poglavarstva ne kaka druga stvar.

Po Jezusovem zgledu, ki je na križu molil: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo", po zgledu sv. Štefana, ki je umiral z besedami: "Gospod Jezus, ne prištejaj jim tega greha" in po nagibu lastnega srca molimo za vse, ki so te zločine zakrivali.

Jezus je zagotovil, da zmo, ki je vrženo v zemljo in umrje, obrodi obilo sadu. V zaupanju na njegovo besedo, ki je živa in učinkovita, smemo prositi za več življenja v naši primorski škofiji, za več otroškega smeha in joka, za več srečno poročenih zakoncev, za več gorečih duhovnih poklicev, za več dobrih učiteljev in vzgojiteljev, za več pridnih kmetov in kmetic, za več poštenih politikov, za več svetih duhovnikov, redovnikov in redovnic. Slovenski pričevalci za vero - prosite za nas!

SVETNIK TEDNA

14. JULIJ

SILVESTER ČUK

KAMIL DE LELLIS, REDOVNIK

Mednarodni znak za zdravstveno pomoč je rdeči križ. Tako se imenuje tudi mednarodna organizacija, ki skrbi za nego ranjenec in bolnikov v vojni. Ustanovil jo je leta 1863 švicarski človekoljub Henri Dunant. Rdeči križ je bilo prvič videti na bojišču leta 1595 na vojnem pohodu zoper Turke: na svoji redovni obleki ga je nosilo osem bolniških strežnikov, ki so skrbeli za ranjence.

Ustanovitelj teh redovnikov-bolniških strežnikov je današnji godovnjak sv. Kamil de Lellis, doma iz italijanske pokrajine Abruci - po njem se imenujejo kamilijanci. Življenje tega moža pričča, da svetništvo človeku ni položeno v zibelko, temveč si ga mora priboriti z osebnim prizadevanjem in premagovanjem vsega, kar je v njem slabega. Kamil se je rodil 25. maja 1550 v srednji Italiji. Ko mu je bilo dvanajst let, je izgubil mater. Oče ga je poslal v šolo, toda dečku učenje ni dišalo, raje se je potepal, kockal in kvartal. Skupaj z očetom se je priglasi v vojsko, ki se je odpravljala zoper Turke. Oče je umrl, Kamil pa si je poškodovao nogo, ki ga je potem mučila vse življenje. V tej stiski se je zaobljubil, da gre v franciškanski samostan, pa je na obljubo kmalu pozabil. Nekaj časa je bil bolniški strežnik v rimski bolnišnici sv. Jakoba. Od tam so ga odslovili, ker se je predajal stari razvadi: kvartanju in kockanju. Ko mu je bilo 25 let, se je vendarle zresnil. Najprej je vstopil v kapucinski samostan, toda spet se mu je odprla rana na nogi, zato je znova iskal zavetja v bolnišnici. Ko je stregel bolnikom, je začutil, da je to njegov pravi poklic, hkrati pa najprimernejši način, da daje Bogu zadoščenje za grehe svoje mladosti.

Kmalu je našel pet sodelavcev: štiri laike in enega duhovnika, ki so bili pripravljani bogomiselno živeti in ustanoviti družbo bolniških strežnikov. Naletel je na močna nasprotovanja, vendar ni odjental. Njegova "sveta trma" je rodila sad: leta 1591 je papež Gregor XIV. potrdil družbo bolniških strežnikov in Kamil je bil soglasno izvoljen za njenega predstojnika. Člani družbe bolniških strežnikov so na svojih oblekah nosili velik rdeči križ. V Rimu so jih kmalu vsi poznali in vedeli za njihovo človekoljubno delo. Družba se je hitro razširila tudi po drugih italijanskih mestih. Veliko redovnikov je izgubilo življenje ob raznih epidemijah, ko so stregli kužnim bolnikom in se sami okužili. Tako so se vrste kamilijancev zelo razredčile. Kamil je stregel bolnikom vse do zadnjega. Kot mučenec ljubezni do bližnjega je umrl v Rimu 14. julija 1614, 40 let po spreobrnitvi. Njegova družba šteje danes okoli 2000 članov v trinajstih redovnih provincah. Kamil de Lellis je bil razglašen za svetnika leta 1746, leta 1886 pa je bil postavljen za zavetnika vseh bolnišnic kakor tudi bolnikov in zlasti umirajočih. Papež Pij XI. ga je leta 1929 razglasil za zavetnika vseh, ki se ukvarjajo s strežbo bolnikov, ter njihovih poklicnih združenj.

Poleg sv. Kamila vidimo ob današnjem datumu še ime sv. Franciška Solana, španskega franciškana, ki si je z gorečim oznanjevanjem evangelija zaslužil naslov "apostol Južne Amerike". Rodil se je l. 1549 blizu Kordobe. Ko mu je bilo 20 let, je postal franciškani in opravljal razne odgovorne službe. Leta 1589 je z drugimi franciškanskimi misijonarji odšel v Zahodno Indijo, kakor so tedaj imenovali Ameriko. Misijonsko delo je začel v današnjem Peruju, kasneje pa je s franciškansko dobroto deloval še po mnogih deželah Južne Amerike, kjer so katoliški španski osvobodilci storili veliko hudega med Indijanci. Njegovo življenje se je izteklo v Limi 14. julija 1610. To mesto ga časti kot zavetnika. Za svetnika ga je razglasil papež Benedikt XIII. leta 1726.

V nedeljo, 15. julija, bo ob 18. uri vsakoletna SPOMINSKA POBOŽNOST V GOZDU PRI KODRETIH (Zgornja Branica)

ZA UMORJENE IZ DRUŽINE BRECELJ TER ZA DRUGE.

Somaševanje bo vodil pomožni škof dr. Jurij Bizjak ob spremeljavi moškega zbora Razpotje s Cola. Na koncu družabnost. V primeru slabega vremena bo vse v cekrvi pri Kodretili.

MAŠNIŠKO POSVEČENJE ERNESTA ROCE, POMOČNIKA V ŠTANDREŠKI ŽUPNIJI

POPOTOVANJE PO ROMUNJI

Velike zelene planjave in lepo obdelana polja, gričevnato severno podeželje, dolge in ravne poti so nas pozdravile, ko smo na predvečer praznika svetih apostolov Petra in Pavla prispeli v Romunijo. Zemeljski lepoti in njenemu času se je pridružilo še človeško preseñečenje. Ogromna množica pobožnih, duhovno globokih in potrpežljivih vernikov se je na sam praznik udeležila mašniškega posvečenja šestindvajsetih diakonov iz škofij Jaši in Bukurešti ter iz minoritske pro-

vince. Med njimi naš znanec in večletni pomočnik v štandreški župniji gospod Ernest Ilarion Roca. Posvečenje novomašnikov je vedno ganljivo, a ko ga spremlja prisotnost šestih škofov (tudi De Antonija in Bommarca), veliko število duhovnikov in nepopisna množica vernikov je vzdušje še bolj praznično. Pesem, glasna molitev, živo sodelovanje so dali pečat izrednemu bogoslužju, ki se je odvijalo kar na prostem, saj bi nas sicer ne mogli stisniti med štiri stene še tako

velike cerkve. Pred novomašno nedeljo v domači župniji Valea Mare blizu mesta Bacau smo si privoščili izlet po Moldaviji. Krasota pravoslavnih samostanov, s freskami poslikanih kakov, je očarala tudi popotnike iz Štandreže. Deževno vreme ni kvarilo vzdušja, niti na poti kulturnega užitka niti ob družabnosti, ki smo si jo pripravili kar sami: oni, ki so se odpravili v Romunijo s premičnimi hišicami (kamperji) in ostali, ki smo se poslužili letala.

Nedeljsko jutro, bolj sivo in deževno v naravi, je bilo polno sijaja in veselja v srcih vseh, ki so se udeležili nove maše. Celo naše žene so se oblekle v romunsko narodno nošo in pospremile novomašnika Ernesta k oltarju. Ustnice ne morejo povedati, kaj smo videli, slišali, začutili, doživeli v nabito polni župnijski cerkvi, srednjeveliki, skromni, a dostojanstveni. Ne vprašajte, me koliko otrok je sodelovalo pri maši: nisem mogel prešteti, ker jih je bilo preveč in ker so bili negibno tihi. Izkazali so se ob koncu, ko so se poklonili novomašniku s kratko akademijo in mu izročili šopek. Šopki, dve-

tje, posebno nageljni, so sploh običajna navada obdarovanja novomašnika. To je znamenje duhovnikove notranje lepote in čistih namenov, kakor poklon dobrega cveta.

Tudi novomašno kosilo je bilo domače in sproščeno, pravzaprav se ne razlikuje veliko od naše slovenske nove maše. Povabljeni in gostje niso gledali, kje bodo uživali hrano, kakšna bo ali je bo dovolj. Njihovo veselje je kipelo nad dejstvom, da so bili skupaj, kot ena družina, in da so dali Božji Cerku enega izmed svojih sinov.

Velika preprostost, ki meji na revščino, pomanjkanje po-

rabniških užitkov, blatne in ozke ceste: to ni problem. Romunci so veseli, ker so ena družina, ker so povezani, ker se spoštujejo in cenijo. Za nas zadovoljnake je bilo srečanje z njimi prava učna ura življenja: bodi zadovoljen z malim in ne zaletavaj se za velikim.

Gospoda novomašnika bomo pozdravili tudi v Štandrežu. V soboto, 21. julija, ob 20. uri ga bomo sprejeli v župnijski cerkvi, naslednji dan, 22. julija, ob 10. uri, pa bo obhajal ponovitev nove maše. K slavlju in izrednemu dogodku vabimo vse znance, prijatelje in molilce za duhovne poklice.

5

ČETRTEK,
12. JULIJA
2001

KNJIGA SLIKARJA IN PISATELJA MAG. MARIJANA TRŠARJA

OD 2. DO 14. JULIJA V LJUBLJANI

TRŠARJEV DOTIK SMRTI

JURIJ PALJK

Kljub dotiku s smrtjo zavezanost lepemu in dobremu, težnja po nenehnem približevanju Absolutnemu: tako bi lahko zapisali na rob pretresljive knjige *Dotik smrti*, ki jo je napisal akademski slikar, pisatelj, profesor na likovni akademiji, kritik in likovni teoretik magister Marijan Tršar, izdala pa jo je založba Nova revija.

"O Bog, kaj storiti: obležati ali vstati - oboje je enako prav in narobe!" je zapisal Marijan Tršar nekje v svoji pretresljivi, a obenem tudi življenju in lepemu zavezani knjigi; ta je napisana tako, kot je lahko napisana samo pretresljiva knjiga, ki jo je pisalo življenje človeka, ki je veliko trpel, hodil s smrtjo ob boku, se nikdar ni z njo spogledoval, bil v njeno bližino vedno potisnjen, a vedno tudi trdno odločen preživeti, živeti, živeti.

Kar bo slovenske sodobne literature in takih in drugačnih spominskih knjig vajenega bralca v knjigi *Dotik smrti* presenetilo, je najprej izjemno pretanjen občutek za lep, sočen, živ, naravnost čudovit slovenski jezik! Umetnikova zavezanost lepemu in dobremu se v knjigi kaže v imenitnem slogu, ki ga že dolgo nismo bili vajeni, saj umetnik Marijan Tršar piše prethtano, zavestno slikovito, vsaka beseda je premišljena, a vseeno je pisanje živo in prepričljivo, saj se pisec večplastno loteva svojega težkega, polnega življenja, predvsem pa tistih mejnih situacij, v katerih se je večkrat znašel in se takrat vedno dotikal smrti. Kako pa ne bi bilo njegovo pisanje čudovito, ko pa gre vendar za umetnika, ki mu je bilo že ob rojstvu položena v zibelko slikarska roka, svinčnik in čopič, ki sta mu pomagala preživeti, narediti življenje vredno življenja! Ob rojstvu mu je bila dana tudi vera v življenje in pretanjen občutek za opisovanje in zaziranje v samega sebe, tisti občutek za detalj, ki odlikuje samo umetnike, da se ga poslužijo in z navidez obrobni detailom spregovorijo o celoti, zadenejo bistvo in obenem povedo več, kot bi povedali z opisovanjem celote.

Tršar je v knjigi napisal svoja doživljaja ob treh dotikih s smrtjo, in sicer najprej svoj zapor v Zagrebu, kamor

so ga zaprli leta 1941 fanatični zagrebški ustaši, nato svoj taboriščni čas v taborišču v Gonarsu leta 1942, kamor so ga zaprli italijanski fašisti, in končno najpretresljivejše obdobje v povojnih mesecih, ko je pristal v koroški vasi Vetrinje, od koder so bili domobranci in njihovo spremstvo prisilno odposlani v Teharje, kjer se je zgodila tragedija, ki še danes kot temen oblak in grozeč Damoklejev meč visi nad slovenskim narodom in bo visela vse dot-

lej, dokler slovenski narod v sebi ne bo zmogel toliko moči za odpustanje, za resnično spravo, da bo lahko odrešilno zaživel tudi na grobeh tistih, ki so bili v povojnih mesecih zverinsko pobiti.

Marijan Tršar pripoveduje zgodbo o tisti tanki, zelo tanki ločnici, ki deli življenje od smrti, tisti nitki, ki se zdi včasih mogočna in trdna meja, a je zdaj vidna, zdaj nevidna, a vedno človekovo življenje deli usodno na dvoje. To ni knjiga spominov, pa čeprav je

Marijan Tršar čudovit pričevalec časov, ki so ga in so nas - prav vse pripadnike slovenskega naroda, pa če hočemo to priznati ali ne! - za vedno zaznamovali, saj je umetniku uspelo napisati literarno delo, ki ga je potrebno prebrati. Po eni strani je knjiga *Dotik smrti* pripoved o zverinskih časih in pripoved o nenehnem srečevanju s smrtjo, po drugi strani pa je to knjiga, v kateri človeška toplina in življenje zmagata nad smrtjo.

Tršar je tu, med nami, je živ in nam lahko pripoveduje; svoje delo pa je kot slikar obogatil z risbami in grafikami, ki so nastale v taboriščih, v dotikanju s smrtjo in ne po spominu, kar daje knjigi svojevrstno, a zastrašujočo lepoto. Kot je pretresljiv konec knjige, konec, ki opisuje avtorjevo vrnitev domov, ko se je po čudežu rešil brezna, v katerem so končali njegovi prijatelji in sotrpini, konec tistega dela, v katerem Tršar lahko le v tretji osebi opiše obdobje, ki ga je najbolj zaznamovalo in ga z roba vrnilo življenju.

Takole pravi: "Na vratih je padel v nemi objem na smrt bledega očeta, ki mu je odprl. In malo zatem objel hlapajočo, opotekajočo se mater, ki ji tudi dolge mesece vrpajoči obup ni mogel spodjesti vere, da se bo njen sin vrnil. Tiste vere, ki ostane neomajna celo takrat, ko pridiga razum, da čudežev ne more biti. Pa vendar so, se je zavedel risar, zakaj ostal je živ, čudežno rešen izmed tisočev za vedno izginulih, zverinsko pomorjenih..."

Knjiga *Dotik smrti* je opremljena s 24 avtorjevimi risbami (na sliki: **Molitev, lavirana perorisba, Teharje, 1945**), grafikami in akvareli iz gonarskega in teharskega ciklusa. Knjigo je prepričljivo oblikoval Matjaž Vipotnik, za prelom je poskrbela Darja Trtnik Medved.

Knjiga skorajda ne potrebuje predstavitev in niti ne ocene, ker govori sama zase. Naj bo ta zapis zato samo vzpodbuda, da jo vzamete v roke, in tudi zato, da si v Ljubljani v Šentvidu v Zavodu sv. Stanislava ogledate tako imenovano Tršarjevo sobo, v kateri vas bo umetnik nagovarjal s svojimi deli, ki so nastala v obdobjih dotikanja s smrtjo v Gonarsu in v Teharjah.

OSREDNJI GOVOR NA PREMSKEM SREČANJU KNJIŽEVNIKOV

GLAS KORENIN: PREKINITEV NA ZVEZAH (4)

FILIBERT BENEDETIČ

V tem pogledu je poučna zgodba rojstva republike Italije. Temeljna vrednota konstitutivnega akta republike je opredeljena v samem uvodnem členu, v katerem piše, da se je italijanska republika rodila iz odpornosti. Ta temeljni akt, zasnovan v samobitnem izrazu svobodoljubnega ljudskega gibanja, je Italijo izvelkel iz sramote fašizma. Mar ni slovenska OF z narodnoosvobodilnim bojem samobitna vrednota, ki jo je treba opredeliti med temeljnimi konstitutivnimi akti Republike Slovenije?

Na slovenskem tržišču se je uveljavila zveličavna parola "V Evropo!". Proces širitve Evropske unije na vzhod se medtem odvijata po Sisifovo. Tako daleč so časi, ko je Kosovel "iztisnil" svojo bol v evropski Ekstazi smrti. Večnosti izdihljaj v tem našem molku traja že dobrih 80 let. Simbolno med drugim od požiga Narodnega doma, ko je kres zgodnel sredi Trsta, v tedanjem sručenju evropske omike. Govoriti ta molk, pisati ga, je travmatično dejanje

naše biti. Na številnih književnih srečanjih, simpozijih in proslavah teče beseda o življenju na meji, najbolj značilni so v tem pogledu študijski shodi v imenu velikega istrskega čezmejca Fulvija Tomizze. Italijanska samobitnost je v njem tu dobila besednega ustvarjalca, s katerim se je tisti proces presnavljanja molka zaključil v bisernem izrazu glasu korenin. V njegovem primeru ta glas nosi v sebi tudi zlahtne prvine hrvaških in slovenskih samobitnih korenin.

Druga emblematična figura v razdvojeni podobi samobitnega Trsta je Manlio Cecovini, "veliki stavec" italijanske družbeno politične stvarnosti, oče Liste za Trst, ki je ob podpisu "osimskih sporazumov" med Italijo in Jugoslavijo sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja nastopila kot mogočno avtonomistično gibanje in stopila na oblast. Cecovini je postal tržaški župan. Spominjam se tistih burnih sej v občinskem svetu, kjer smo se slovenski svetovalci zaman zavzemali za priznanje domovinskih pravic naše samo-

bitne besede. Prekinitev na zvezah in slovenske prisotnosti in ustvarjalnosti v Trstu je bila, kakor zmeraj, tabu tema. Veliko sprememb je bilo po tistem. Pred dnevi je tržaška pokrajinska uprava organizirala srečanje med Manliom Cecovinijem in Alojzom Rebulom v veliki dvorani tržaškega italijanskega liceja Dante Alighieri. Šlo je za predstavitev pisem, ki sta si jih izmenjala 76-letni Rebul in 86-letni Cecovini po njunem prvem srečanju pred petimi leti. Predstavitev so se udeležili številni tržaški veljaki tako imenovanega Pola svoboščin, med njimi tudi taki, ki ne priznavajo nikake slovenske samobitne prisotnosti v Trstu. Bilo je vse kakor presenečenje, čeprav se je vsa zadeva odvijala v predvolilnem času, le dva dni pred vsedravnimi volitvami. Pisma je zbral Cecovini v knjigi z nenavadnim naslovom "Carteggio scazonate", kar bi lahko preprosto prevedli z naslovom "Šepavo dopisovanje" ali bolj učeno in odgovarjajoče izvorniku z naslovom "Pisma v skazovskem rit-

mu" po svojevrstnem stihu grške klasične metrike. Srečanje je bilo ubrano na filozofski ravni avtorjevih vpogledov v zvezi z vprašanji človeške biti. Prvič sva se srečala, je v svojem posegu poudaril Cecovini, ko sva sedla drug zraven drugega na neki prireditvi na Opčinah. Rebul se mi je predstavil z besedami: jaz sem Alojz Rebul, slovenski pisatelj, Tržačan, katoličan, veren. Odrnil sem mu: jaz sem Manlio Cecovini, italijanski pisatelj, Tržačan, prostozidar, skeptik". S tem je Cecovini opredelil temeljna izhodišča obeh. Vendar je v dvorani prevladovalo vzdušje pomembnega dogodka ob vzpostavitvi dialoga, sicer še zmeraj enojezičnega, odtod sklicevanje na šepavo naravo skazovskega stiha, med dvema protagonistoma dvojne samobitne podobe Trsta.

Manlio Cecovini, po rodu iz Čehovinov na Krasu, je vsekakor markantna osebnost italijanske tržaške družbene politične in kulturne stvarnosti. Pri razčlenovanju dvoje dvojne podobe samobitnega Trsta predstavlja posebno poglavje, še povsem neznano v Sloveniji. Bilo bi zato nujno potrebno in tudi prav, da Manlija Cecovinija predstavimo s primernimi prevodi v vseslovenskem kulturnem prostoru.

DALJE

37. SEMINAR SLOVENSKEGA JEZIKA, LITERATURE IN KULTURE

V Ljubljani poteka 37. mednarodni poletni Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga za tuje sloveniste in slaviste, univerzitetne profesorje in študente, znanstvenike, kulturnike in prevajalce prireja Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenske jezike in književnosti Filozofske fakultete. Kakor je na slovesnem začetku v svojem nagovoru dejala prof. dr. Irena Orel, predsednica letošnje prireditve, se je prijavilo nad 120 udeležencev iz 24 evropskih in ene ameriške države. Teden pred začetkom seminarja za nadaljevalce in izpopolnjevalce je bil namenjen začetnikom. Predsednica je izrazila zadovoljstvo, da lahko spregovori tako številnim gostom in udeležencem ob Evropskem letu jezikov. Tako kot udeleženci preteklih seminarjev od leta 1965 dalje tudi oni s svojo udeležbo dokazujejo, da so vsi jeziki vredni učenja, raziskovanja in ustvarjanja. "Naša prireditve je lep zgled, da je zanimanje za učenje in znanje jezika, spoznavanje literarne in kulturne ustvarjalnosti dvmilijonske države /.../ še vedno živo, še več, slovenski jezik je kot osnovno izrazilo državne in narodne skupnosti ob prehajanju v mnogonacionalno in nadnacionalno skupnost v združenju Evrope postal celo privlačnejši za učenje."

Krovna tema letošnjega seminarja je Osrednje in obrobje v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi. Predavatelji razkrivajo svoje videnje in vrednotenje zemljepisnega, družbenega, duhovnega središča in obrobja po svojih raziskovalnih področjih: v jezikoslovlju, književnosti in kulturi. Tema enega izmed literarnovednih predavanj je bila literarna podoba Gorice, mesta ob zahodni slovenski meji.

Program seminarja poteka po ustaljenih tirnicah: na lektoratih v dvanajstih skupinah, na predavanjih in na šestih jutranjih tečajih za višje skupine (dve jezikoslovnji, dve literarni in dve prevodoslovnji). Dodatne možnosti so še fonetične vaje in konverzacije. V popoldanskih in večernih urah je poskrbljeno za kulturni program, za ogled Ljubljane, NUK-a, semeniške knjižnice itn. Organizatorji so pripravili več delavnic, npr. računalniško, glasbeno z učenjem ljudskih pesmi, narečjeslovno s predstavitvijo ljudske materialne kulture v Rožu na Koroškem. Udeleženci si lahko ogledajo film in še kaj. V nedeljo, 8. t.m., pa so bili na izletu v Kopru, kjer so lahko spoznali kulturnozgodovinsko in dvojezično specifično tega dela Slovenije, kot primer obrobja pa so si ogledali dve istrski vasi, Dragonjo in Krkavce.

Na uvodni slovesnosti so seminar pozdravili rektor ljubljanske univerze, dekan Filozofske fakultete, predstavnika Ministrstva za šolstvo, znanost in šport ter Ministrstva za kulturo in drugi. Seminarja se udeležuje tudi nekaj študentov in šolnikov iz tržaške, goriške in videmske pokrajine.

ADRIANO VELUSSI NA SOLNOGRASKEM

Goriški slikar Adriano Velussi razstavlja te dni v Salzburgu, saj bo slovesna otvoritev njegove osebne razstave 13. julija ob 19.30 v likovni galeriji Nonntal v središču mesta, kjer bo slikar predstavil dela zadnjih nekaj let, v katerih se ukvarja predvsem z bivanjskimi vprašanji človeka; njegov likovni izraz pa odraža sodobna spoznanja abstraktnega in materiji zavezane slikarstva.

IGRALKA

Absolutno se strinjam. Starejše igralke - od 40 do 50 let - pravijo, da, ko nisi več rosn mlada za igranje ljubimke, pa tudi ne toliko stara, da bi igrala mater, ni vlog zate. To je izjavila tudi Milena Župančič. Vlog ni. Zato ne igraš, razen če nimaš zelo mladega obraza in lahko veliko časa igraš "Ljubimko", sicer imaš za seboj vedno mlajše igralke, ki čakajo na priložnost.

Kakšni občutki pa vas spremljajo pred premiero?

Strašni! Zmeraj se sprašujem, kaj je tega treba, zakaj to počnem, zakaj nisem prodajalka v kaki trgovini; vse bi dala, da mi ne bi bilo treba na oder. Hkrati pa, če ne bi bila tam, bi mi bilo hudo. To so zares zelo mešani občutki; v trebuhu me zvija, slabo mi je, vedno znova; prav pri Ani Frank sem imela eno izmed hujših trem, ker je bila Ana gonilo vsega dogajanja.

Tega se gledalci nismo zavedli.

No, hvala Bogu! Po premieri pa, ne glede na to, kako je bilo, je zame še hujše. Padem v depresijo. Dva dni groze! Počutim se izpraznjena. Vadiš in vadiš, potem kar naenkrat ni nič več. Ne veš, ali je bilo dobro ali slabo. Prav v tistem času pridejo kritike in najraje bi nekam zbežala.

Najlepše je torej obdobje med vajami?

Pravzaprav je vse dobro, vsaka premiera je kot praznik; pričakuješ jo, prejmeš rožice, hkrati pa je velik stres. Vse skupaj je lepo, vsaka faza ima lepe strani. Vaja je ustvarjalni del; ko gre dobralne vaje mimo in se začne postavljati predstava, takrat lahko največ napraviš, to je mogoče najlepši del. In seveda ponovitev.

Na odru občutite, kako se odziva publika?

Ja, na odru vse slišim, tudi če kdo odvijta bonbon; včasih te kako kašlja, ali klepet v dvorani moti, a z izkušnjo to premagaš. Če je odziv dober, potem pa "greš" v višave, lahko dosežeš več, kot si misliš. Čutiš neko energijo, vibracije, ki se prevajajo od gledalca do igralca.

Kaj bi svetovali mlademu dekletu, ki bi rada slala na igralno akademijo?

Če je prav zares prepričana v to, bi ji rekla, naj gre, drugače pa bi ji odsvetovala, saj se moramo igralci marsičemu odpovedati, npr. družabnemu življenju. Jaz ga nimam, prosti čas porabim pač za vsakdanje stvari. Če sem zvečer prosta, sem vesela, da sem lahko doma. Buljim v televizijo, ki je drugače sploh ne gledam. Igralci moramo imeti trdo kožo, da lahko preživimo, ker je igralstvo hkrati strašno lep in strašno grd poklic.

V zvezi s tem še to vprašanje: zakaj mislite, da imamo tu v zamejstvu tako malo poklicnih igralcev, čeprav se veliko mladih ukvarja z ljubiteljskim gledališčem?

Ne vem zakaj. Mogoče jim manjka poguma, da bi šli na Akademijo v Ljubljano. Prepričana sem, da je tudi tu veliko talentiranih ljudi. Primorce imajo na Akademiji zelo radi, ker prinesejo s seboj drugačno kulturo in temperament. Mogoče bi bilo treba imeti več gledaliških krožkov, vzgajati že srednješolce in jih navajati k temu poklicu.

Za konec pa bi vas vprašala, ali ste bili z letošnjo sezono zadovoljni in kaj boste počeli poleti?

Sezona je bila zelo dobra; zadovoljna sem bila s svojo vlogo v Krvavi sva-tbi in v delu šest oseb išče avtorja; tudi letos sem imela dovolj možnosti za igranje. Tudi Matiček je bil čudovit. Verjamem v to gledališče, v njegovo kreativnost in kakovost in menim, da se bo še izboljšalo. Zdjaj poleti bom sodelovala v filmskem prvcu režiserja Janeza Lapajnetja Šelestenje, potem pa bom končno odšla na morje!

VODNIK PO SLOVENSkih MUZEJIH

Tak je naslov priročnega in na slovenskem knjižnem trgu zelo potrebnega vodnika, ki ga je pred kratkim izdala Založba Mladinska knjiga; slednja je s to izdajo zapolnila še eno vrzel v sedaj že dokaj bogati zbirki vodnikov po Sloveniji in seveda tudi vodnikov po tujih državah, katere zadnje čase redno izdaja.

Po Vodniku po slovenskih muzejih, ki je trdo vezana knjiga večjega žepnega formata, bogato ilustrirana in izjemno pregledna, hitro berljiva, bo segel vsakdo, ki bo hotel zvedeti kaj več o muzejih v Sloveniji in seveda tudi o likovnih galerijah, saj sta urednici Andreja Rihter (sedanjaministrica za kulturo Republike Slovenije) in Marjeta Cingelečki z velikim številom sodelavcev v lepo oblikovani vodnik uvrstili kar 252 slovenskih muzejev in galerij, in to po abecednem redu krajev, v katerih se te pomembne slovenske kulturne ustanove nahajajo, kar daje vodniku še večjo preglednost in jasnost.

Ko smo že pri odličnem in jasnem, sodobnem oblikovanju knjige, povejmo, da smo že večkrat napisali, kako odlične izdelke daje iz rok eden najboljših slovenskih oblikovalcev Matjaž Vipotnik, ki se je tudi tokrat potrudil, saj je vodnik moderno, a umirjeno oblikovan, grafično jase in na oko prijeten. Vodnik je tiskan v barvah in še enkrat bomo ponovili, da tudi izjemno pregleden, kar bi vsak vodnik tudi moral biti. Če na kratko povzamemo, bomo dejali, da je Vodnik po slovenskih muzejih neobhodno potreben vsakomur, ki bi rad bolj spoznal slovenske korenine, slovensko narodno blago, zgodovino in seveda umetnost na slovenskih tleh. Kot prvi muzej je v knjigi navedena Zbirka narodnih vezenin v Adlešičih v Prekmurju, takoj zatem nam bližnja in dobro znana Pilonova galerija v Ajdovščini, kot zadnje mesto z muzejem je seveda navedena Žirovnica in Spominska zbirka v rojstni hiši Matije Čopa, enega največjih mož, kar smo jih Slovenci kdajkoli imeli.

Zapis o vsakem muzeju in vsaki likovni galeriji je kratek, opisen, strokoven, a jase in predvsem pa strnjeno podan, bralec dobi ob vsakem geslu-zapisu o posameznem muzeju tudi najnujnejše podatke o muzeju ali galeriji, točen kraj in naslov, kjer se kulturna ustanova nahaja, telefonsko številko, faks, naslov elektronske pošte, opis dostopa, podatke, kdaj je muzej odprt, podatek o tem, ali je vstopnino potrebno plačati ali ne, in seveda kratek opis stalne razstave, morebitnih dejavnosti muzeja ali galerije, zanimivosti, ki vedno pridejo prav. Vsak muzej je tudi predstavljen z barvno fotografijo ali več umetniškimi deli, kar daje vodniku bogatejši izgled in ga dela vabljivega že na pogled. Vodnik po slovenskih muzejih je namreč oblikovan tako, da je hitro berljiv, živa razgibanost vsakega opisa muzeja pa bralec omogoča, da hitro najde, kar išče, izjemnega pomena pa je niz podatkov, ki spremlja vsak opis muzeja ali galerije in tudi zato, ker smo Slovenci, hvala Bogu, še vedno resni, se ni bati, da bi bilo v Vodniku po slovenskih muzejih veliko napak, vsaj kar se tiče urnikov ogleda posameznih muzejskih in galerijskih zbirk.

Skratka: gre za knjigo-vodnik, ki ga je neobhodno potrebno imeti tudi zato, ker je kot nalašč za hitre in nepredvidene obiske in izlete, za dneve, ko ne vemo kam, a imamo priložnosti za obisk kake slovenske kulturne ustanove na dlani. Vodnik nam namreč poleg poznanih muzejev in galerij ponuja niz manj znanih in še nepoznanih, ki so tudi vredni ogleda. Priporočamo!

JUP

SLOVENCi ZABLESTELI

Prejšnji teden je potekal v Gorici jubilejni 40. mednarodni natečaj zborovskega petja Cesare Augusto Seghizzi, ki je privabil v mesto ob Soči nad trideset zborovskih sestavov z vsega sveta. Priljubljena prireditev je že ustaljena tradicija, ki z leti pridobiva na kakovosti in vitalnosti, kar se je pokazalo tudi pri letošnji izvedbi, ki je s svojim natrpanim programom priklicala številno občinstvo in nudila zlahka umetniški užitek. Še zlasti smo lahko zadovoljni, ker so se tokrat prav lepo izkazali slovenski in tudi zamejski zbori in glasbeniki.

Že pred zborovskim tekmovanjem, ki se je začelo v četrtek, 5. t.m., je potekal sedmi mednarodni natečaj za komorno petje, ki se je začel v ponedeljek, 2. t.m., in se ga je udeležilo 35 solopevcev iz Italije, Avstrije, Nemčije, Španije, Slovenije, Rusije, ZDA, Koreje in Japonske; predstavili so izbrane skladbe iz zakladnice komornega petja od 18. do 20. stoletja. Strokovno žirijo, ki jo je sestavljalo 20 mednarodno uveljavljenih glasbenikov štirinajstih narodnosti (Slovenec Samo Hubad), je tokrat vodil znani glasbeni kritik Quirino Principe. Že drugi dan je na polfinalni preizkušnji nastopila polovica pevcev, v četrtek, 5. t.m., pa je bil res navdušujoč sklepni koncert zmagovalcev natečaja. Prva se je uvrstila briljantna slovenska sopranistka Mateja Arnež Volčanšek (87,8 točke), njen mož Janko Volčanšek pa je pristal na petem mestu (75,2).

V soboto, 7. t.m., se je začel pričakovani mednarodni natečaj zborovskega petja, potekal je hkrati v Avditoriju furlanske kulture v ulici Roma, v Kulturnem centru Lojze Bratuž in avditoriju Fogar. Udeležilo se ga je kar 32 zborov iz Italije, Belorusije, Estonije, Švice, Poljske, Slovenije, Madžarske, Albanije, Teksasa, Španije, Irske in Finske. Lepo je bilo videti, da so zборе v veliki večini sestavljali mladi in glasbeno izobraženi pevci, ki jih ljubezen do pevske kulture vodi v kakovostno rast in mednarodno soočanje; sploh je zanje pomembno, da se na takih in podobnih mednarodnih prireditvah srečujejo in spoznavajo s sebi podobnimi, kar jih lahko le še spodbuja k nadaljnjemu razvoju in preseganju že doseženih stopenj. Pomerili so se v različnih kategorijah, in sicer v polifoniji s historičnim programom, v polifoniji z monografskim sporedom in v prostem programu.

FOTO BUMBACA

Kot smo že omenili, so se odlično izkazali naši zbori, saj je Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane, ki ga mojstrsko vodi tržaški dirigent Stojan Kuret, dosegel eno prvo nagrado (monografski program) in eno drugo nagrado (historični program), poleg tega pa si zagotovil udeležbo na tekmovanju za Veliko nagrado Evrope 2002 in nagrado deželnega sedeža RAI za najboljšo izvedbo skladbe avtorja iz naše dežele; to odličje je delil z Mešanim pevskim zborom Hrast iz Doberdoba, ki ga vodi zanesljivi Hilarij Lavrenčič. Stojan Kuret si je prislužil tudi priznanje zveze USCI za najboljšega dirigenta. Na tej prestižni mednarodni preizkušnji se je pomeril tudi MePZ Hrast, ki je dosegel zavidljivo šesto mesto in se torej uvrstil kot najboljši med zbori iz Italije (nagrada Feniarco). Povejmo, da je Lavrenčič tokrat prvič popeljal svoj zbor na Seghizzi. Monografski spored je zbor posvetil domačim avtorjem in ustvarjalcem, s čimer je hotel poudariti navezanost zbora na našo zemljo in hkrati slovensko prisotnost v obeleževanju 1000-letnice prve pisne omembe Gorice. Še enkrat je na poseben način uspešno izvedel skladbo Moj greh Stanka Jericija, poleg tega pa še skladbe Ubalda Vrabca, Pavleta Merkuja in Štefana Maurija. Dvema zamejskima dirigentoma, ki sta popeljala svoja zbor do zavidljivih uvrstitev, čestitamo. Tretji slovenski zbor, ki se je udeležil natečaja Seghizzi, je skupina Canticum iz Maribora, ki jo vodi Jože Fürst; štajerski sestav je tokrat dosegel sedmo in osmo mesto, v zadnjih letih pa je na podobnih (tudi mednarodnih) zborov-

skih preizkušnjah nabral laskava priznanja. Naj omenimo, da so bili med najbolje uvrščenimi Estonci, Madžari, Američani in Poljaki.

V nedeljo, 8. t.m., je bilo tudi tekmovanje desetih vokalnih skupin. Med temi je nastopila skupina Akord iz Podgore, ki jo vodi dr. Mirko Špacapan. Predstavil se je s pesmimi Srebotnjaka, Fileja, Merkuja, Dipiazze in Fulgonija ter z 72 točkami osvojil sedmo mesto. Popoldne istega dne so zbori nastopili še s sporedom ljudskih in tradicionalnih pesmi v narodnih nošah. MePZ Hrast je tu zelo temperamentno odpel svoje skladbe in si delil priznanje žirije z odličnimi estonskimi dekletki in beloruskim nonetom. Zvečer je bilo praznično nagrajevanje najboljših, kjer so še enkrat zablesteli naši slovenski pevci.

Vzporedno z natečajem so potekale tudi druge glasbeno-kulturne pobude. Omenimo jih vsaj nekaj. Dne 5. t.m. so v dvorani pokrajinskega sveta predstavili knjigo A.C. Seghizzi. Musicista goriziano. Il catalogo delle opere. Avtorica, goriška mezzosopranistka Romina Basso, je s tem zajetnim delom želela predstaviti širši javnosti osebnost in delo goriškega glasbenika, pa tudi splošen pregled glasbenega življenja v mestu. V petek, 6. t.m., pa je bil v Avditoriju v ul. Roma koncert srednjeveške glasbe, ki sta ga priredila združene Seghizzi in občinska uprava tudi v sklopu 1000-letnice Gorice. Nastopili sta skupini Clemencic Consort iz Avstrije in Ensemble Lucidarium iz Švice. Od 9. do 11. t.m. pa je potekal še 32. Evropski študijski simpozij o glasbeni vzgoji in sodobni zborovski glasbi.

DD

NA REŠETU

“HALO, TU GLASBA PO ŽELJAH...”

Pred dnevi sem obiskala znanko, ki je že nekaj let priklenjena na invalidski voziček. Vprašala sem jo, kaj dela, da ji čas hitreje mine. “O, berem. In poslušam radio. Od jutra do večera in še ponoči, če ne morem spati. Televizije ne gledam, mi gre na živce, radio pa, radio, poslušam vse, kar pride, nič ne izbiram. Seveda nisem z vsem enako zadovoljna, pa vendar... Mi je žal, da ni oddaj tudi zvečer in ponoči. Tako polušam podnevi Radio Trst A, ponoči Radio Maria. Ne veš, kakšna družba je lahko radio. Radio je moje okno v svet.”

Nekaj podobnega mi je pred leti rekla zdaj že pokojna starejša sosedka, ki je bila skoraj popolnoma slepa. Tudi zanjo je bil radio nepogrešljiv, poznala je urnike vseh oddaj, glasove napovedovalcev in igralcev, bila je informirana o politiki, literaturi, prireditvah, kulturi... In kako je uživala, če je, kljub

temu da je malokrat šla iz hiše in da ni mogla brati, druge nevedneže lahko o čem poučila: “Ma kaj, niti tega ne znaš!” In če jo je kdo vprašal: “Kako pa, da to veste vi?”, je takoj odgovorila: “Kaku, kaku! Je reku nš radio, ne?”

Verjetno je takih zvestih poslušalcev tudi danes veliko. Radio jim pomeni informacijo, zabavo, stik s svetom, pomeni pa jim tudi neko obliko socializacije. Vzemimo npr. Glasbo po željah, oddajo, ki je menda najstarejša oddaja Radia Trst A in je bila vedno med poslušalci zelo priljubljena. Pred leti je prihajalo za vsako oddajo zelo veliko pisem. Danes je manj pismenih čestitk, veliko pa je telefonskih klicev neposredno v oddajo ali na telefonsko tajnico. Glasba po željah si je ustvarila poseben krog poslušalcev, ki so preko te oddaje navezali prave prijateljske stike. In čeprav se sprva malo posmešno, ko zaslišim znani glas

poslušalke, ki pozdravlja svoje prijateljice od A do Ž, si potem mislim, da je morda s svojim pozdravom komu polepsala dan. Sama ne sodim med tiste, ki pošiljajo voščila in pozdrave, pa mi je vendar krog “stalnih sodelavcev” Glasbe po željah postal domač. Če koga več časa ne slišim, se kar zbojim, da ni kaj narobe z njim. Postalim smo dobri znanci, čeprav nobenega osebno ne poznam. O, pač! Pred časom sem med neko procesijo zaslišala za seboj znan glas, ozrla sem se in vzkljnila: “Vi ste Marija od Sv. Antona, kajne?”

Včasih je bilo več oddaj, v katerih so poslušalci in poslušalke oglašali, sodelovali, reševali razne nagradne uganke, zraven pa še kaj povedali. Take so bile oddaje Sergija Verča ali zelo priljubljene oddaje, ki sta jih vodila Peter Cvelbar ali Joži Peterlin, ki ju že zelo dolgo ni več slišati na valovih Radia Trst A. Žal.

Radio je okno v svet pravzaprav za vse poslušalce, ne samo za mojo znanko na invalidskem vozičku, a to okno zna veliko bolj ceniti tisti, ki so mu druga okna priprta ali povsem zaprta.

TEJ

IN MEMORIAM

MARCELU PETKOVŠKU
V SLOVO

NADA MARTELANC

Smrtna kosa je letos že drugič zamahnila med člane glavnega odbora Slovenske Vincencijeve konference v Trstu. Le dobre štiri mesece po smrti neopazne predsednice prof. Laure Abramove je pokosila dolgoletnega tajnika Marcela Petkovška.

Marcela in njegovo zdaj že precej let pokojno ženo Justino sem spoznala, ko smo vsi trije učili pod ravnateljstvom Sv. Ivana. Vendar smo se videvali le ob priliki šolskih konferenc, kajti onadva sta poučevala na osnovni šoli na Katinari, jaz pa čisto na drugem koncu, v Barkovljah. Oba sta bila zelo dobra, prijazna, vsa vneta za delo na šoli. To se je izkazalo tudi ob koncu šolskega leta, ko so zaključne prireditve na katinarski šoli privabljale gledalce tudi od drugod, tako so bile znane. Gonilna sila teh je bila Justina, sodelovali so seveda vsi učitelji. Da je bil Marcel zelo cenjen, priča tudi to, da mu je ravnateljstvo poverilo upraviteljstvo katinarske šole.

To je potrdila tudi izjava gospe, ki je bila z nami na izletu v Idriji, ko je Petkovšku postalo slabo: "Ubogi gospod učitelj! Učil je mojega sina in je bil zelo dober učitelj!" Imeli smo ga radi.

To bo držalo, kajti Marcel je bil umirjen, preudaren in zelo vesten. Otroke je zelo ljubil. V prvi vrsti seveda svoja dva sinova, v starejših letih pa je bil navdušen nad svojimi tremi vnučki. Ves srečen je bil, ko je bil lahko v njihovi družbi.

Petkovšek je z veliko uravnovešenostjo, čeprav s strašno bolečino v srcu, prenašal tudi velike težave, ki mu jih je življenje nasulo na pot. Kako hudo mu je bilo, ko mu je ljubljena žena Justina hudo zbolela in odšla na drugi svet! Kako hud udarec je bila zanj prerana smrt drugorojenca Andreja! K temu je pristopila še žalost, ki jo je povzročila selitev vnučkov - Andrejevih sinov - v Maribor. Občudovali smo ga, kako je vse te bolečine prenašal vdan v božjo voljo, čeprav se mu je trgalo srce.

K sreči je ostala v bližini družina prvorojenca dr. Iva Petkovška, zobozdravnika, med nami pa bolj znanega po zanimivih slikah, ki jih je že večkrat razstavljal. Spominjam se, kako nam je Marcel s ponosom razkazoval sinove slike na eni od razstav v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. Tako je vsaj eden od ljubljenskih vnučkov ostal nedaleč od njega, vendar pa tudi ne tako blizu, ker se je družina dr. Iva Petkovška preselila v Ronke. Marcel je raje ostal v svojem rodnem mestu Trstu, kjer je imel mnogo znancev in prijateljev.

Ulica Donizetti 3! Ta je Marcelu postala nekak drugi dom, toliko se je tu udeleževal. Seje glavnega odbora Slovenske Vincencijeve konference so bile skoraj vsak teden. Sestanki Kluba prijateljstva so bili približno dvakrat na mesec. Marcel je redno prihajal. In delal je tudi izven sej in sestankov. Koliko časa je npr. žrtvoval, ko smo pripravljali otroške polet-

ne kolonije! Koliko poti je prevozil od vrtecev do osnovnih in nižjih srednjih šol, po celem Tržaškem, ko smo raznašali obvestila in navodila za kolonije! Kjerkoli je bila potreba, je prisrčno prišel na pomoč.

Pa ne samo pri Vincencijevi konferenci in Klubu prijateljstva. Kdorkoli je potreboval, je našel pri njem dobro besedo - pogosto tudi materialno pomoč. Bil je res vsesplošno radodaren. Rad se je tudi pošalil in povedal kako smešno, da nas je razveselil in razvedril.

Rad pa je tudi pomagal v cerkvi. V podlonjski cerkvi je pogosto bral berila pri maši. Bral jih je tudi v kapeli pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, kjer ima Slovenska Vincencijeva konferenca trikrat letno duhovno obnovo z mašo in govorom. Naj mu Bog povrne vsa dobra dela!

Sicer mu je Bog že na tem svetu izkazal svojo naklonjenost. Marcel si je želel, da bi vsaj toliko časa živel, da bi vstopil v tretje tisočletje. Bog ga je uslišal. Tudi hujših starostnih nadlog ni imel. Le zadnje mesece je odložil tajniško delo, a je še ostal v odboru. Vsak dan je mladostniško pogumno korakal po mestu, slok in raven kot sveča. Pa je letošnjega 15. marca že prekoračil osemdeseto leto.

Dne 30. junija je ves vesel prišel z nami na izlet Kluba prijateljstva v Idrijo. Z zanimanjem si je dopoldne ogledoval značilnosti tega najstarejšega rudniškega mesta v Sloveniji. Okusno kosilo mu je teknilo, pri kavi pa mu je postalo slabo. V rekordno hitrem času je prišel na pomoč Rdeči križ z zdravnic. Po prvi pomoči so ga prepeljali v zdraviliški center v Ljubljano. Po treh dneh se je poslabšal, prepeljali so ga v tržaško bolnico. Tu je izdihnil 7. julija. Dobri Bog mu je prihranil dolgo trpljenje. Zdjaj se, tako upamo, Marcel že veseli v družbi žene, sina in staršev v boljšem svetu.

Žaljujči družini dr. Iva Petkovška in Andrejevima otrokoma izrekamo člani Slovenske Vincencijeve konference in Kluba prijateljstva globoko in iskreno sožalje.

Izrazom sožalja se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

TRŽAŠKO POLITIČNO ŽIVLJENJE
NA OBČINI NOVI ODBOR,
V RAJONIH PREDSEDNIKI

Novi tržaški župan Roberto Dipiazza je torej izbral svoje sodelavce. Ob županu bo sedelo še osem odbornikov in podžupan Renzo Codarin, sicer bivši predsednik tržaške pokrajine. Med drugimi (kot je npr. novi odbornik za šport Tito Rocco, sin slavnege Nerea) velja še enkrat omeniti ime novega odbornika za kulturo: to je poslanec Nacionalnega zaveznitva Roberto Menia, ki je v nedavnem intervjuju za tržaški italijanski dnevnik med drugim zavzel stališče o ponovnem poudarjanju italijanskega značaja Trsta. Menia, ki svoje fašistične nastojenosti nikoli ni skrival, bo tudi predsednik odbora za Rižarno in zanimivo bo videti, kako bo opravljal to svojo dvojno vlogo, spričo svojih parlamentarnih obveznosti, pa tudi spričo dejstva, da o "kulturni" sposobnosti človeka, ki je v preteklosti zaslovel predvsem zaradi večkrat nasilnega uveljavljanja svojih stališč, lahko upravičeno močno dvomimo. Nova odbornika za šolstvo pa je Angela Brandi, ki je v prejšnjem mandatu sedela v tržaškem pokrajinskem svetu. Brandijeva (ki je tudi soproga bivšega devinsko-nabrežinskega župana Daria Locchija) se je v tej svoji prejšnji vlogi na vso moč prizadevala, da bi iz novega pokrajinskega statuta izpadla slovenska prisot-

nost, a ji na srečo to ni uspelo. Verjetno bo zares zanimivo videti korake, ki jih bo naredila Dipiazova uprava v zvezi s pravicami Slovencev, upoštevajoč dejstvo, da je bil letos odobren zaščitni zakon, ki je tudi že stopil v veljavo.

Medtem pa rajonski sveti izbirajo svoje predsednike. Levosredinsko zaveznitvo Oljke je zmagoval le na vzhodnem in zahodnem Krasu. Tako je pred kratkim za predsednika vzhodnokraškega rajonskega sveta bil ponovno izvoljen dosedanjí predsednik Zoran Sosič, neodvisni predstavnik Slovenske skupnosti, ki je na upravnih volitvah sicer tudi prejel največje število preferenc. Novi predsednik zahodnokraškega rajonskega sveta pa je Bruno Rupel, ki je kot neodvisen kandidiral na predlog Levih demokratov. Rupel je nasledil dosedanjemu predsedniku Zdravku Bisinu. V ostalih rajonih je povsod zmagovala desnosredinska koalicija Doma svoboščin (le pri Sv. Ivanu je razmerje sil izenačeno, a je vseeno bil izvoljen desnosredinski predsednik), tako da so predsedniki izraz iste politične opcije. Ponovno se je pojavil tudi problem prevajanja in rabe slovenskega jezika, saj na sejah novih mestnih in predmestnih rajonskih svetov ponovno ni bilo prevajalca.

Zoran Sosič, potrjeni predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta

Bruno Rupel, novi predsednik zahodnokraškega rajonskega sveta

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK

KNJIGA O OSIMU

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček je izdal novo, že 33. knjigo iz svoje zbirke "belih priročnikov". Ob nedavni 25-letnici podpisa Osimskih sporazumov je časniki Erik Dolhar namreč pripravil knjigo z naslovom Prelomnost Osimskih sporazumov. Publikacijo bodo predstavili v soboto, 14. t.m., ob 20.30 na vrtu sedeža pevskih zborov v Devinu (v primeru slabega vremena bo predstavitev v tamkajšnji dvorani). O delu in problematiki, ki jo obravnava, bodo spregovorili avtor Erik Dolhar, predsed-

nik krožka Šček Raško Dolhar, ki je za knjigo prispeval niz intervjujev s takratnimi slovenskimi in italijanskimi protagonisti, in izredni gost večera, bivši diplomat Tone Poljšak iz Ljubljane, ki je sodeloval pri sklepanju Osimskih sporazumov ter v letih 1976-91 predsedoval več komisijam za njihovo izvajanje. Razgovor bo vodil urednik knjižne zbirke krožka Šček Ivo Jevnikar. Napovedan je tudi nastop zbora Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja.

OBČNI ZBOR IN VOLITVE RADIJSKEGA ODRA

VELIKA ŽELJA PO DODATNI ŠIRITVI
PROFESIONALNE DEJAVNOSTI

Kot smo že na kratko poročali v prejšnji številki Novega glasa, je imel 27. junija Radijski oder občni zbor z volitvami. Ob tej priložnosti se je med člani razvila obširna razprava o delu RO v pretekli sezoni in o načrtih za sezono 2001/2002, ki je prerasla v kritično samospraševanje o vlogi in nalogah Radijskega odra nasploh v naši skupnosti.

Igralska skupina Radijski oder je posvečala in še danes posveča večji del svojih naporov slušnemu mediju. Tudi danes je njena dramska produkcija v veliki meri namenjena Radiu Trst A in je zato odvisna od prostora, ki ga postaja namenja dramatik oz. umetniški besedi. V zadnjih letih je opaziti, da se ta delež manjša in to vpliva tu li na kvantiteto produkcije Radijskega odra. Krivulja sodelovanja z Radiom Trst A torej ni stabilna, ampak pozna vzpenjanja in padanja. Če vzamemo v poštev zadnja leta, vidimo, da je med leti 1995-1999 krivulja rasla, nato pa je v sezoni 1999/2000 doživela strm padec, ki je zaustavil nekatere že pripravljene načrte in ogrozil sam obstoj društva. V zadnji sezoni pa je postalo sodelovanje spet bolj stabilno in urejeno po zaslugi okvirnega dogovora med ravnateljem deželnega sedeža RAI Robertom Collinjem, rav-

nateljem slovenskih sporedov Igorjem Tuto in referenti, predvsem Natašo Sosič in Danilom Pertotom, ter odborom RO. Seveda bi želel RO sodelovati pri govornih oddajah tudi izven dramskega sporeda in pri televizijskih sporedih (sinhronizaciji risank ali filmov, pripravi TV-kotičkov, itd.). V želji, da bi razširil svojo profesionalno dejavnost, načrtuje odbor razne projekte, namenjene drugim tržiščem.

Iz ljubezni in skrbi za jezik rastejo tudi druge dejavnosti

Radijskega odra, namenjene predvsem mladim. To velja zlasti za Gledališki vrtiljak, ki ga je Radijski oder letos že tretjič organiziral za osnovnošolce. Število abonentov in gledalcev posameznih predstav se stalno večja, tako da se je Radijski oder kot organizator otroških in gledaliških predstav lepo uveljavil. Medtem ko je pri organizaciji predstav prvi dve leti pomagalo PDG iz Nove Gorice, se je letos za organizacijo naslonil na Slovensko stalno gledališče iz Trsta, s katerim namerava sodelovati tudi v prihodnji sezoni. Med sedmimi abonmajskimi predstavami lanske sezone je treba posebej omeniti uspeh lastne produkcije, igrice, ki jo je napisala in režirala Lučka Susič *Za koga so igračke*, v kateri so nastopili nekateri mladi člani Radijskega odra.

V pedagoško dejavnost Radijskega odra spada tudi Tečaj lepe govorice, ki je namenjen mladim članom Radijskega odra pa tudi vsem tistim, ki želijo izboljšati svoj govor. Po enoletni prekinitvi iz organizacijskih in finančnih težav ga misli društvo jeseni obnoviti.

Poudariti je treba tudi veliko angažiranost posameznih članov RO, ki sodelujejo na raznih prireditvah kot igralci, recitatorji, animatorji in režiserji amaterskih skupin.

Pred volitvami se je gospa Marjana Lapornik zahvalila Lučki Susič, ki je pred tremi leti sprejela odgovornost predsednice ter vodila društvo v nelahkem obdobju z veliko mero optimizma in požrtvovalnosti. Za novega predsednika je bil izvoljen inž. Marjan Jevnikar (na sliki). V okviru Radijskega odra, katerega član je skoraj tri desetletja, ima Jevnikar kot tonski mojster velike zasluge, da se je posebno z uvedbo digitalne obdelave produkcija RO tehnično še izboljšala. Ostali odborniki so še Ivan Buzečan, Marjan Kravos, Alenka Hrovatin, Matejka Maver, Marjana Prepeluh in Lučka Susič. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Marijan Bajc, Marko Kandut in Mitja Petaros.

V zgodovini Radijskega odra so bila redka obdobja, v katerih je društvo lahko računalo na podporo in razumevanje. Toda z ljubeznijo do slovenske govornje besede in s požrtvovalnim delom za njeno uveljavljanje na različnih področjih je premagovalo težave in doseglo, da ostaja pomembna kulturna ustanova, ki bogati ne le zamejstvo, temveč cel slovenski narod. Novemu odboru želimo veliko uspeha pri delu!

MPM

35 LET ZBORA FANTJE IZPOD GRMADE

ZASLUŽENA PRIZNANJA "VEDNO PRIPRAVLJENIM" FANTOM

IVAN ŽERJAL

"Fantje" so kot skavti - vedno pripravljeni. S to mislijo, ki jo je na koncertu v soboto, 7. t.m., izrekel predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, bi lahko zaobjeli pomen in poslanstvo moškega zbora Fantje izpod Grmade. O zboru in njegovem dirigentu Ivu Kralju, ki že petintrideset let vztrajata, bi lahko rekli marsikaj, kar je bilo slišane na sobotnem koncertu: od prisposode kraškega zidu, ki obdrži kraško zemljo, pa do branika slovenska na naši zahodni meji. Verjetno pa je prav tisti "vedno pripravljeni" najbolj jednat in primeren izraz, da orišemo vlogo tega zbora: Fantje izpod Grmade so namreč vedno pripravljeni nastopati ob najrazličnejših priložnostih, ob posvetnih in verskih slovesnostih, vedno so pripravljeni prinesiti toplo sporočilo slovenske pesmi med naše in tuje ljudi. Zato so tudi zelo priljubljeni širom po zamejstvu, pa tudi v Sloveniji.

Sugestivno okolje znamenitega borjača v Slivnem, ki ga je družina Terčon velikodušno dala na razpolago, je bilo idealno za slovesen koncert ob koncu nadvse plodne sezone in ob 35-letnici delovanja. Borjač se je napolnil z množico prijateljev in ljubiteljev petja od blizu in daleč, ki so čutili, da to ni navaden koncert, ampak tudi velika narodna manifestacija in posebna slovesnost. Ob tej priložnosti je namreč državni podsekretar Zorko Pelikan izročil pevovodji Ivu Kralju priznanje Urada za Slovencev v zamejstvu in po svetu za ohranjanje slovenskega jezika in krepitev narodne skupnosti. To priz-

FOTO KROMA

nanje pa mora tudi biti spodbuda za druge, da tudi sami kaj naredijo. Manjšina namreč potrebuje aktivne pripadnike, da se njen voz ne ustavi. Koncert je bil med drugim tudi priložnost, da se nekaterim zaslužnim pevcem podelijo znamenite Gallusove značke: Le-te je v imenu Sklada za ljubiteljsko kulturno dejavnost Republike Slovenije podelil predstavnik Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta Edi Race, ki je poudaril stalno pozornost Zveze do Fantov. Bronaste Gallusove značke so prejeli Aleks Bužan, Dean Gerin, Mitja Terčon, Ivan Gruden in Marino Grilanc. Srebrne značke so prejeli Marko Pahor, Erik Dolhar, Damjan Podveršič, Fabio Pahor in Aleš Breclj. Zlate značke pa so šle Robertu Antoniču, Marjanu Breclju, Danilu Legiši in Gregorju Pertotu.

Fantje izpod Grmade imajo veliko prijateljev doma in drugod. To se je odražalo tudi v številnih tako ustnih kot pisnih čestitkah (če se ne motimo, smo jih našli kar šestnajst): v imenu Slovenske prosvete je pozdravil predsednik Marij Maver, v imenu SKD Igo Gruden predsednik Niko Pertot, v imenu Zveze slovenske katoliške prosvete Damijan Paulin, v imenu devinsko-nabrežinske občine pa podžupanja Mariza Škerk Kosmina. Slišali smo še čestitke predstavnikov Ženskega pevskega zbora Devin, Otroškega pevskega zbora Ladjica, nabrežinske godbe, zbor Rupa-Peč, župnika in cerkvenega zbora iz Nabrežine, farnega cerkvenega zbora iz Šempolaja, pisne čestitke pa so poslali predsednik ZCPZ Zorko Harej, cerkveni zbor iz Jamelj, društvo Jadro iz Ronk, društvo

Tržič, Vera Poljšak v imenu SKD Barkovlje in zbor Sv. Jernej z Opčin. Med občinstvom pa smo zasledili še več znanih obrazov, med temi npr. predsednika Sveta slovenskih organizacij Sergija Pahorja ter bivšega konzula Republike Slovenije v Trstu in velikega prijatelja zamejskih Slovencev Tomaža Pavšiča.

Ob toliko čestitkah bi skorajda pozabili na koncert sam, ki ga je med drugim podprla Zadruga kraška banka. Spored, ki ga je povezovala Elena Legiša (in ki je bil med drugim tudi natisnjen na lepi zgibanki), se je začel z Gallusovo *Ecce quomodo moritur iustus*, ki jo je zbor zapel v spomin na vse svoje pokojne pevce. V prvem delu so Fantje - seveda pod vodstvom Iva Kralja - zapeli še Venturinijevo *Zvezde žarijo*, Logarjevi *Na Humcu* in *Poet*, tri pesmi bukvnika Jurija Vodovnika v uglasitvi Jakoba Ježa (*Moj ljubi rajni oče, Tri leta so me zibali in Eno pesem peti*), pa še znamenito furlansko *Stelutis alpinis* v Simonitjevi priredbi in Kernjakovo *Mojcej*. V drugem delu smo slišali *So se rožce v hart'lnu Jožeta Leskovarja*, zatem zanimivo, skoraj jazzovsko priredbo Janeza Gregoriča znamenite *Pesmi od rojstva*, Mirkovo *Na trgu*, Kernjakovo *Katrcu*, *Mili kraj* Antona Nedveda, Hajdrihovo *Jadransko morje*, *Grmada kres* Zorka Hareja, na koncu pa še *Silvijo* Engelberta Logarja. Pri tem so solistične in recitatorske točke doživeto podali Gregor Pertot, Robert Antonič, Dean Gerin in Marko Tavčar. Zbor je na splošno navdušenje številnega občinstva za dodatek izvedel še Simonitjevo *Na Vipavskem*, pesem, ki spada v "železni" repertoar Fantov izpod Grmade in ki je idealno sklenila skoraj dve uri trajajočo sobotno slovesnost. Le-ta pa se je neuradno nadaljevala še naprej, na prijetni družabnosti ob domači hrani in kapljici, na kateri so morali Fantje - še posebej pa dirigent Ivo Kralj - verjetno stisniti še ničkoliko rok.

Ob tej priložnosti čestitata Fantom izpod Grmade in Ivo Kralju tudi uredništvo in uprava našega časopisa, z željo, da bi še naprej opravljali pomembno poslanstvo med Slovenci na zahodni meji.

OBVESTILA

POTOVANJE Andaluzijo, Španijo, odpade zaradi nezadostnega števila prijaviteljev. Opravičujemo se vsem vpisanim in prosimo za razumevanje. Akontacijo dobite vrnjeno. Sporočamo pa, da bomo isti program skušali izvesti od 22. do 29. aprila prihodnje leto.

ŽE DVAJSET let poteka na župnijskem vrtu v Nabrežini Počtniško veselje. Vsako sredo ob 9.30 (po kratki maši) potekajo igre, tekmovanje in kovanje.

ŽE TRADICIONALNI dnevi duhovnosti za žene in starejša dekleta v Domu blagrov nad Trstom bodo tudi letos, in sicer od ponedeljka, 20., do srede, 22. avgusta. Prijave sprejema gospa Norma Jež (telefonska številka 040 299409).

SKLAD MITJA ČUK obvešča, da se je začelo vpisovanje v poletna središča na Proseku: od 2. do 13. julija od 8. do 17. ure in od 30. julija do 10. avgusta od 8. do 17. ure v otroškem vrtcu. Poskrbljeno bo za prevoz s trga Oberdan. Poletno varstvo: od 2. julija do 31. avgusta od 8. do 13. ure na Opčinah. Informacije in vpis: Sklad Mitja Čuk Opčine - Dunajska cesta 19 (nekdanja Narodna ulica 77), v dopoldanskih urah (telefonska številka 040 212289). Na Goriškem - Doberdob: od 18. junija do 13. julija od 8. do 17. ure v osnovni šoli. Sovodnje: od 30. julija do konca meseca avgusta na osnovni šoli.

Informacije in vpis: Damjana Češcut (telefonska številka 0481 82087 oz. mobilni telefon 0335 5952551).

DAROVI

V POČASTITEV spomina na Marcela Petkovška darujejo člani glavnega odbora Slovenske Vincencijeve konference v Trstu 200.000 lir za reveže.

ZA CERKEV v Bazovici: N.N. 100.000 lir; Anica z družino v spomin na pokojnega župnika Marijana Živica 50.000; družina Mahnič ob smrti pokojnega Silvestra Dolenca 100.000; sestra Vida ob obletnici smrti pokojnega brata Antona Renčlja 50.000; Alma in Gigi v spomin na pokojnega Silvestra Dolenca 50.000 lir.

ZA CERKEV na Pesku: Mario in Zofka iz Drage ob svoji zlati poroki 1.000.000 lir; hčerka Nadja Žagar ob obletnici smrti pokojne mame Milke Bak 50.000 lir.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 200.000 lir; Silva Grgič, Bazovica, v spomin na pokojno sestro Elizabeto Komar 35.000 lir.

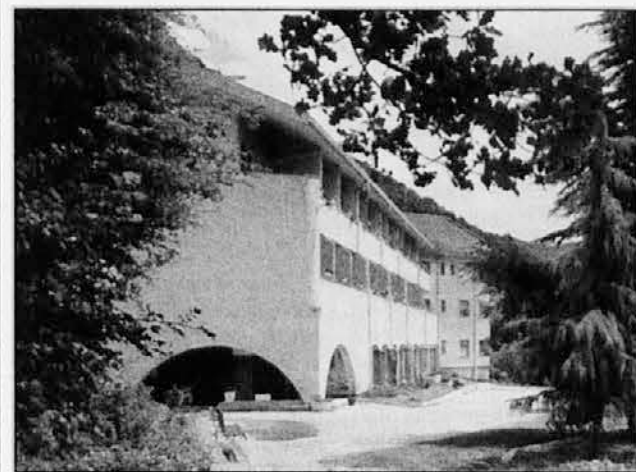
ZA KAPELO p. Leopolda v Domju: M.B., Trst, 200.000 lir; V.T., Trst, 200.000 lir.

ČESTITKE

Na leposlovnih fakulteti tržaške univerze je z odliko in pohvalo diplomirala naša sodelavka **Rossana Paliaga**. Novopečeni doktorici izreka iskrene čestitke tudi Novi glas.

V AVGUSTU DUHOVNE VAJE

DOM BLAGROV ZOPET VABI

Na lepem, sončnem, mirnem in samotnem kraju je Dom blagrov, dom duhovnih vaj nad Trstom. Lepšega kraja niso mogli izbrati, pa tudi lepše in udobnejše hiše niso mogli tam zgraditi za zbranost in povezano z Bogom. Mi se premalo poslužujemo tega Doma. V njem imamo duhovne vaje v avgustu samo duhovniki in naše žene ter starejša dekleta. Zato pa pri-

voščimo si ga in ga napolnimo vsaj enkrat v letu. Letos bodo v njem dnevi duhovnosti za žene in dekleta 20., 21. in 22. avgusta. Začeli se bodo v ponedeljek, 20. avgusta, ob 9. uri in se končali v sredo, 22. avgusta, ob 17. uri. Vodil jih bo rektor škofijske gimnazije v Vipavi msgr. Vinco Lapajne. Prijave sprejema gospa Norma Jež (tel. 040 299409).

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK vabi

v soboto, 14. julija 2001, ob 20.30, na predstavitev knjige časnikarja dr. Erika Dolharja

PRELOMNOST OSIMSKIH SPORAZUMOV,

ki bo na sedežu pevskih zborov v Devinu. Spregovorili bodo avtor Erik Dolhar, predsednik krožka Rafko Dolhar in bivši diplomat Tone Poljšak iz Ljubljane. Razgovor bo vodil urednik zbirke Ivo Jevnikar. Nastopili bodo Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja.

LUPI IN BALLEZZANO PRI NAS

TUDI DOLINA "MESTO OLJA"

Konec prejšnjega tedna sta se mudila na obisku v Dolini in v Kopru predsednik Vsestranskega združenja Citta' dell'Olio (Mesta olja) Enrico Lupi in glavni direktor združenja Antonio Balenzano. Obisk je bil namenjen spoznavanju oljarske dejavnosti v občini Dolina - ki je pred kratkim postala članica združenja - ter navezanju stikov s slovenskimi oblastmi in z Društvom oljkarjev slovenske Istre.

Srečanje v občini Dolina je potekalo v petek, 6. t.m., na kmetiji Robija Ote v Boljuncu, kjer sta se Lupi in Balenzano srečala z oljkarji iz Brega in s predstavniki javnih uprav in institucij ter gospodarskih in stanovskih organizacij: poleg dolinskega župana Borisa Pančarja so bili prisotni še deželni odbornik Sergio Dressi, predsednik tržaške trgovinske zbornice Antonio Paoletti, ravnatelj Deželnega nadzornišva za kmetijstvo Giovanni Degenhardt, tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec, predsednik gostinske sekcije pri SDGZ Niko Tence,

predsednik Kmetijske zadruge in odbora za Dneve kmetijstva, ribištva in gozdarstva Boris Mihalič, predsednik zadruge Dolga Krona Rado Kocjančič, agronom dr. Magda Šturman in predsednica odbora za vrednotenje in promocijo ekstrasvežiškega olja na Tržaškem Elena Parovel.

Ob tej priložnosti je predsednik Lupi orisal cilje in namene združenja Mesta olja ter nakazal nekaj smernic in idej, po katerih bi se morali zgledovati tudi dolinski oljkarji, predvsem kar se tiče promocije njihovega pridelka, ki je po količini skromen, je pa kakovosten, predvsem pa je zanimivo kulturno zaledje, v katerem raste, in to bi morali čimbolj vidno izpostaviti. Potrebno bo tudi investirati mnogo energij za dvig splošne ljudske zavesti o koristnosti, zdravilnosti in blagodejne specifičnosti oljčnega olja. Govor je bil tudi o pripravah na slovesnost podelitve zastave Mesta olja občini Dolina, ki bo konec oktobra v Dolini.

V CERKVI NA GRETI

KARMELSKA MATI BOŽJA

Te dni poteka na Greti praznovanje Karmelske Matere Božje. Do 14. t.m. poteka v župnijski cerkvi devetdnevna (začela se je v ponedeljek, 9. t.m.) z vsakodnevnimi jutranji mi (ob 7. uri in ob 8.30) in večernimi mašami (ob 18.30) in molitvijo rožnega venca (ob 18. uri). Na praznik Karmelske Matere Božje v nedeljo, 15. t.m., bodo v dopoldanskih urah maše ob 7.30, 9. in 10. uri ter ob 11.30. Ob 17. uri bo maša v slovenščini (praznovanje ima sicer pretežno italijanski značaj), ob 18.30 pa večerna maša, ki ji bo sledila tradicionalna slovesna procesija po tamkajšnjih ulicah. V ponedeljek, 16. t.m., pa bodo ob 7., 8., 9. in 10. uri maše, ob 18.30 pa slovesno somaševanje.

Poleg verskega dela praznovanja so prireditelji (seveda župnija Karmelske Matere Božje na Greti) poskrbeli tudi za družabnost, ki bodo 13., 14. in 15. t.m. na župnijskem notranjem dvorišču z glasbo, srečolovom, sejmom rabljene opreme in dobrotami.

DOGAJANJU V OBČINSKEM SVETU NA ROB

GORIŠKI ZID

Leta nazaj se je vsaj v do- ločenem, tudi vsedravnem tisku, mnogokrat pisalo o ne- kem "goriškem zidu" (il muro di Gorizia), ki da loči zahodni svet od vzhodnega. In to še v relativno bližnjih časih...

Če danes goriškega zidu - v pomenu nekdanjega berlinskega - ni več, postavlja pa goriška občina nove zidove in to v svo- jem lastnem okviru. Dovolj je, da pogledamo na Štandrež. V našem listu smo že mnogo pisa- li o protestnih akcijah zlasti pre- bivalcev Štandreža, o sklepih tamkajšnjega rajonskega sveta, o nastopih naših izvoljenih pred- stavnikov itd. Vse to še zlasti v zvezi s pekočo zadevo starega zaselka Jeremiščič (med Štan- drežem in goriškim pokopališ- čem), ki bi moral po sedanjih osnutkih regulacijskega načrta goriške občine enostavno - iz- giniti. Ne gre tu za kako trma- sto ali brezpredmetno vztra- janje domačinov, ki hočejo za vsako ceno ohraniti svoje stare hiše in svojo zemljo. Gre seve- da tudi za to, saj je dolžnost vsake javne uprave, da pred- sem spoštuje voljo krajanov in njih tradicije pred kulturno dediščino. Saj gre pri vsem tem tudi za to in o tem pišejo že sa- me stare freske v tamkajšnjih poslopih (nekdanji kapeli puš-

čavnikov) in o tem je izšla tudi tehtna knjiga.

Že v prejšnjih časih je goriš- ka uprava brez vsakega posluha za potebe domačinov vodila skrajno škodljivo razlastitveno politiko z izgovorom, da je vse to potrebno za sodobno gospo- darsko in socialno rast družbe. Danes se to ponavlja. Toda ko- mu bodo koristile vse načrtova- ne infrastrukture na obmejnem prodročju, ko bo vendar meja izgubila svojo vlgo in pomen?!

Sedaj pa vodi desničarska goriška občinska uprava z žu- panom na čelu odločno nega- tivno politiko. Občinski odbor z večino v občinskem svetu pa sploh arogantno kažeta ves svoj neposluh in cinizem pri celotni zadevi. Ni zato čudno, da pri- haja v Štandrežu vedno bolj do izraza politična volja krajanov po odcepitvi od Gorice. Štan- drež je bil v preteklosti (kot npr. Podgora samostojna občina), ki je predvsem skrbel za lastne občane in njih koristi. Ali bo sedaj res moralo priti do osa- mosvojitve ali do združitve s So- vodnjami?!

Zidovi torej še obstajajo, čeprav je zgodovina že podrla razne zidove. To pa so zidovi med oblastjo in ljudmi. Jih bo- doča Evropa ne bo podrla?!

PETKOV VEČER V KULTURNEM DOMU

SLOVENIJA 1991-2001

FOTO BUMBACA

Slovenija 1991-2001, od fede- rativne Jugoslavije do združene Evrope je bil naslov večera, ki sta ga priredila Združenje Bratina in SKGZ. Na večeru sta bila go- sta nekdanji veleposlanik SFRJ in kasneje RS v Rimu Marko Kosin ter evropski poslanec Dimitrij Volčič. Na večeru sta Volčič kot Kosin opisala dogajanje, ki je privedlo do osamosvojitve Slovenije in se zaustavila pri današnjem položaju RS in nje- nem približevanju EU.

Marko Kosin je opisal težav- ne trenutke, ko se je nekdanja JLA upirala osamosvojitvenim težnjam Slovenije in končno takrat tudi napadla slovenske ljudi, kar je bilo zgrešeno, saj so po Kosinovem mnenju vrhovi JLA podcenjevali slovensko ljudstvo in predvsem pa željo in nato odločnost po samostojno- sti. Po Kosinovem mnenju je de- jansko danes mednarodna skup- nost spoznala, da smo Sloven- ci ravnali prav, ko smo se odloči- li za samostojno državo, pa če- prav se danes še vedno pojavljajo t.i. teze o nemško-vatikanski za- roti, ki naj bi spočel samostoj- no Slovenijo in tudi vojno na Balkanu, kar pa je vedno čista izmišljotina in zmeta.

Države nastanejo, se osa- mosvojijo samo takrat, ko propadejo veliki imperiji, je dejal Volčič, in tudi nastanek sloven- ske države umestil v ta družbe- no-zgodovinski okvir. Podčrtal je veliko voljo slovenskega ljud- stva po lastni državi in dejal, da danes lahko rečemo, da je Slo- venija storila prav, ko se je od- ločila za samostojnost. Kot član evropskega parlamenta je dejal, da bo po njegovem imela Slove- nija evropske poslance že leta 2004, kajti leto 2009, ko naj bi EU sprejemala nove članice, je po njegovem mnenju in mnenju večine evropskih poslancev pre- daleč, do takrat bi se tudi tiste države, ki težijo k EU, dobesed- no naveličale čakanja. Orisal je sedanji, predvsem mednarodni, položaj Slovenije in dejal, da Slo- venija v mednarodnem kon- tekstu uživa ugled, a pri tem Vol- čič tudi ni pozabil povedati, da bi morala narediti nacionalni načrt za svojo ureditev v EU. Oba sta tudi spregovorila o zunanji politiki Slovenije. Po Kosinovem mnenju je ta dobra, kar se vidi že po tem, da sta bila v 10 letih v RS na obisku že dva predse- dnika ZDA in dvakrat papež.

PRAZNIK PESMI SREDI BRD

S 1. STRANI

Komisija za besedilo (Milan Jež, Leonard Katz, Irma Rauh in Franka Padovan) je nagradila Bernarda Miklavca za pesem *Metla Poštenja*, ki jo je izvajal ansambel Izvir. Slednja je podelila nagrado v višini enega milijona lir, ki jo je dalo na razpo- lago društvo SAZAS iz Ljubljane. Večer sta mojstrsko povezo- vala že ustaljena napovedovalca Betka Šuhel in Janez Dolinar.

Organizator je nad uspe- hom letošnje izvedbe presene- čen, saj je bil odziv občinstva enkratno. Petkov in sobotni večer sta bila nenavadno dobro obiskana. Za nedeljski finale pa so prvi poslušalci prihajali med Borovce že v prvih popoldan- skih urah. Poleg tega so ne- deljski del prireditve počastili številni ugledni gostje, med ka- terimi naj omenimo generalno konzulko RS v Trstu Jadranko Šturm Kocjan, odbornika za kulturo goriške pokrajine Marangona, predsednika Svetov- nega slovenskega kongresa za Italijo Marjana Terpina, pred- sednika ZSKP Damjana Pauli- na, domačega župnika Antona Lazarja, župana Hadrijana Cor- sija, podžupana Dominika Hu- marja in odbornico za kulturo Anko Černic.

Obiskovalcem festivala je bil na voljo bogat bilten o festiva- lu in delovanju društva Sedej. Publikacija, ki obsega 50 črno- belih pa tudi več barvnih strni- ni, je izdala ZSKP, uredili pa so jo člani odbora. Brošura vse- buje vse fotografije nastopajo-

FOTO BUMBACA

čih ansamblov, zlati album vseh dosedanjih nagrajencev festiva- lov in slike skupin, ki delujejo v okviru društva (otroški in me- šani zbor, Števerjanski vestnik, dramska družina in rekreacija). Letošnje uvodno misel v brošuro je prispeval dolgoletni prija- telj tega festivala Tullio Mozina.

Letošnji festival so podprli številni pokrovitelji: ZSKP, RAI- Radio Trst A, Briška gorska sku- pnost, Adriano Corsi Srl, Kmeč- ka banka in TV Primorka. Po- sebno podporo so še zagotovi- li: pekarna Skorianz, trgovine Kosič, gradbeno podjetje Hle- de Alojz Ivan, podjetje Terpin Spa, vinogradniki Mania' Gian- ni, Humar Marino in Marcelo, Komjanc Simon, Mužič Ivan, Maraž Ivan, Princič Robert, Princič Mihael, PZKZ La buo- na terra, zadruga Št. Florjan, bar Piemontese, mehanična delav- nica Lutman Marko, supermar- ket Komauli Srl, Euro diplomat

hotel & Euro restaurant, Bramo legnami Srl, Tmedia, Service si- stem, Merkator, zadruga ban- ka Doberdob in Sovodnje. Dob- rim darovalcem se zahvalju- jemo in se priporočamo za pri- hodnje leto, saj so za zrežiranje celotnega festivala potrebna zajetna finančna sredstva.

Prav je tudi, da omenimo po- žrtvovalne tehnične pomočni- ke, ki so omogočili letošnji fes- tival. Za razsvetljava med Bo- rovci je poskrbel Branko Terčič, res prijetno odsko sceno je uredil priznani slovenski umetnik Jože Napotnik. Amplifikacijo sta urejala Niko Klanjšček in Mi- ce Karov s sodelavci, ki so se od-lično izkazali. Za vso skrb in strokovnost, ki so jo pokazali, si zaslužijo vsi omenjeni prisr- čno pohvalo.

Gostje letošnjega nedeljske- ga večera so bili Čuki, ki so do- besedno "vžgali" že tako vese- lo in sproščeno praznično vzdu-

šje. Čuki so zaigrali nekaj "že- leznih" melodij iz svojega pop repertoarja, zatem pa so se po- dali na področje narodnozabav- ne glasbe; njihov nastop je dose- gel višek z izvedbo Ferrari polke.

Ne nazadnje naj omenimo, da je tudi letošnji festival pož- lahtnila likovna razstava. Goriš- ki slikar Robert Faganel se je v Števerjanu predstavil s svoji- mi deli, ki so okrasili notranje prostore Sedejevega doma. Fa- ganel se nam je tokrat predsta- vil z različnimi ciklusi del, po- svečenih naravi, ki so nastala na raznih potovanjih po Italiji in v tujini.

Ob koncu naj gre posebna zahvala številnim Števerjan- cem, fantom in dekletom, ki so zlasti v zadnjih mesecih s požr- tvovalnostjo in velikodušnostjo ogromno naredili, da so postavi- li na noge tako uspešno izved- bo festivala. Z odlično organi- zacijo so poskrbeli za brezhib- nen potek tako pomembne za- mejske manifestacije, ki je pri- vabila toliko ljudi iz vsega za- mejstva in Slovenije. Mislim, da ni bilo še nobenemu obiskoval- cu žal za obisk na našem praz- niku v tej prelepi briški vasi, saj je vsak festival s svojimi me- lodijami, ansambli in gostom enkratno doživetje, ki se nepo- zabno vtisne v spomin. Števe- rjanski festival ni le glasbeno tekmovanje, temveč ima velike zasluge pri tem, da se mlajše generacije ukvarjajo z domačo pesmijo in tudi tako ohranjajo svojo narodno in kulturno iden- titeto. Števerjan je - preprosto povedano - treba doživeti!

SLAVJE V SOVODNJAH OB ŽUPNIKOVI SREBRNI MAŠI

PRAZNIK ZA G. MARJANA

"Nikar ne bodite v skrbeh, ampak v vsem razodevajte svoje želje Bogu v molitvi in prošnji za zahvalo." S to Božjo besedo, ki govori o močnem osebnem odnosu z Bogom, je naš priljubljeni g. Marjan Markežič, od leta 1989 župnik v Sovodnjah ob Soči, Gabrjah in na Vrhu sv. Mihaela, doživel lep življenjski jubilej, 25-letnico mašniškega posvečenja. Kot smo si pričakovali vsi, ki ga vsaj malo poznamo, je g. Marjan nameraval obeležiti obletnico na zelo skromen način. Njegovi fa- rani pa so z veliko hvaležnostjo želeli prirediti primerno vaško slavlje, kar je naznanjal že zele- ni slavolok na fasadi cerkve sv. Martina v Sovodnjah.

Cerkev je bila v nedeljo, 8. t.m., ob 10. uri nabit polna, prisoten je bil sovodnjski žu- pan, veliko je bilo ljudi iz okoliš- kih vasi in Gorice. Po uvodni pe- smi je nekaj otrok s simbolični- mi darovi stopilo do mašnika na oltar in zrecitalo prisrčne pri- ložnostne verze, ki jih je napisala Doriana Devetak. "Zvestemu Božjemu služabniku", ki ga "skrivnostna pot" vodi v živ- ljenje, so se hoteli verniki na tak način srčno zahvaliti za vse, kar so prejeli od njega. G. Marjan je nato poudaril, da mora biti to zunanje praznovanje obletni- ce najprej zahvala Bogu, potem pa skupna molitev za nove poklice, ki jih v zamejstvu močno pogrešamo. "O čudovitem Bo- žjem poseganju v moje življenje bi se dalo napisati mnogo knjig," je povedal srebrnomašnik, ki je

imel doslej zelo "razgibano" živ- ljenje. Novembra letos bo nam- reč slavil že 50 let, in vendar ostaja vedno poln svežih moči in novih načrtov. Znan je po tem, da - kjerkoli je nastavljen - opravlja svoje dušnopastirsko delo z veliko zavzetostjo in po- žrtvovalnostjo, z ritmi, ki bi jih vsakdo ne zmoget. Po rodu iz Pregare v slovenski Istri, živi in deluje na Goriškem že več kot 20 let. V vsem tem času je ostal izjemno aktiven in soudeležen pri številnih ustanovah in pobu- dah na Goriškem. Omenimo, da že od leta 1985 z jasno linijo urejuje Pastirčka; pri raznih re- vijah, listih in drugih publika- cijah je sodeloval že pred priho- dom v Gorico, pa tudi potem. Izjemno veliko je v tem času naredil za obnovitev sakralnih spomenikov, cerkev in župnišč na Goriškem; odločilno vlogo

je imel pri zahtevni prenovi Kul- turnega centra Lojze Bratuž in objektov ob njem, sedaj pa z načrti in lopato v roki skrbi za preureditev stavbe na Travniku, kjer ima svoje prostore Katoli- ška knjigarna. Se veliko stvari bi lahko povedali o njem in o tem, kar bo za njim ostalo. In vsaka stvar nas vodi v to, da smo za njegovo prisotnost lahko res hvaležni Bogu. To je tudi njegov prvenstveni cilj, ki ga je še en- krat ponazoril prejšnjo nedeljo: sodelovati in drug drugega podpirati na poti za Jezusom, v službi Bogu in človeku. Med ho- milijo je na zelo lep način razvil evangeljsko misel o 72 posla- nih učencih. Vsi kristjani smo poklicani, da živimo kot jagnje- ta med volkovi. Kaj to pomeni? Premagovati hudobijo z dobro- to, laž z resničnostjo, izkorišča- nje s pravičnostjo. "Jagnje med

volkovi je danes delavec, ki ne vtakne v žep tega, česar ni za- služil... Je zakonski par, ki sprej- me drugega, tretjega, četrtega otroka... Je javni delavec, ki si prizadeva za zdrava krščanska in človeška načela in ne gleda na to, ali ga imajo za nazadnjaš- kega..." Vse to zmoremo v mo- či vere, ne tiste utrujajoče, ampak tiste vere, ki je "življenje življenja". Za to prosimo Go- spoda žetve, je še dejal jubilent. Ob spominu na svoj praznik je g. Marjan spodbudil prisotne, naj ohranjajo in mislih vipavsko semenišče oz. gimnazijo, "naj- večjo investicijo Primorcev po drugi svetovni vojni". To je nam- reč ustanova, ki je v zadnjih de- setletjih dala našemu narodu in vsej Primorski ničkoliko duhov- nikov in katoliških izobražencev in je zato neobhodno potreb- na tudi v prihodnosti. Prisotne je prosil, naj darujejo za Ško- fijsko gimnazijo, kateri je name- nil tudi darove nedeljske maše.

Sveta daritev se je v vročem nedeljskem jutru lepo nadalje- vala tudi s prazničnim petjem cerkvenega zbora. Pred kon- cem maše je stopila pred mikro- fon v imenu faranov ga. Marinka, ki se je še enkrat javno zah- valila g. Marjanu za njegovo prisotnost v vseh življenjsko pomembnih trenutkih, zlasti za to, da se zna z njimi radostiti in jih v žalosti tolažiti. Da se vese- li vsakega rojstva, krsta in poro- ke, ob smrti pa zna človeku stati ob strani in ga podpreti. Tako se je v pravem bratstvu končalo slavlje v cerkvi in v ve- seli družbi nadaljevalo na slo- venski ob župnišču, kamor so bili povabljeni vsi prisotni.

DD

PRI CENTRU EMIL KOMEL

V OKVIRU GORIŠKEGA GLASBENEGA POLETJA

GLASBENI
USPEHI

Učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice so se v zadnjem razdobju nadvse izkazali na odmevnih zaključnih nastopih, ob tem pa so sodelovali in uspešno opravili tudi notranje in državne izpite. Tako se je zgodilo, da so v poletnem roku trije učenci teorije in solfeggia in trije slušatelji harmonije z dobrim in prav dobrim zaključno oceno opravili izpit na državnem konservatoriju Giuseppe Tartini v Trstu. Ob omenjenih uspehih pa je ena učenka opravila nižjo stopnjo klavirja, dva učenca pa sta zaključila študij klavirja oziroma solopetja. Pianist Carlo Corazza je obiskoval na goriški ustanovi le pouk višje stopnje pod mentorstvom prof. Macri Simonejeve in s prav dobrim uspehom diplomiral na konservatoriju v Pesaru.

Druga diplomantka je sopranistka Alessandra Schettino (na sliki), ki je ves študij opravila na Centru Komel v razredu prof. Franke Žgavec in s prav dobrim uspehom zaključila študij na konservatoriju v Benetkah. Sicer se je Alessandra že v študijskih letih večkrat izkazala na koncertnem odru in na različnih tekmovanjih ter zgledno sodelovala pri različnih glasbenih pobudah v zamejstvu.

LEP KLAVIRSKI RECITAL
MAJE GLOUCHKOVE

JOŽEK ŠTUCIN

V okviru Goriškega glasbenega poletja, ki ga ob sodelovanju različnih kulturnih ustanov z obeh strani meje organizirata Glasbena šola Nova Gorica in Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, je v četrtek, 5. julija, nastopila mlada bolgarska pianistka Maja Glouchkova.

Iz skopega zapisa o glasbenici zveemo le, da je akademski študij opravila v Sofiji, diplomirala tudi na tržaškem konservatoriju, obiskovala razne izpopolnjevalne tečaje ter opozorila nase na nekaterih uglednih tekmovanjih.

V zadnjem času se mojstri pri profesorju Sijavužu Gadzi-jevu. Brez dvoma gre za zelo talentirano umetnico, ki bo sčasoma na najvišjo raven povzdignila vse tri temeljne prvine poudarjanja, in sicer tehnično dovršenost, osebni izraz in umevanje skladateljeve dobe. Kar precej od naštetega je prikazala tudi že na tokratnem recitalu. Nekako izstopali sta discipliniranost v odnosu do partiture in tehnično dokaj izčiščeno podajanje. Tudi v najtežjih delih skladbe njena igra zveni čisto, brez vsiljivcev in neljubih dodatkov. Opazen je ambiciozen trud v smeri intenzivnega raziskovanja bistva skladbe. Nekakšen mimetičen pristop, ki je v nekaterih potezah še "obremenjen" s šolskimi (učnimi) navadami. Denimo igranje "po sekvencah"; posamezni deli skladb (posebno pri Haydn in Chopinu) se namreč še izmikajo organski enotnosti celote. Najtežje je stilno ujeti in sesti-

viti v smiselno umetnino prav Chopina. Njegov standardni kontrast med lirskim in dramatično impulzivnim delom skladbe, med izpovedjo duše in vražjim plesom prstov je pogosto pretiran, preveč eksponiran. Redki pianisti dojamajo smisel kontrasta, ki je v bistvu obratnosorazmeren z vloženo energijo - večja je navidezna sila (pri glasbenih strast, emocije, izvajalska vnema, moč udarca...), manjša je prepričljivost izraza. Ali drugače: nasprotja v umetnosti morajo delovati druga proti drugim, kot fuzija in ne navzven kot ekspanzija. Idealno razmerje je verjetno dosegel pianist Ivan Moravec, ki je Chopinovi glasbi "pobrusil" romantične ekstreme ter ji povrnil notranjo skladnost in homogenost. Maja Glouchkova, ki je goriško občinstvo navdušila tudi s samozavestnim nastopanjem, je tokrat najlepše poustvarila Sonato št. 2 v d-molu op. 14 Sergeja Prokofjeva. Čudovito delo

je zaigrala nadvse suvereno, elegantno in s prokofjevskim sarkazmom točno tam, kjer ga je mojster predvidel. Poleg izredno natančne izvedbe ruskega genija, se je Glouchkova izkazala tudi ob interpretaciji Schubertove Wanderer-Fantasie op. 15 v C-duru. Visoka romantična valovanja je stopnjevala smiselno in vsebinsko premišljeno, Schubert pa je zažarel v vsem svojem temperamentnem in pričakovano sijaju.

Pred pianistko je zagotovo bogata umetniška pot. Vsi parametri, ki jih je bilo mogoče preveriti ob kratkem nastopu na goriškem gradu, govorijo temu v prid. Dovolj velike ambicije so podprte s talentom in inteligentnim pristopom; njene interpretacije so premišljene, poglobljene in že prav blizu magične meje popolne suverenosti, tam torej, kjer se konča šola in prične individualna umetniška kariera.

DAROVI

ZAMISIJONARJA Ernesta Saksida: v spomin na dr. Kazimirja Humarja daruje Cveta Saksida Mahnič, Kanada 100.000 lir.

ZAMISIJON p. Kosa. N.N. iz Rupa 150.000 lir.

ZACERKEV v Rupi MePZ Rupa-Peč 500.000; Rado Buzin, v spomin na mamo Marijo za MePZ Rupa-Peč 200.000, za cerkev v Rupi 200.000 in za cvetje v cerkvi 100.000 lir.

ZACERKEV na Peči novoporočena Damijana in Robert, za obnovitev cerkve 100.000; starši, botri in družina ob krstu male Tereze 120.000 lir.

NAMESTO CVETJA na grob Erike Kollman Paulin darujejo družine Silvan Primožič, Karlo Primožič in Bogdan Šuligoj 150.000 lir za MoPZ Štmaver in 150.000 lir za Oder 90.

ZACERKEV sv. Ivana ob zlati maši prof. Stanka Jericija Marija in Ciril Korsič 50.000 lir.

OBVESTILA

POTOVANJE V ANDALUZIJO, Španijo, odpade zaradi nezadostnega števila prijaviteljev. Opravičujemo se vsem vpisanim in prosimo za razumevanje. Akontacijo dobite vrnjeno. Sporocamo pa, da bomo isti program skušali izvesti od 22. do 29. aprila prihodnje leto.

SSO-Gorica sporoča, da je 25. junija stopil v veljavo poletni urnik, po katerem je urad odprt samo dopoldne od 9. do 13. ure, in to do 31. avgusta.

SKLAD MITJA Čuk obvešča, da se je začelo vpisovanje v poletna središča. Na Goriškem: Doberdob: od 18. junija do 13. julija od 8. do 17. ure v osnovni šoli. Sovodnje: od 30. julija do konca avgusta na osnovni šoli. Informacije in vpis: Damjana Češcut (tel. 0481 82087 oz. mobilni tel. 0335 5952551).

ČESTITKE

MePZ Štandrež iskreno čestita pevki **Alessandri Schettino** in se z njo veseli ob izrednem diplomskem izpitu iz solopetja ter želi, da bi bil le začetek njene pevske kariere.

Na konservatoriju Benedetto Marcello v Benetkah je v petek, 6. julija, diplomirala iz solopetja **prof. ALESSANDRA SCHETTINO**. Čestitajo in se z njo veseli ob izrednem diplomskem izpitu iz solopetja ter želi, da bi se bogatila zamejski prostor s svojim lepim glasom.

IN MEMORIAM

JOŽEF
ČEŠČUT

Prejšnjo nedeljo je v Sovodnjah umrl Jožef Češcut, dolgoletni sovodenjski prvi občan in vsestranski družbeni delavec. Na občinskem prazniku ob 50-letnici samostojne občine pred nekaj tedni je dobil v ta namen posebno priznanje, saj velja za pravega očeta domače občine, ki jo je vodil skoraj 30 let.

Jožef Češcut se je rodil v Sovodnjah l. 1920. Italijansko osnovno šolo je obiskoval v domači vasi, se posvetil kmetijstvu in se nato zaposlil v tekstilni tovarni v Sovodnjah. Med vojno je bil v partizanskem gibanju, po njej pa je sodeloval pri ustanovitvi DFS in v tem svojstvu leta 1951 kandidiral na občinskih volitvah in prejel največ preferenčnih glasov. 24. junija 1951

Kulturni center L. Bratuž se veseli z **Alessandro Schettino** in s **prof. Franko Žgavec** ob uspešno zaključnem glasbenem študiju.

MePZ Lojze Bratuž iskreno čestita **Alessandri Schettino** ob uspešno opravljenem diplomskem izpitu. Prav tako čestita njeni profesorici **Franki Žgavec**.

MePZ Hrast iz Doberdoba in zborovodji **Hilariju Lavrenčiču** ter vokalni skupini **Akord iz Podgore** in zborovodji **Mirku Špacapanu** iskreno čestita Zveza slovenske katoliške prosvete za lepo uveljavitev in prejeta priznanja in nagrade na mednarodnem zborovskem tekmovanju C.A. Seghizzi.

Goriški prijatelji iskreno čestitajo zborovodji **Stojanu Kuretu** za uspehe in prejete nagrade na mednarodnem zborovskem tekmovanju C.A. Seghizzi.

Pevci MePZ Lojze Bratuž iskreno čestitajo dolgoletnemu zborovodji **prof. Stanku Jericiju** ob 50-letnici mašništva.

Srebrnomašniku **g. Marjanu Markežiču** čestitajo in se z njim veselijo ob pomembnem jubileju njegovi sodelavci, prijatelji in vsi, ki ga imajo radi in ki cenijo njegovo vsestransko prizadevanje za našo goriško skupnost. Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete, Fundacija Gorica, Zadruga Goriška Mohorjeva.

Ob obhajanju zlata maše svojih bivših duhovnih voditeljev msgr. **Oskarja Simčiča** in **g. Stanka Jericija** jima goriški skvati iskreno čestitamo. Ravno tako iz srca čestitamo sedanjemu duhovnemu asistentu srebrnomašniku **g. Marjanu Markežiču**. SZSO-GO.

Valentino in Marka je osrečilo rojstvo prvorojenčka **Luke**. Prijatelji iz Goriške čestitajo staršem in se z njimi iskreno veselijo, Luki pa želijo, da bi ga vedno spremljal Božji blagoslov.

ŠZ Olympia, še zlasti pa moška ekipa prve divizije se veseli z Markom in Valentino ob rojstvu malega **Luke**.

Na konservatoriju Benedetto Marcello v Benetkah je v petek, 6. julija, diplomirala iz solopetja

prof. ALESSANDRA SCHETTINO.

Čestitajo in se z njo veselijo vsi, ki jo imajo radi.

V NEDELJO NA TRAVNIKU

ZLATA MAŠA

še je jubilaru prišel čestitat tudi goriški nadškof. Pesem Zlatomašnik, bod' pozdravljen je mogočno sprejela jubilaranta. In če je bila nekoč navada, da so na takih jubilejih slavljenca govorili drugi pridigarji, je tu zlatomašnik sam spregovoril vernikom in se predvsem zahvalil najprej Bogu za milost duhovništva, nato pa vsem, ki jih je na svoji dušnopastirski poti srečal. Posebno topla misel je šla njegovim staršem, sorodnikom in drugim, ki so mu v tem dolgem obdobju bili blizu.

Ob koncu maše so predstavniki raznih organizacij oz. zborov slavljenca čestitali. Tako je za travniški zbor spregovorila dr. Marilka Koršič Čotar, ki je podčrtala dolgoletno povezavo jubilaranta z zborom in njegovim delom. Nato je izrekla svoje čestitke predsednica ZCPZ prof. Lojzka Bratuž. Še prej pa je izrazil svoja voščila v imenu duhovnije sv. Ivana Mauro Leban.

Z mogočno pesmijo in orgelsko poigro se je lepo zlatomašniško slavje zaključilo. Sledila je še prijetna družabnost v prostorih za travniško zakristijo.

Z zlatomašnikom je komaševal voditelj slovenske mestne duhovnije pri sv. Ivanu msgr. Cvetko Zbogar. Ob koncu ma-

NA OBISKU V KULTURNEM CENTRU L. BRATUŽ

BARILOŠKI VRABČKI
V GORICI

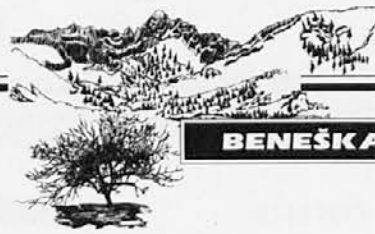
Zadnjo nedeljo so obiskali Gorico Bariloški vrabčki, otroci slovenskih staršev, ki so v glavnem rojeni v Argentini. Vodi jih gospa Lučka Kralj Jerman, že znana dirigentka pred leti obstoječega mladinskega zbora iz Bariloč, znanega argentinskega turističnega središča v Andih.

V nizu številnih koncertov po Sloveniji, kjer so sedaj na obisku, so tudi obiskali Gorico, rojstni kraj pevovodkinje, pa tudi pomembnega središča primorskih Slovencev, ki ga je vredno spoznati. Neformalno

so obiskali Kulturni center Lojze Bratuž in tu zapeli nekaj lepih latinskih, slovenskih in argentinskih skladb. Predsednica KC Lojze Bratuž prof. Franka Žgavec jim je za uvod predstavila bogato delovanje naših kulturnih ustanov, ki imajo tu svoj sedež. Prav tako so si mladi gostje ogledali prostore SCGV Emil Komel in šolske prostore.

Mladi gostje in njihovi spremljevalci so bili zelo veseli obiska in hvaležni za sprejem in ogled našega osrednjega doma.

BENEŠKA SLOVENIJA

V SOBOTO V TOPOLOVEM OTVORITEV OSME IZVEDBE

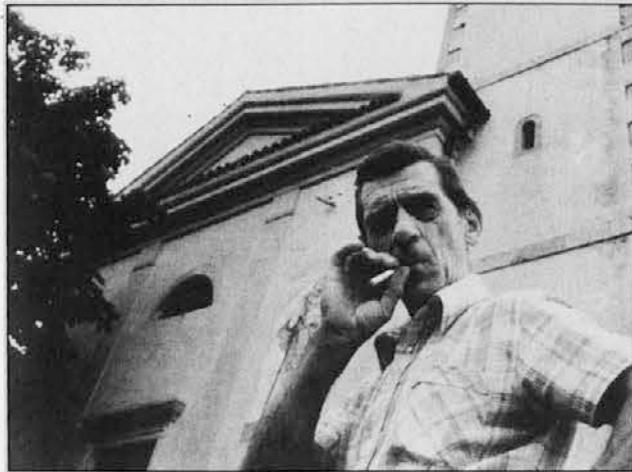
VEDNO EDINSTVENA IN POSEBNA POSTAJA

ERIKA JAZBAR

Postaja Topolove je zažive la tudi letos in za tri tedne, t.j. vse do 22. julija, bo gostila ustvarjalce, obiskovalce in rado vedneže, ki prihajajo iz raznih predelov Evrope in sveta ter se v beneškem zaselku grmiške občine idealno srečajo in se vanj vračajo vsak julij že osmo leto zapored.

Otvoritvena slovesnost letošnje izvedbe je bila prejšnja sobota. Sproščeno in prijateljsko sta duši Postaje Donatella Ruttar in Moreno Miorelli s sprehodom po krajni vasi predstavili prisotnim obiskovalcem letošnji program in umetnike, ki na njem sodelujejo.

Za tem je ameriški umetnik John Hogan odprl v Topolovem knjižnico, ki bo nosila ime po domačinu Valentinu Gariupu - Drjonu, njena posebnost pa je v tem, da bo zbirala vse dokumentarno gradivo o Postaji, ob tem pa bo vsak ustvarjalec lahko vanjo prinesel in knjižnici poklonil le eno knjigo, najdražjo in najbolj priljubljeno. Knjižnica nosi ime, kot rečeno, po domačinu, ki je živel v začetku prejšnjega stoletja, slovel pa je po svoji učenosti in po tem, da je razpolagal z velikim številom knjig, ki jih je hranil na seniku, kjer je tudi študiral. Sam Gariup je v večernih urah dajal Topolovčanom lekcije zemljepisa in zgodovine in si tako tudi služil kruh. Žal so se po njegovi smrti v tridesetih letih teksti in

knjige izgubili. Knjižnica bo imela svoj sedež v eni od hiš, ki so jo organizatorji postrojili zato, da lahko v njej gostijo umetnike in ustvarjalce, ki so na lastne stroške in z gostoljubnostjo domačinov že osem let mudijo v grmiškem zaselku.

Sobotni večer so obogatili tudi pevci zbora Zahre iz Saurisa in glasbene Improvizacije v črnoelem v izvedbi Aleksandra Ipvavca, ki je svoje izvajanje idealno navezal na fotomografijo v črnoelem o Topolovem, za katero je poskrbel režiser Miroslav Janek (na sliki ena od njegovih fotografij) in je izšla pred nekaj leti pri toškanski založbi. Sobotna noč pa se je po stari navadi Postaje vila še do zelo poznih nočnih ur z videoredkostmi in pripravo zgoščene o Postaji. Tudi v nedeljo je vreme prizaneslo

organizatorjem. V Topolovem se je zbralo veliko obiskovalcev, ki so se najprej podali na pohod Čez namišljeno črto iz Livka na slovenski strani do Topolovega, za katerega so poskrbeli pri domačem KD Rečan z Les. V poznih popoldanskih urah pa je na Postaji bila v domači cerkvi na sporedu klasična glasba Leopolda Mozarta (oče bolj znanega Wolfganga), in sicer *Missa brevis* za zbor in orgle, izvajal pa jo je zbor Abima' in tako poskrbel za prvo italijansko izvedbo omenjene skladbe. Velja povedati, da sta bili prvi dve vrsti klopi v cerkvi rezervirani za domačine, saj je dirigent Davide Casali namenil in poklonil prvo izvedbo Mozartove maše ravno Topolovčanom.

V večernih urah so se Aleksander Ipvavec s harmoniko, Pao-

la Chiabudini na klavirju in Angelo Mametti z recitalom poklonili Astorju Piazzolli. V Topolove je tako prišel tudi ritem argentinskega tanga.

Krasen poletni večer je obogatil vrhunski slovenski ustvarjalec in pesnik Tomaž Šalamun, ki je v sklopu srečanj s poezijo z naslovom *Glasovi iz čakalnice*, za katerega je zadolžen Miha Obič, poskrbel za nepozabne pesniške utrinke.

Postaja Topolove se bo, kot rečeno, nadaljevala še v tem in v prihodnjem koncu tedna. Na programu bodo tudi tokrat glasba, poezija, film, predstavitev novih projektov, nove publikacije in tudi gledališki monolog. Od 9. do 14. julija bo profesor Tom Hmeljak vodil za dekleta in fante tečaj tolkal, v nedeljo pa bodo gojenci tudi nastopali.

Vsi zainteresirani si lahko program Postaje Topolove podrobneje ogledajo na spletni strani www.stazioneditopolo.it, pišejo lahko tudi na sledeči naslov: stazionetopolo@libero.it, kličejo pa na tel. št. 0432 725062.

Vsakdo pa se lahko v grmiški zaselek napoti ob petkih, sobotah in nedeljah kar v poznih popoldanskih urah; v njem se namreč stalno dogajajo zanimive stvari, ne nazadnje pa si bo lahko ogledal krasno beneško vasico, ki se iz leta v leto obnavlja in nudi res neponovljive kotičke in razgledne točke. Neponovljivo je tudi srečanje z domačimi ljudmi, ki so vsi soudeleženi pri Postaji in so nerazdružljiv element res posebne iniciative. Velja tudi povedati, da so v Topolovem na razpolago tudi prenočitve v vasi za vse tiste, ki bi radi preživeli poseben konec tedna.

STEKEL LETOŠNJI FOLKEST V F-Jk

ETNIČNA GLASBA VABI NA TRGE

Med tradicionalna srečanja kulturnega poletja v naši deželi spada nedvomno tudi glasbeni festival Folkest, ki se vsako leto vrača na zgodovinske trge in središča naše dežele. Letošnja izvedba je stekla 5. julija, Folkest pa bo popestril tople julijske večere vse do 29. julija. Na programu je vrsta zanimivih, priznanih in manj poznanih skupin, ki jih družijo skupna ljubezen in zanimanje za ljudske in etnične motive različnih tradicij in zemlja. Koncerti so se in se bodo zvrstili v 45 različnih krajih v deželi F-Jk, Venetu

in Istri za skupnih 50 koncertov. Znana imena letošnje izvedbe so Vinicio Capossella Mark Knopfler in John Hammond, ne gre pa spregledati ostalih skupin, ki predstavljajo vsaka svet in zgodbo zase, saj gojijo prvine etničnih melodij in tradicij, jih prepletajo z modernejšimi glasbenimi elementi, tako da so domala vsi koncerti nadvse zanimivi in posebni.

Vsi zainteresirani, ki bi radi podrobneje zvedeli za program in za nastopajoče, je na razpolago spletno stran www.folkest.com.

EJ

SLOVENIJA

V BOVCU SO ODPRLI PRODAJNO RAZSTAVO SLIK

UMETNIKI ZA KARITAS

Ob prireditvah počastitve občinskega praznika bovske občine na dan župnijskega patrona sv. Urha, sta v hotelu Kamin odprli prodajno razstavo 19. likovnih del *Umetniki za karitas*. S tem je bila zaključena humanitarna pomoč *Potres* v koordinaciji škofijske karitas Koper.

V poletnih mesecih že šest let gostijo humanitarne prodajne razstave Karitas v hotelu Kamin, kjer si jih lahko ogleda veliko turistov in mnogi se odločijo tudi za nakup, je v uvodu povedala voditeljica bovske karitas Dana Ivančič. S tem kulturno bogatijo tudi splošen odnos do pomoči potrebnih ljudi.

Jožica Ličen, voditeljica Odpora za materialno pomoč in omenjenih likovnih kolonij, je podčrtala, da vsi udeleženci teh kolonij, umetniki - verujoči ali ne - spoštujejo to prepotrebno razsežnost Cerkve in z veseljem sodelujejo v gradnji mozaika dobrote, solidarnosti in umetnosti hkrati. Še več, poleg umetnikov, ki so v koloniji nepogrešljivi, je ob vseh dogajanjih razveseljivo pristočno sodelovanje številnih ljudi dobre volje, vse do nastopajočih pri prireditvah.

Zbiranje pomoči in podeljevanje te so zaključili pozno zaradi počasnosti tehničnih pisarn v posredovanju dokumentacije o prizadetosti posameznih domov. Karitas je dodelila zbrano pomoč 199 družinam

in posameznikom v znesku 77.689.065 SIT, zbranih s strani slovenske in vseh treh škofijskih karitas. Prednost so imele socialno ogrožene in kreditno nesposobne družine ter posamezniki, družine z invalidnim ali prizadetim članom, ostareli in bolni, ki živijo sami v oddaljenih krajih ter družine s številnimi otroki. Največji znesek pomoči za obnovo je 3.441.700,00 SIT, najnižji pa 21.000,00 SIT.

Bovški župan Siniša Germovšek se je ob zahvali vprašal, zakaj sodobni človek brezglavo išče novo vrednotenje. Zdi se, da je v tem iskanju začel in izgubil kompas, saj mnoga iskanja ne dajejo preveč optimističnih rezultatov. To potrjuje, da moramo iskati in živeti v okviru vrednot, ki so in bodo ostale večne. Zahvalil se je karitas, ki deluje na osnovi teh vrednot.

Na koncu so izročili predstavnikom bovske in kobariške občine poimenski seznam o razdelitvi sredstev iz Sklada *Potres*. S tem je bilo zbiranje pomoči formalno zaključeno, vendar se zavedajo, da bodo tem ljudem še vedno pomagali, kajti še je veliko tistih, ki so si domove obnovili z najetimi krediti, sedaj pa so anuite tako visoke, da jim ostaja za vsakdanje preživetje iz meseca v mesec manj denarja.

Za kulturni program so se potrudili domači pevci MPZ Golobar, članice župnijske karitas pa so spekle in delile domače dobrote.

MM

GLOSA JURIJ PALJK

O DREVESIH

Gotovo že poznate zgodbo, ki pripoveduje o tem, kaj je potrebno narediti, da osmišliš svoje življenje, zgodbico, ki govori o tem, da si izpolniš svoje življenjsko poslanstvo takrat, ko ti je v življenju uspelo zasaditi drevo, imeti otroka in napisati knjigo. Nekateri trdijo, da je to zgodba, ki ima svoje korenine nekje na Daljnem vzhodu, drugi, da je to samo priredba nekaterih druge zgodbe, ki namesto knjige postavlja neko drugo stvar. Kakorkoli že, nam je v tej zgodbi najbolj všeč predvsem to, da govori o tem, kako je v življenju potrebno zasaditi vsaj eno drevo.

Tisti, ki smo se rodili na kmetiji, imamo do dreves in z drevesi drugačen odnos, kot pa ga imajo ljudje, ki so se s prvim drevesom srečali v mestnem parku, in seveda še dosti bolj različnega od tistih samozvanih naravovarstvenikov in tako imenovanih zelenih, ki so prepričani, da bi ves Kras moral postati nekak sprehajalni park, v katerem tudi domači kmetje ne bi smeli več početi tega, kar so na Krasu od vedno počeli, se pravi: obdelovati zemljo, krčiti gmajno in seveda tudi sekati drevesa. Nalašč smo napisali, da gre za samozvane naravovarstvenike, ker nas od njih loči veliko stvari, najprej seveda odnos do domačina-kmeta, ki je neokrnjeno naravo ohranil nam in zato zares ne vidimo nobene potrebe, da bi ga sedaj kopicca največkrat presitih mestnih samozancev

učila, kaj se na Krasu sme in česa se ne sme početi. Kmet s Krasa je sicer res sekal gozd, a je tudi zasajal drevesa, delal suhe kraške zidove, ki so zemljo branili pred burjo, obdeloval vsak košček zemlje, da lahko sploh danes še kaj imamo. Tam namreč, kjer je človek globoko posegel v naravo, izsekal, dobesedno iztrebil drevesa in gozd, danes nimamo več ne kmetov in ne gozda. Tipičen primer takega grobrega ravnjanja z drevesi, naravo in zemljo je Spodnja Furlanija, kjer so drevesa le lepota okrasek ob zasebnih domovih, ne pa več sestavni del narave. Na trditve, da so v Furlaniji še kmetje, seveda lahko pritrdilno odgovorimo, a vseeno dodajamo, da jih je vedno manj, in še tisti, ki so ostali, so bolj veleposessniki kot pa kmetje. Strojna obdelava in predvsem pa škropljenje z raznovrstnimi strupi, kajti za strupe gre!, so seveda opravili svoje in je danes zemlja tudi v Furlaniji že dodobra zastrupljena, s tem pa seveda tudi podtalna voda ni več enaka, kot je bila še pred desetletjem.

Predvsem pa je povsod vidno pomanjkanje dreves in zanimivo je gledati ljudi, kaj vse in česa vsega ne sadijo okrog hiš, na tistih koščkih zemlje, ki so seveda skrbno ograjeni z zidovi, da je tudi naključnemu obiskovalcu kraja takoj jasno, da

gre za zasebne vrtove. Že prostemu poznavalcu narave je očitno, da večina dreves, ki so zasajena okrog naših hiš, nima nobene naravne zveze z našimi kraji, da jih je bila torej večina v naše kraje prinesenih od drugod, in to tako iz Sredozemlja kot tudi s celinskega predela Evrope, nekatera pa celo iz Daljnega vzhoda. Tako boste pri nas, pri naših udobnih domovih, videli izjemno malo lip, še manj češenj, hrušk in jablan, da o hrastih, murvah in kostanjih seveda niti ne govorimo, v zameno pa lepo rastejo visoke smreke, jelke, japonski javor in seveda vse vrste in podvrste okrasnega sredozemskega rastja, tudi ruske breze se najdejo in še kaj. Vse to priča o tem, da je darašnji človek, torej mi, da smo torej vsi pomaloma izgubili pivinski odnos z naravo in seveda zato tudi z drevesi, ki nam služijo bolj za okras kot pa za kaj drugega. Pa vendar je res, da se zaveš pomembnosti vsakega drevesa samo takrat, ko si ga sam zasadil, ga videl rasti in ga nekega dne ni več. Največkrat se samo posušijo ali pa ste ga prisiljeni posekati in takrat se šele zavedate, kako prav imajo tisti, ki trdijo, da za vsakim požaganim drevesom nastane velika praznina. Vsakdo od nas nosi v sebi spomin na drevo, ki je označevalo neko njegovo obdobje, mor-

da otroštvo, mladost, in ga danes ni več, a si ga človek še večkrat prikljče v spomin. Morda je to bila češnja, s katere smo zobali rdeče sadove, ki so imeli tako sladek okus, da ga danes nobena češnja nima več takega, morda je to košata cipresa na vaškem pokopališču, v kateri je veter govoril o večnih rečeh, ko smo bili še majhni, in je danes ni več. Do vsakega drevesa ima človek nek odnos tudi zato, ker ima vsako drevo podobno usodo kot človek sam in prav počasna rast drevesa vsakogar od nas spominja na naše življenje. Tudi zato občudujemo stoletne lipe, stoletne hraste, ki s svojo prisotnostjo tudi današnjega človeka nagovarjajo in mu govorijo o časih njegovih prednikov, o minljivosti nas in vsakega človeka.

Prav zato smo še danes prepričani, da je tudi v današnjem razdrobljenem času in današnji potrošniški družbi, kjer sta tako drevo kot les izgubila prvotni pomen, pomembno vzeti v roke lopato in kramp, narediti jamo, zasaditi drevo in predvsem pa spremljati rast drevesa.

Drevesa namreč merijo naše življenje, živijo in umirajo z nami, samo opazovati jih je potrebno, z njimi živeti, zanje skrbeti in z njimi dihati, povejo nam več, kot smo si včasih sami pripravljeno priznati. Govorijo namreč o življenju, o rojstvu in smrti, o večnem krogu, katerega sestavni del smo tudi sami.

NASPROTOVANJE DENACIONALIZACIJI OVIRA Približevanje EU

MARJAN DROBEŽ

Slovenska vlada je pred dnevi evropski komisiji (vladi) poslala prvo letošnje poročilo o napredku Slovenije pri vključevanju v evropsko povezavo. V njem je tudi zapisano, "da Slovenija uspešno vzdržuje že doseženo raven približevanja, ki je bila prepoznavna v lanskem rednem poročilu Evropske komisije. Upoštevanje navedeno, bomo do konca leta 2002 uresnili zavezo o pripravljenosti naše države na članstvo v EU." To poročilo bo vlada dopolnila v septembru, kar naj bi vplivalo na redno letno poročilo Evropske komisije o pripravljenosti Slovenije za članstvo v EU, ki bo predvidoma objavljeno 13. novembra.

Prvo letošnje poročilo slovenske vlade obsega več kot 200 strani, omenja pa tudi že znane težave in zastoj, kot so sodni zaostanki, počasnost pri izvajanju reforme javne uprave, prepočasno izvajanje denacionalizacije ter zaostajanje pri privatizaciji bank in hranilnic. Prvič pa so posebej poudarjene zamude pri prevajanju evropske zakonodaje, ker v Sloveniji nimajo zadostnega števila ustrezno usposobljenih prevajalcev iz jezikov, ki jih uporabljajo na sedežu EU v Bruslju.

Sodeč po vladnem poročilu, se je pri izvajanju denacionalizacije v letu dni odstotek premoženja, vrnjenega lastnikom, povečal z 49,6 odstotka na 59,2 odstotka. Vendar pa se prav na področju denacionalizacije kažejo nedoslednosti in sprenevedanja politike. Politič-

ne stranke, zastopane v parlamentu, se redno sestajajo v okviru posebnega usklajevanja za izvajanje evropsko usmerjene politike, pri konkretnem izvajanju denacionalizacije pa se nekatere, predvsem Združena lista socialnih demokratov, odločno upirajo odpravi velikih krivic, zlasti tistih, ki so bile povzročene Katoliški cerkvi v Sloveniji. To se je pokazalo tudi pri odločitvi ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Francija Buta, da se Cerkev vrne dobrih 8 tisoč gozdov na območju Triglavskega narodnega parka. Postopek o vračilu je trajal kar 9 let, dokler ni slednjič dokončno odločil minister. Ljubljanska nadškofija je omenjeno odločbo pozdravila, o čemer je sprejela posebno izjavo. V zvezi s pomisleki glede nadaljnje usode Triglavskega narodnega parka je v izjavi zapisano, "da bo nadškofija pri gospodarjenju z vrnjenimi gozdovi ravnala v skladu z veljavno zakonodajo in strokovnimi navodili Zavoda za gozdove Slovenije, kot je to delala že doslej". Primer vrnitve omenjenih gozdov pa kljub postopku, ki je bil zakonit in v skladu z usmeritvijo vlade, da naj bi denacionalizacija v Sloveniji pospešili in čimprej zaključili, še naprej odmeva. Združena lista socialnih demokratov trdi, da gre za kršitev koalicijske pogodbe, pri čemer naj bi bila najbolj udeležena SLS+SKD Slovenska ljudska stranka, torej stranka, ki jo vodi Franci But, ki je v svojstvu ministra tudi podpisal odločbo o vrnitvi omenjenih dobrih 8 tisoč hektarov gozda ljubljanski nad-

škofiji. Predsednik ZLSD Borut Pahor je v petek, 6. julija, očitno upoštevaajoč predvsem omenjeni primer, predsednike ostalih političnih strank koalicije pozval, "da bi se čimprej pogovorili o političnih razmerah v koaliciji. Vodja poslanske skupine ZLSD Miran Potrč pa je na časnikiški konferenci 6. t.m. menil, "da primer gozdov na območju Triglavskega narodnega parka zahteva dogovor vladne koalicije o tem, kako naprej". Po njegovem mnenju "ni države v Evropi, ki bi šla v vračanje vsega v naravi, edino Slovenija je to storila".

V omenjenem primeru je odločno posredoval predsednik vlade dr. Janez Drnovšek, ki so ga v nekaterih okoljih obdolžili, da je neposredno došlo do vračilu omenjenih gozdov katoliški Cerkev. V sporočilu njegovega urada je zapisano, "da se zakon o denacionalizaciji mora izvajati, o odlaganju ali neodlaganju zakona pa ne vlada in ne njen predsednik ne moreta odločati, saj bi bilo protiustavno. Po menju marsikoga ta zakon sicer ni bil najboljši, vendar velja in ga je treba izvajati. Nesporno je, da se je tudi vlada že večkrat jasno opredelila za spoštovanje zakonitosti, tudi kar zadeva denacionalizacijo. Na nerazumno dolge roke in zavlačevanje reševanja denacionalizacijskih zadev Slovenijo nenehno opozarjajo tudi pristojni organi EU in druge mednarodne ustanove".

PRVAPREISKOVALNA KOMISIJA V PARLAMENTU
Politično dogajanje v Sloveniji je razgibano tudi sedaj v predpočitniškem obdobju. Ka-

že, da bo parlament zasedal do sredine avgusta in bo imel v tem času tudi izredno sejo. Iz politične kronike zadnjih dni omenjamo, da je skupina tridesetih poslancev, med njimi jih je nekaj tudi iz SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, ki sicer sodeluje v vladni koaliciji, zahtevala ustanovitev parlamentarne preiskovalne komisije, ki bi ugotavljala odgovornost nosilcev javnih pooblastil, med njimi sta tudi sedanja ministrica za gospodarstvo in njen predhodnik Metod Dragonja, "za sklepanje domnevno škodljivih pogodb prodaje električne energije od julija 1998, ko je Slovenija odklopila daljnovode iz jedrske elektrarne Krško proti Hrvaški". Državni zbor bo o zahtevi za ustanovitev preiskovalne komisije, ki bi bila prva v tem mandatu, odločil do konca julija.

Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije ter minister za evropske zadeve Igor Bavčar sta dosegla dogovor o preoblikovanju brezcarinskih prodajalnih obmejnih trgovin. Sindikat se je obvezal, da ne bo sodeloval pri zbiranju podpisov za naknadni zakonodajni referendum, na katerem bi odločili o nadaljnjem poslovanju brezcarinskih prodajalnih. Minister za evropske zadeve pa se je obvezal, da bo vlada pomagala pri zaposlitvi tistih delavcev v omenjenih prodajalnih, ki bo ostali brezposelni. Pomenljivo je, da delodajalci, ki naj bi jih po njihovih izjavah zelo skrbelo usoda delavcev v brezcarinskih prodajalnih omenjenega dogovora niso hoteli podpisati.

SKUPNA ZAVZETOST ZA OHRANITEV SLOVENSTVA

Kot smo že poročali v prejšnji številki našega tednika, je bilo v torek, 3. julija, v državnem zboru prvo vseslovensko srečanje različnih vrst oz. kategorij Slovencev, ki živijo zunaj matične domovine. Na nekoliko nenavaden način jih je Peter Česnik iz Sydneyja takole označil in razvrstil: "Ni posebne zadrege v razumevanju, kdo so zamejci, obstajamo pa še 'zamorski' Slovenci, se pravi tisti, ki smo pred desetletji domnevno le začasno odrinili čez morja, zaalpske Slovence najdemo v Avstriji, Nemčiji, Švici in drugod po zahodni Evropi, in nazadnje so tu še Slovenci, ki so se znašli v tujini, ko je razpadla nekdanja skupna država".

Na srečanju, ki ga je pripravila parlamentarna komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, je bilo več kot 60 predstavnikov okoli pol milijona Slovencev iz različnih držav in območij. Predvsem so s svojo udeležbo počastili deseto obletnico osamosvojitve Slovenije, za kar so prispevali tudi naši ljudje v tujini. Srečanje je zagotovo prispevalo k tesnejšim stikom in sodelovanju med matično domovino in Slovenci iz tujine, saj so lahko najbolj odgovorni predstavniki države izvedeli, kaj tare Slovence po svetu in kako jim lahko pomaga. Poudarjeno je bilo, "da se država zaveđa svoje odgovornosti do manjšin v Avstriji, Italiji in na Madžarskem in do zdomcev in izseljencev". Rečeno pa je bilo tudi, "da je prišel čas za premislek o ustreznosti domačih društev, ki skrbijo za razkrojene Sloven-

ce (za diasporo) in tudi o organiziranosti rojakov na tujem".

Predstavnik državnega zbora Borut Pahor se je predstavnikom Slovencev iz zamejstva in od drugod v tujini zahvalil za njihovo pomoč pri uveljavljanju slovenske države pred in po osamosvojitvi in dejal, "da je bil njihov prispevek neprecenljiv". Povedal je, da ima slovenski parlament tri pomembne naloge glede Slovencev po svetu. "Pripravlja se predlog resolucije o ustavnih obveznostih države do Slovencev po svetu, snujemo krovni zakon o Slovencih po svetu, v proračunu pa bomo morali zagotoviti stabilnejše vire sredstev za pomoč rojakom, tako tistim v zamejstvu kot tudi Slovincem drugod po svetu".

Za zunanega ministra dr. Dimitrija Rupla je bila navzočnost tako velikega števila predstavnikov Slovencev po svetu na vseslovenskem srečanju v parlamentu potrdilo pregovora *Povsod je lepo, doma je najlepše*. Zaradi tega se ne boji, "da Slovenija z vstopom v EU ne bo mogla zavarovati svojih nacionalnih interesov in slovenske biti", je zatrdil, in dodal, "da nikoli več ne bo treba bežati iz Slovenije. Nikoli več ne bo treba na tuje, da bi se lažje živelo. Slovenija bo dober in koristen dom za vse". Po njegovem se "za slovenstvo tudi v prihodnje ne bo treba bati. Še posebej ne, če bodo Slovenci po svetu tudi v prihodnje tako trdno stali za svojo domovino. Perspektiva nas vseh, v domovini in v tujini, je namreč odvisna od tesnega medsebojnega sodelovanja." V podobnem duhu je udeležence vseslovenskega srečanja pozdravil Lojze Peterle, predsednik prve vlade v samostojni Sloveniji. Predsednik parlamentarne komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, Franc Pukšič, pa je kot glavno nalogo matične domovine izpostavil "zagotovitev povezanosti vseh Slovencev".

O težavah in uspehih Slovencev v tujini je na srečanju govorilo več njihovih predstavnikov. Prišli so iz Avstrije, Italije, Madžarske, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Nemčije, Švice, Liechtensteina, Francije, Švedske, Argentine, Avstralije, ZDA in Kanade. Večina slovenskih društev v tujini tarejo podobni problemi: od finančnih težav in upadanja zanimanja mlajših generacij za Slovenijo do asimilacijskih pritiskov. Kljub temu pa se društva in organizacije trudijo, da bi v tujini ohranili slovenska izročila in jezik ter jih prenašali na mlajše rodove. Ko mladi prvič obišejo Slovenijo, se mnogi zaljubijo v deželo in nje ljudi ter postanejo trajno zavezani domovini svojih prednikov. Kot primer izjemno dobre organiziranosti naših rojakov so navedli Slovensko narodno podporno jednoto (SNPJ), ki je najstarejša in najbolj vplivna organizacija Slovencev v Združenih državah Amerike. Njena predstavnica Bety Rotar je povedala, da SNPJ še vedno šteje okoli 45.000 članov.

DRUŠTVO SOŠKA FRONTA NOVA GORICA / MEDNARODNI GLEDALIŠKI DOGODEK

"KAROVANA" PISMA S FRONTE

Na tiskovni konferenci, ki je bila v Novi Gorici 29. junija, je Društvo soška fronta predstavilo javnosti mednarodno gledališko uprizoritev *Pisma s fronte*. Režiser Marjan Bevk je vzgib zanj začutil ob prebiranju dnevnikov in pisem vojakov s soške fronte, ki jih hranijo v Kobariškem muzeju. Zamislil si jo je kot potujočo predstavokulturno karavano, ki se bo na svojem popotovanju ustavila pri obeležjih in ostalinah dogodkov iz prve svetovne vojne ter jih uporabila kot naravno gledališko scenografijo brez dodatnih scenskih elementov. V ta svoj načrt je pritegnil Društvo soška fronta iz Nove Gorice, ki je projekt prijavilo na razpis ministrstva za kulturo Slovenije. Le-ta ga je uvrstilo med kulturne projekte, ki jih bo sofinanciralo v letošnjem letu. Predstava je bila sprva zamišljena samo v slovenščini, vendar geografski položaj bitk in udeležba vojakov različnih narodnosti sta kar sama nudila iztočnico za mednarodni gledališki dogodek. Tako je nastala koprodukcija, h kateri so pristopili Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica, Hrvaško narodno kazališče Ivana pl. Zajca - Drama italijano z Reke iz Hrvaške in Szolnoki Szigligeti Szinhaz iz

Madžarske. Izvršni producent pa je festival Ex-Ponto iz Ljubljane. Štirje igralci (Branko Ličen in Gorazd Jakomini - PDG Nova Gorica; Giulio Marini Drama italijano - Reka Hrvaška; Peter Vida - Szolnoki Szigligeti Szinhaz Madžarska) in ena igralka (Alida Bevk - AGRFT, III. letnik) bodo predstavo uprizorili v treh jezikih. Situacije v uprizoritvi so gledališko dovolj zgovorne, da jezik ne bo ovira za razumevanje celote. Poleg režiserja Marjana Bevka, ki je tekst napisal po originalnih pismih, in omenjenih igralcev se sooblikovalka predstave še kostumografinja Dominika Zver.

Premiera bo na dvorišču trdnjave Kluzje v torek, 24. julija, ob 20.30; naslednji dan bo tam prva ponovitev, ostali si bosta sledili pred kostnico nemških vojakov iz prve svetovne vojne na Sotočju v Tolminu, 27. julija ob

18. uri, pred kostnico italijanskih vojakov pri Sv. Antonu nad Kobariodom pa 31. julija ob 20.30.

Predstava bo odigrana tudi v okviru Mittelfesta na Kolovratu 29. julija ob 18.30 točno na mejni črti, ob mejnem kamnu med Italijo in Slovenijo. Del občinstva bo na italijanskem ozemlju, del pa na slovenskem. Z njo bo Mittelfest prvič gostoval na slovenskih tleh.

Po kratkem poletnem premoru bodo Pisma s fronte spet romala po vojnih poteh v prvi polovici septembra na področju Goriške in Krasi ter sklenila svoj zgodovinski krog v Doberdolu. Pod okriljem festivala Ex-Ponto bo predstava gostovala na ljubljanskem gradu 1. oktobra. V jeseni bodo potekala še gostovanja na Reki in v Szolnoku ter v Budimpešti.

NOVI PREDLOGI

51 NOVIH OBCIN

V DZ-ju je do izteka roka za vlaganje predlogov za preoblikovanje krajevne samouprave prispelo 51 zahtev za nove občine. Po večini gre za zahteve krajevnih skupnosti, ki menijo, da bi z ustanovitvijo svoje občine od države, upoštevaje sedanji sistem financiranja krajevne samouprave, dobili več denarja za svoje komunalne in druge potrebe. V posameznih primerih pa predloge o novih občinah utemeljujejo predvsem t.i. lokalni politiki, ki bi radi postali bodisi župani ali pa svetniki oz. funkcionarji v novih občinah. Z Goriškega so bile poslano zahteve za ustanovitev novih občin Renče-Vogrsko, Spodnja Idrija in Podnanos (nekdanji Šentvid pri Vipavi). Na Jesenicah, v Škofji Loki, Radovljici in na Bledu pa si prizadevajo, da bi njihova območja pridobila naziv in pravice mestnih občin. V Sloveniji je sedaj 192 občin, kar je za merila EU preveliko. Zato je pričakovati, da DZ ne bo dovolil nadaljnega drobljenja lokalne samouprave na ravni občin. Pač pa bodo morda tudi s spremembo ustave uzakonili pokrajine oz. regije kot drugo raven lokalne samouprave.

M.

SKUPNA VALUTA

VARČEVANJE V EVRU

V Sloveniji veliko število varčevalcev varčuje zgolj v tujih valutah, največ v ameriških dolarjih, nemških markah, francoskih in švicarskih frankih in italijanskih lirah. To je dokaj nenavadno, saj ima država že deset let svojo valuto, slovenski tolar, ki je stabilen. Najbrž je varčevanje predvsem posledica slabih izkušenj iz nekdanje skupne države Jugoslavije, ko nacionalna valuta, to je dinar, ni užival zaupanja. Morda so varčevalci izračunali, da je varčevanje v tujih valutah zanje bolj donosno, ker so obresti višje, čeprav neznatno, od hranilnih vlog v tolarjih. V Sloveniji tudi banke poudarjajo, da se država hitro približuje EU, in čez nekaj let bo tolar zamenjal evro. V tej skupni valuti lahko Slovenci v domačih komercialnih bankah varčujejo že sedaj. V vseh bankah nudijo tudi izračune o razmerjih med slovenskimi tolarji in različnimi tujimi valutami in evri, tako da se varčevalci lažje odločijo. Pri tem pa v slovenskih bankah opozarjajo, "da je pri evru kot evropski valuti treba biti previden, saj je to mlada valuta, ki je pač zelo občutljiva na finančne in druge vplive, kot pač vsaka nova valuta v obdobju uveljavljanja".

M.

POT ZNANOSTI K EDINOSTI SLOVENCEV

Slovenci imamo v svetu izjemen potencial strokovnjakov, med katerimi so znanstveniki, univerzitetni profesorji in akademiki, ki zaradi zgodovinskih in političnih vzrokov niso imeli priložnosti, da se uveljavijo in delujejo v matični domovini. Svetovni slovenski kongres se zavzema za idejo, da se mora Slovenija opreti na svoje rojake, ki so v tujini izjemno spoštovani in so dosegli visok ugled v državah, kjer živijo. Dejstvo je, da vedno bolj potrebujemo drug drugega, saj gre za ohranitev naroda in države. Za obstanek v združenji Evropi in svetu bodo naše najboljšo sredstvo v slogi združeni lastna pamet in znanje, pridnost in poštenost.

Eden izmed pomembnih ciljev Svetovnega slovenskega kongresa je, da vabi slovenske rojake po svetu na strokovna srečanja, kakršna je Kongres že organiziral v zadnjih letih; konference slovenskih zdravnikov, gospodarstvenikov in znanstvenikov. Letošnja druga konferenca znanstvenikov, ki jo Kongres pripravlja v sodelovanju z Univerzo v Mariboru in ki bo potekala od 20. do 22. septembra v Mariboru, bo nova priložnost za vzpostavitev trajnej-

šega sodelovanja na področju vključevanja uglednih rojakov iz sveta v znanstvene in pedagoške procese v Sloveniji. Ponudila bo možnosti za uresničevanje idej in načrtov pri odpiranju domačih ustanov v svetovne procese znanja.

Programski odbor je predlagal za letošnji konferenco razne vsebinske točke, med katerimi so izkušnje sodelovanja slovenskih znanstvenikov iz sveta v raziskovalnem in pedagoškem delu v domovini, oblikovanje raziskovalne enote pri Univerzi Maribor s posebnim poudarkom na sodelovanju slovenskih znanstvenikov po svetu, študij na daljavo, razprava o Venetih.

Za kakršnakoli vprašanja naj se slovenski znanstveniki z vsega sveta obrnejo na Jano Podobnik, upravna pisarna Svetovnega slovenskega kongresa, Cankarjeva 1/IV, Ljubljana, tel./fax +386 01 425 24 40, e-pošta: ssk.up@eunet.si. Srečanje, ki bo meseca septembra, pripravlja Slovenski svetovni kongres v čast in spomin vsem slovenskim znanstvenikom, ki so skozi stoletja veliko prispevali k napredku svetovne znanosti ter pripomogli k napredku vsega človeštva.

POTRJEANO DOSEDANJE VODSTVO SDGZ

DAVORIN DEVETAK

V ponedeljek, 2. julija, se je v Trstu sestalo novo predsedstvo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki je izšlo iz nedavnega občnega zbora organizacije. Sejo je otvoril predsednik nadzornega odbora Drago Tomsič, saj je bila na dnevnem redu izvolitev novega predsednika in ožjih sodelavcev v vodstvu SDGZ. Po poglobljeni razpravi so bile potrjene smernice in izhodišča, ki jih je občnemu zboru predlagala skupina modrecev, v sestavi Lina Doljaka, Egona Medena in Draga Ote s koordinacijo Borisa Siega. Prav slednji je poročal o delu skupine, ki je preverila razne možnosti po posvetovanju z vsemi sekcijami združenja.

Deželno predsedstvo je v drugo potrdilo za predsednika Marina Pečenika, kot tudi je potrdilo za podpredsednika: pokrajinskega predsednika iz Čedad Giorgia Cerna in pred-

sednika profesionalcev inž. Marka Stavarja.

Predsednik Pečenik se je zahvalil za potrjeno zaupanje in izrazil hvaležnost tistim, ki so sodelovali v prejšnjem vodstvu. Podpredsednik Stavar naj bi vodenju organizacije na Tržaškem in pri drugih institucionalnih stikih. Cerno pa je prejel posebno pooblastilo, da zastopa organizacijo v vseh uradnih obveznostih, pogodbah ipd. v Videmski pokrajini.

Na seji so tudi načeli vprašanje porazdelitve glavnih funkcij v predsedstvu. Ravnatelj Vojko Kocjančič je nanizal dolg spisek pristojnosti in resorjev delovanja: od odnosov z različnimi oblastmi in ustanovami v naši Deželi (občina, pokrajina, dežela, trgovinska zbornica, stanovske organizacije) do stikov z institucijami v Sloveniji in drugih državah (bivša Jugoslavija in dlje). Glede Slovenije so bili omenjeni: GZS, OZS, vlada, parlament, obme-

ne občine, razvojne agencije za EU projekte. Znotraj naše skupnosti pa so pomembni sogovorniki: krovi organizacije, ustanove, organizacije, mediji, šolstvo, zavod za poklicno izobraževanje. Člani predsedstva (teh je devet) in posamezni operaterji naj bi sledili še drugim strateškim temam: teritorij, promocija, meja, internet itd.

Nekaj imen je padlo že na sestanku, zaradi obsežnega programa pa je bilo domenejeno, da bo vse poglobljeno preučila ožja skupina in pripravila delovni predlog za naslednjo sejo predsedstva, ki bo še v juliju.

Pomembno točko je na seji predstavljal obračun 25. občnega zbora SDGZ. Med posegi gostov so zlasti odmevale misli predsednika SKGZ Pavšiča, ki je izrazil nujno potrebo po strateški viziji za bolj učinkovit skupni nastop, tako v manjšini kot v gospodarstvu. Razprava se je dotaknila aktualnih prob-

lematik. Rado Andolšek in Boris Siega sta izpostavila pereči binom mladi in svet dela, težave z vajenci in specializirano delovno silo ter vlogo, ki jo pri tem imajo družina, šola, mediji, skratka vsa naša družba. Aleksander Rustja je spregovoril o bančništvu, raznih finančnih osebkih in deležu, ki ga lahko prispevajo mednarodni operaterji v novih prizoriščih, ob širitvi EU na Vzhod. Hotelir Edi Daneu je opozoril na nove izzive za gostinstvo, ki se mora odpreti globalnemu turizmu.

Rustja in Daneu sta nova člana predsedstva, ki se je temeljito obnovil - za več kot polovico. Že na prvi seji je bilo čutiti nove poglede in težnje, kar dobro kaže za naprej. Upati je, da bo bolj funkcionalna angažiranost vseh članov vodstva pomenila razširitev glave združenja na širše okolje. Ko bodo posamezne odgovornosti in resorji določeni, bodo ti objavljeni in vsem na razpolago (tudi na internetu), tako da se bo Združenje, preko svojih referenčnih predstavnikov, še bolj približalo potrebam in povpraševanju članstva ter drugih morebitnih sogovornikov.

NEKAJ KORISNIH NASVETOV IN NAPOTKOV

BIOLOŠKI PRIPRAVKI ZA BOJ PROTI KOLORADSKEMU HROŠČU

Prejeli smo pismo nekega bralca. Ob točkah, ki so zadevale našo upravo, je bil tudi naslednji odlomek: "Pred nekaj dnevi sem nekje slišal, da obstaja biološko škropilo proti koloradskemu hrošču in še nekaterim drugim škodljivcem, ki ima dokaj čudno ime, ki mu je zvenelo po latinsko. Ker sem se naveličal pobirati hrošče in uničevati njihova jajčeca, bi mi, prosim, lahko dali kak napotek? Menim, da stvar zanima še koga in, če vaš sodelavec za kmetijske nasvete pozna to rešitev, naj prosim, kaj napiše o tem."

Spoštovani bralce! Informacija, ki ste jo slišali, je točna, verjetno mislite na pripravke, ki delujejo na osnovi t.i. bacillus thuringiensis. Glede krompirja oziroma koloradskega hrošča je stvar že skorajda poznana, ker vsaj zgodnejše sorte v tem času že dozorevajo, na kasnejših sortah pa je še pametno ukrepati. Prav je zato, če stalno nadziramo prisotnost in razvoj koloradskega hrošča v nasadih krompirja ali tudi na melancanah-jajčevcih, ki tem škodljivcem tudi grede v slast. V primeru, da smo v vrtu po-

sadili le nekaj grmov krompirja, se še vedno izplača, da hrošče sproti pobiramo in jajčeca na spodnji strani listov uničujemo. V primeru večjega nasada pa je to preveč zamudno. Zato uporabljamo škropilo.

V zadnjih časih se je res uveljavila uporaba različnih pripravkov, ki delujejo na osnovi že imenovanega bacillus thuringiensis. Naj navedemo vsaj nekatere, da ima človek, ko stopi v semenarno po pripravek, vsaj nekaj imen, po katerih lahko vpraša: Bactucide, ki ga pro-

izvaja podjetje Caffaro; Biopbit PB družbe Scam; Delfin, ki ga dela družba Novartis; Eco-tech Bio v proizvodnji Siapa; Novodor FC družbe Scam in še nekateri drugi. Gre za pripravke, ki so tudi dovoljeni za rabo v biološkem kmetovanju, saj imajo izredno kratko karenčno dobo in ne pustijo nobenih škodljivih sledov.

Bacillus thuringiensis učinkuje tako, da ohromi prebavni sistem žuželk, ki prenehajo s prehranjevanjem in v roku 48 ur poginejo. Kdor bo torej upo-

rabil taka škropila, naj se ne čudi, če bo po škropljenju videl na krompirjevih grmcih še žive hrošče in ličinke. Nasad moramo pregledati dva dni po škropljenju in v primeru, da so se medtem izlegle nove ličinke, še enkrat poškopiti. Prav tako moramo ponovno škropiti, če je v štiriindvajsetih urah po škropljenju tako močno deževalo, da je z listov spralo škropilo.

Zvestega bralca naj še opozorimo, da so pripravki, ki vsebujejo bacillus thuringiensis, primerni tudi za boj proti ličinkam nekaterih drugih škodljivcev, na primer tudi proti jabolčnemu in breskovevemu zavijaču, ki povzročata črvihost plodov, ali proti nekaterim moljem, ki napadajo različno sadje, zlasti v prvem obdobju po oploditvi cvetov.

Glede razmerij pri uporabi pa je potrebno natančno prebrati napotke na konfekcijah, na katerih so tudi natančno navedeni vsi potrebni podatki za pripravo škropila in karenčna doba, ki jo moramo upoštevati pred pobiranjem in trženjem plodov oziroma zauživanjem pridelkov.

ZA ALTERNATIVNE POČITNICE

TURISTIČNE KMETIJE VABIJO

BREDA SUSIČ

Pred začetkom poletnih počitnic so v Italiji objavili podatke o zelo pozitivni bilanci agriturističnega sektorja v minulem letu. Združenje Agriturist predvideva še dodaten razvoj in povečanje poslov in tekočem letu. Poleti bo po predvidevanjih več kot milijon ljudi preživelo svoje počitnice na turističnih kmetijah, v celotnem letu pa računajo na obisk dveh milijonov 340.000 turistov, skoraj pol milijona (19%) več kot minulo leto. Ena četrtina obiskovalcev bo prišla iz tujine. Turisti bodo na turističnih kmetijah preživeli skupno 13,1 milijonov dni, 17% več kot lani, kar v denarju pomeni 1.200 milijard poslov.

Ljubitelji pristne hrane in zdravega načina življenja bodo imeli kar precej izbire: v Italiji je 10.000 kmetij, ki so se usmerile tudi v gostinsko ponudbo, 84-krat na 100 pa nudijo tudi nočitev. V primerjavi z letom 2000 je letos 450 agriturizmov več. Vedno več je takih kmetij, kjer redijo konje, nekatere kmetije pa na lastnem posestvu uredijo še prostor za kampiranje. Največ uspeha bodo po predvide-

vanjih imeli tisti agriturizmi, ki poleg domače hrane in pijače ponujajo tudi izlete, rekreacijo in šport. Turisti imajo radi aktivnosti, ki jim pomagajo odkrivati naravne, kulturne in zgodovinske znamenitosti teritorija. Zelo popularne pa so tudi tako imenovane didaktične kmetije, kjer se lahko "mestna mladina", ki je redila le "virtualne piščančke", in otroci, ki so domače živali videli le po televiziji, naučijo osnovnih zakonitosti narave, živalskega in rastlinskega sveta.

Agrituristični sektor je v velikem razmahu tudi v Sloveniji. Pred kakim tednom so izdali nov, tretji katalog slovenskih turističnih kmetij. V njem se predstavlja 161 agriturizmov (v Sloveniji jih je sicer precej več, vendar se niso vse vključile v katalogno reklamo), navedeni so tudi naslovi in telefonske številke. Brezplačni katalogi so na voljo v turistično informativnih centrih, turističnih agencijah, dostopni pa so tudi na internetu: www.slovenia-tourism.si.

POPRAVEK

V zadnji številki nam jo je zagodel tiskarski škrat in so naši bralci tako prebrali, da ima Slovensko gospodarsko združenje v Gorici 50 članov, a jih ima v resnici 250.

USPEŠNO POSLOVANJE KREKOVE BANKE

Krekova banka v Mariboru, ki se navdihuje po izročilih socialnega nauka Janeza Evangelista Kreka, uspešno posluje. O tem poroča tudi zadnja številka osrednje slovenske revije za naložbo denarja Kapital. Krekova banka, ki ima svojo enoto tudi v Novi Gorici, se po rasti bilančne vsote uvršča v prvo polovico bank, ki poslujejo v Sloveniji. Bilančna vsota omenjene banke znaša okoli 66 milijard tolar-

jev. Obseg njenega poslovanja se je lani povečal za 15% oz. za 8,5 milijarde tolarjev. Najbolj so se povečale hranilne vloge prebivalstva. Teh je sedaj za 34,6 milijarde tolarjev in predstavljajo 65% vseh vlog. Sledijo vloge pravnih oseb, ki jih je za 18,4 milijarde tolarjev in tvorijo 35% zbranih vlog. Krekova banka je v letu 2000 obseg plačilnega prometa s tujino povečala za 27% in ta je dosegel 49,8 milijarde tolarjev. Čisti dobiček Kre-

kove banke v Mariboru je lani znašal 429 milijonov tolarjev, v njej pa je 222 zaposlenih.

SLOVENSKO PODJETJE GRADI TRGOVSKI CENTER NA OBMOČJU TRŽIČA

Znano gradbeno podjetje Slovenija-cesta iz Ljubljane je zmagalo na natečaju za gradnjo novega trgovskega centra Integrato na območju Tržiča (Monfalcone) v Italiji. Veliko nakupovalno središče trgovske mreže Famila iz Nemčije bo i-

melo okoli 30.000 kvadratnih metrov celotne površine; vrednost del, ki jih bo opravilo ljubljansko gradbeno podjetje, pa je ocenjena na 4,1 milijarde lir. Slovenski gradbeniki bodo izdelali, pripeljali in montirali armiranobetonsko montažno konstrukcijo s stebri, nosilci, ploščami in z betonskimi fasadnimi elementi. Izvajalec bo svoja dela opravil do konca letošnjega oktobra, novi trgovski center na območju Tržiča pa bodo odprli 1. junija 2002.

SLOVENIJA

HRVAŠKA ZMAGA V WIMBLEDONU

GORAN NA VRHU TENIŠKEGA SVETA

Če bi imeli v Novem glasu prostor, bi lahko posvetili celo stran zgodovinskemu uspehu hrvaškega teniškega igralca v Wimbledonu. A to so že naredili vsi svetovni časopisi, italijanski tudi, pa čeprav najraje ne bi, ker Italijani Gorana nikdar niso imeli radi, tudi zato ne, ker je vedno premagoval njihove tenisače. Goran Ivanišević je v finalni tekmi, ki je bila odigrana na angleški travi v Wimbledonu minuli ponedeljek, ugnal favorita tega dvoboja, avstralskega asa Patricka Rafterja, ki je tako letos že drugič ostal brez zmage. Rezultat je bil tesen, in sicer 3:2 v setih za Gorana Ivaniševića, kar pa ne pove veliko, a dovolj, da vemo, kako trnova je pot do uspeha. Finale je bil krasen, tak, da je premagani Rafter na koncu zaradi fair-playa in glasnega navijanja številne publike dejal: "Izgubil sem, a sem vesel, da sem igral pred tako publiko. Zaradi tega tudi igramo!"

Samo ljubitelji lepega in predvsem pa napadalnega tenisa smo ostali zvesti Goranu Ivaniševiću, ki je igral v finalu v Wimbledonu že trikrat: leta 1992 je izgubil proti Agassiju, leta 1994 ga je porazil Sampras, ki mu je navidezno tudi zapečatil kariero leta 1998, ko so vsi strokovnjaki pred očmi celega sveta zatrdili, da je z Goranom konec. Nihče namreč še ni bil prišel trikrat v finale in bi trikrat izgubil najprestižnejšo teniško lovoriko na svetu... Konec je, so zapisali in res je kazalo, da je z Goranom na teniških igriščih za vedno konec.

Še pred mesecem dni ga je neki podpoprečni italijanski tenisač premagal v prvem kolu teniškega turnirja v Londonu, nihče ni stavil nanj. Toda Angleži imajo lepo lastnost tudi v tenisu: imajo namreč vedno živ zgodovinski spomin in so zaradi napadalne, lepe, hitre igre in predvsem pa zaradi treh finalnih dvobojev Goranu dali posebno povabilo, t.i. wild card, da je lahko prišel igrati v Wimbledon in mu ni bilo potrebno skozi divje kvalifikacije. Tako je Goran začel igrati svoj letošnji Wimbledon, ki si ga bo zapomnil vse življenje; premagal najprej Jonssona, nato Moyo, učil igrala širokoustnega, a tudi obetavnega Roddicka, sesul Rusedskega, premagal Safina in se končno kar v treh dneh sprijel z domačim ljubljencem

Henmanom, ga porazil in veljal za podrejenega v dvoboju z Rafterjem.

"Pred finalno tekmo nisem zatisnil oči, bil je četrti finale, ki sem ga igral. Rekel sem si: če danes kaj v svetu tenisa pome-niš, je to samo zato, ker si trikrat izgubil v Wimbledonu, večno drugi si. Če izgubiš še ta finale, boš ostal v spominu vseh kot večni poraženec, večno drugi! Zato se mi danes zdi, da sanjam, da me bo kdo zbudil in mi rekel, da vse to ni res. Odslej nisem več večno drugi, odslej sem zmagovalec Wimbledonu, in če od danes naprej ne dobim niti enega samega teniškega dvoboja več, sem vseeno srečen!" je dejal po tekmi Goran, ki je svojo zmago posvetil leta 1993 v avtomobilski nesreči umrlemu prijatelju Draženu Petroviču, asu vseh asov evropske košarke, prav tako Dalmatincu, kot je on.

Če so pravljice s srečnim koncem danes še možne, potem je Ivanišević pokazal in dokazal, da so še možne, da jih tudi danes svetovni šport še kako potrebuje, in prepričani smo, da bi milijardo in pol lir, kolikor velja ček za zmagovalca, Goran tudi organizatorjem pustil v zameno za wimbledonski prestižni pokal in ne več samo krožnik, ki gre drugovrščenemu v Wimbledonu.

Goran Ivanišević je letos v Wimbledonu tudi potolkel vse rekorde: postal je najslabše na lestvico postavljeni igralec, ki je kdajkoli dobil Wimbledon, saj je Ivanišević bil šele 125. na svetovni lestvici. Na turnirju je dosegel 213 asov, kar je nov rekord. Goran je tudi prvi povabljeni teniški igralec (wild card), ki je v Wimbledonu kdajkoli zmagal, prišel sploh v finale in polfinale!

O njem je med turnirjem zelo slabo govoril legenda tenisa John McEnroe, tudi on levičar kot Goran, tudi on napadalec in "nora glava" kot Goran, češ da zna zabijati samo ase, na kar je Goran dejal: "Potem pa sem zares genij, kajti do sedaj sem zmagal na 22 turnirjih APT, tudi na travi, igral že trikrat v finalu v Wimbledonu. *Let it be!* Naj govori, kar hoče! John Lloyd pravi, da ne bi prišel skozi kvalifikacije? Morda ima prav. A sedaj sem tu, na vrhu, zmagovalac Wimbledonu."

ZUT

JADRANOVA USODA NA NITKI

Usoda nekoč slavne združene košarkarske ekipe Jadran visi na nitki. V tem mesecu bo namreč znano, ali bo Jadran še nastopal v C1 ligi, obstanek v kateri si je zagotovil ravno na zadnji tekmi komaj končane sezone, ali pa bo pod tem imenom nastopal le v mladinskih prvenstvih.

V to smer je šel skupni dokument, ki so ga podpisala društva Jadran, Bor, Kontovel, Breg, Dom, Polet in Cicibona. Če na kratko orišemo dogajanje v preteklih tednih (čeprav je naši športni javnosti že dobro znano), so 17. junija društva objavila skupno stališče, ki se je nagibalo k temu, da se Jadran odpove nastopanju v C1 ligi, ohranja pa nastopanje v mladinskih prvenstvih, to pa spričo odpovedi oz. odhoda večjega števila igralcev članske ekipe, nezadostnih nadomestil ter težav v tehničnem in odborniškem kadru. V naši športni javnosti je završalo, na občnem zboru SZ Jadran pa je goriski Dom ponudil nastopanje v C1 ligi v Gorici. Tako je prišlo do sklepa, da se odbor Jadrana podaljša mandat, v mesecu dni pa naj se preveri izvedljivost Domovega predloga.

V trenutku, ko to pišemo, dokončna odločitev še ni padla, zato bi bilo preuranjeno napovedovati karkoli. Vendar spričo izkušeni iz zadnjih let je težko biti optimisti. Zgodba, ki se je začela pred natanko 25 leti, ima dobre možnosti, da se letos - vsaj kar zadeva člansko ekipo - konča, in to iz več razlogov. "Zlato obdobje" Jadrana, ko je v 80-ih letih naša združena ekipa iz leta v leto napredovala do zmagoslavja, ko je dosegla svoj najvišji vrh - B ligo - je mimo. Takratne - za nas - vrhunske rezultate je omogočila generacija talentiranih igralcev, ki so se izoblikovali v 70-ih in dosegli svoj višek v 80-ih (nekateri tudi v 90-ih) letih. Take množice talentov danes nimamo na razpolago, poleg tega so bile razmere na mladinskem področju po trditvi samih košarkarskih delavcev porazne. Organizacijska struktura pa je bila vedno šibka: posamezna društva so sicer svoje igralce vedno posojala Jadranu, le-ta pa, čeprav se je osnoval tudi kot samostojno športno združenje, se organizacijsko ni nikoli dovolj utrdil. Kaže, da je ideja Jadrana ime-la mnogo več podpore "od zu-

naj", se pravi s strani navijačev in športnih navdušencev (spomnimo se okoli 5.000 gledalcev v tržaški športni palači!), kot pa med vodstvi posameznih klubov, tako da se je z upravljanjem prepričano ukvarjala le sorazmerno majhna skupina navdušencev in ljudi dobre volje. Z odhajanjem predstavnikov "zlate" Jadraneve generacije (Viteza, Bana, Starca idr.) so se začeli rezultati slabšati, pa čeprav je Jadranu do danes uspelo - sicer s težavo - ohraniti prisotnost v tretjeligiških vrstah. S slabšimi rezultati se je začelo manjšati tudi število navijačev in navdušencev: Jadran se je potem selil iz športne palače v kompleks Doma pristaniških delavcev pri Briščikih, od tam pa zaradi obnovitvenih del v telovadnico Palacalvola, tako da je ekipa ostala v bistvu brez domačega igrišča. Sedaj pa, ko je telovadnica v Domu pristaniških delavcev zopet nared in v upravi domačega društva Kontovel, tvegamo izgubo združene ekipe. Mesec julij bo verjetno pokazal, ali jo bomo tudi zares izgubili, ali pa so še možnosti za ohranitev, čeprav izgledi niso najboljše.

Sicer je Jadran alarmni zvo-nec za širšo športno - in ne samo športno - stvarnost. Pokazalo se je namreč, da je delo brez solidne strukture in koordinacije ter načrtovanja obsojeno na propad. Verjetno pa je tudi napočil skrajni čas za tisto, za kar so se nekateri zavzemali že pred desetletji, namreč za združevanje ne samo ekip, ampak tudi društev. V zamejstvu imamo namreč kopicico društev, ki pa praviloma skrbijo vsako zase, tudi za ceno vedno večje prisotnosti italijanskega elementa v svojih ekipah in odborih. To dejstvo se je zadnje čase poskušilo sicer popraviti (glej združevanje ekip na nogometnem področju), vendar je verjetno zares prišla ura, ko bo treba resno razmisliti o tem, da bomo pri nas imeli morda krepko manj društev, kot jih imamo zdaj, ampak da bodo ta imela trdno strukturo in organizacijo ter močno narodno identiteto. Morda bo tako strukturirana slovenska športna - in ne samo športna - stvarnost v Italiji predstavljala močnejši katalizator za mlade, kot je to sedaj.

NL

ZANJ SO ODŠTELI 160 MILIJARD LIR

ZIDANE V REAL MADRIDU

In na koncu skoraj vedno zmaga srce, bi lahko zapisali pod dogodek, ki je ponovno pokazal, da je v današnjem poklicnem nogometu vse mogoče, če je seveda le dovolj denarja zraven. Srce je seveda žena Veronique, ki je španskega rodu, saj je iz Almerie, slovitega francoskega nogometnega asa Zinedina Zidana in lepa Veronique ni nikdar skrivala svoje antipatije do Turina in Piemonta in jo je vedno vleklo domov, v Španijo, denar pa je dal najslavnejši nogometni klub v Evropi Real Madrid, ki je za francoskega napadalca odšteli nič manj kot 150-160 milijard lir.

Samo spomnimo se vseh velikih in jasno tudi praznih besed predsednika turinskega nogometnega kluba Juventus, ki je še pred desetimi dnevi na veliko okrog govoril, da se Zidana nihče ne bo dotaknil, da je Zizou, kot Zidana na Galskem radi kličejo, nedotakljiv, skorajda svetinja, okrog katere se pri Juventusu vse vrtili in še kaj so znali še do včeraj vsi pri Juventusu povedati. Pa je prišel španski boter, bogati predsednik Real Madrida, Florentino Perez in prinesel s seboj vrečo, kaj vrečo: malo goro denarja in družina Agnelli, ki je lastnik Juventus, se na denarce spozna. Velika ljubezen do Zidana je splahnela, je bila takoj pozabljena, dogovorili so se in Zidane se danes že veselo smeji v belem dresu slovitega Reala. Kako tudi ne, saj bo samo od španskega kluba na mesec prejel milijardo lir čistega dohodka, da o raznih sponzorjih itd. itd. seveda ne rečemo nobene.

In ga imenujejo šport in ga imenujejo najlepšo igro na svetu! Nogomet namreč! A pred-

vsem zato, ker nismo moralisti in to tudi nočemo biti, ponavljamo tisto, kar smo nekoč že zapisali: dokler bodo tepci še kupovali drage vstopnice, še hodili na igrišča navijati za zogobrcarje, dokler bodo televizijske postaje še dajale gore denarja nogometnim klubom, do takrat bo še tako, kot je sedaj. Še več: vedno slabše bo! Morala je namreč že zdavnaj odpovedala, tudi tista, na katero prisegajo liberalci. Zidane je tako sedaj najbolje plačani igralec vseh časov, tujkofred Figom, Crespom, Bufonom in Vierijem, ki je edini vreden le devetdeset milijard lir, vsi drugi so že krepko čez sto. Naj bo! Mimogrede: Juve sedaj diha na vrat Vieriju.

In še enkrat mimogrede, pa čeprav navijačem Juventus, to ne bo všeč: Zidane je odšel po petih letih iz Turina tudi zato, ker z Juventusom ni in je tudi vedel, da v kratkem ne bo osvojil najprestižnejšega Evropskega pokala nogometnih prvakov, edinega odličja, ki ga še nima v svoji bogati omari nogometnih odličij.

ZUT

V NEDELJO, 15. T.M., V KÖTSCHACH-MAUTHNU

VIII. OBERGAILTALER MTB MARATHON

Italijanski kolesar Claudio Chiappucci je najbolj znano ime od 150 gorskih kolesarjev, ki jih pričakujejo na osmem Obergailtaler MTB-MARATHONU, ki bo v nedeljo, 15. t.m., v avstrijskem Kötschach-Mauthnu. Prikupna avstrijska vas leži le nekaj kilometrov od italijanske meje, v dolini pod prelazom Monte Croce Carnico-Plockenpaß, na stari rimski cesti Via Augusta. Prav ta pot je v zadnjih časih deležna spodbudnega italijansko-avstrijskega sodelovanja na področju mednarodne promocije številnih dobrot in lepote, ki jih karnijsko-koroško področje premore.

Kolesarski maraton so predstavili v kavarni Ferigo v Gorici ob navzočnosti lepega števila ljudi s kolesarskega področja, goriškega podžupana Nosellija, pokrajinskega odbornika za šport Buttignona in predsednika videmskega Conija D'Antonija. Avstrijski gostje, katere sta vodila župan Kötschach-Mauthna Walter Hartlieb in predsednik organizatorja kolesarskega teka Harald Unterluggauer so dovršno predstavili osmo izvedbo enega med najbolj navdušujočimi maratoni z gorskimi kolesi. Kolesarji bodo tudi letos lahko izbirali med dvema programoma: krajša meri 55 km in ima 1.300 m višinske razlike ter se je lahko udeležijo vsi, ki so dopolnili 16. leto, daljša proga, dolga 95 km s kar 3.400 m višinske razlike pa je namenjena le polnoletnikom.

Obe progi se odvijata po cestah, stezah in gozdovih v prelepi okolici te koroške občine. Daljša proga predvideva tudi vzpon na 1.750 m visok hrib Zolner, od katerega bodo tekmovalci prišli skoraj do meje z Ita-

lijo, preden se bodo spustili nazaj v dolino. Sodelovanje na osmem maratonu v gorskem kolesarjenju je odprto profesionalcem in amaterjem, ki bodo tako lahko merili svoje moči s šampioni, kot so Chiappucci in avstrijski prvaki te športne panoge. Predsednik organizacijskega kluba Unterluggauer je dejal, da pričakuje približno 1.000 kolesarjev iz Avstrije, Italije, Nemčije, Slovenije in Švice. Prireditelji so poskrbeli za popolno navzočnost na terenu s številnimi ekipami prve pomoči, okrepevalne točke in ekipami z nadomestnimi deli koles.

Udeleženci daljšega maratona bodo startali v nedeljo, 15. julija ob osmih, uro kasneje pa bodo krenili tekmovalci krajše proge. Gorski kolesarji se lahko na osmi MTB maraton visoke zilske doline prijavi na spletni strani www.koemau.at/mtb-marathon, po telefonu na krajevni turistični urad na št. 0043 47158516 in seveda na licu mesta do ene ure pred startom in tudi v soboto, 14. t.m., ko se bo v Kötschach-Mauthnu začel dvodnevni praznik gorskih kolesarjev. V popoldanskih urah bo najprej na vrsti tekovanje v Arcathlonu, mešanica gorskega kolesarjenja in lokostrelstva, sledile bodo projekcije športnih videoposnetkov, Pastaparty in druge družabnosti.

Prireditelji so pomislili tudi na otroke, za katere so pripravili kratki maraton z gorskimi kolesi. To tekovanje bo ob 12. uri in je namenjeno otrokom med 8. in 15. letom. Poleg nagrad za boljše uvrščene v vseh kategorijah so predvidene tudi druge nagrade, ki jih bodo izžrebali med vsemi, ki bodo prispeli do cilja.

15

ČETRTEK,
12. JULIJA
2001

DEŽELNO TAJNIŠTVO SSK O PEREČIH PROBLEMIH

V sredo, 4. julija, se je na redni mesečni seji sestalo deželno tajništvo stranke Slovenske skupnosti. Na dnevnem redu je bilo kar nekaj tehničnih problematik in tematik.

Prisotni so najprej ocenili nedavne upravne volitve v naši deželi ter z zadovoljstvom podčrtali, da so bili vsi kandidati SSK izvoljeni v goriška in tržaška izvoljena telesa, za kar jim gre čestitati, obenem pa je tudi dokaz, da je stranka dobro prisotna na teritoriju, kjer razpolaga s svojimi sekcijскими tajniki in predstavniki. Negativno je seveda dejstvo, da sta v tržaškem občinskem in goriškem pokrajinskem svetu po en Slovenec manj, kar se bo še kako poznalo v bližnji prihodnosti, ko bo šlo za dejansko izvajanje zaščitnega zakona, ki je odvisno, kot znano, od krajevnih uprav. SSK zato meni, da je iz omenjenih razlogov nujno potrebno, da bo pri prihodnjih volilnih preizkušnjah, in sicer pri občinskih volitvah v Nabržini in občinskih v Gorici, čim več Slovencev kandidatov oz. izvoljenih v omenjene svete. SSK med drugim tudi upa, da tokrat ne bo več prišlo do načrtne omejitve slovenske prisotnosti v izvoljenih telesih s strani nekaterih koalicijskih kolegov, kot se je to zgodilo tokrat pri občinskih volitvah v Trstu in pokrajinskih v Gorici.

Deželno tajništvo SSK je poglobljeno razpravljalo o zaskrbljujočem stanju in krizi Glasbene matice. Prisotni so pouda-

ri, da je bil v tem smislu 15. člen zaščitnega zakona o glasbenem šolstvu slabo premišljen, saj ne jamči življenja Glasbeni matici. Slovenska sekcija na konservatoriju Tartini ne more nadomestiti funkcije in duha GM, vsaj ne takšne, kakršno poznamo in kakršna je odigrala bistveno vlogo v našem družbenem življenju v vseh teh desetletjih.

Prisotni na seji so vzeli resno v pretres pereče probleme v občini Devin-Nabrežina in v občini Gorica, točneje v Štandrežu. V obeh primerih smo pričra krčenju slovenskega etničnega teritorija, vendar z razliko, da gre v prvem primeru za levosrednjsko, v drugem primeru pa za desnosrednjsko krajevno upravo. Omenjeno delovanje uprav je, med drugim, v popolnem nasprotju z 21. členom zaščitnega zakona, ki predvideva zaščito teritorija, na katerem je zgodovinsko prisotna slovenska manjšina, to seveda pomeni, tudi v občini Gorica in v občini Devin-Nabrežina. SSK je trdno na strani vseh tistih aktivistov in predstavnikov, ki branijo slovensko zemljo in njene pravice, obžaluje pa, da se slovenska narodna skupnost ne zna zadostno strniti okoli omenjenih odprtih in perečih problemov, kar velja še posebno v nabrežinskem primeru.

Glede občine Devin-Nabrežina velja med drugim povedati, da SSK skrbi nižanje jezikovnih pravic v občini, saj je vedno manj dvojezičnih uslužbencev

in dvojezičnost je v tej občini vedno manj vidljiva.

Prisotni na seji so spregovorili tudi o desetletnici samostojne Republike Slovenije. Slovenska skupnost je ponosna nad dosežki mlade slovenske države, v bodoče pa bi morali predstavniki manjšine in matice ustvariti pogoje za večjo povezanost in tesnejše čutenje med matico in Slovenci v Italiji.

Bipolarni sistem v Italiji ni več pod vprašajem, saj so že parlamentarne volitve pokazale, da je izbira volivcev v tem smislu dokaj jasna. Manjšina bi morala v tem kontekstu postati enoten politični subjekt, strniti bi morala svoje vrste in suvereno odločiti svojo strategijo. Upati je, da desnosrednjska vlada in dežela ter nove krajevne uprave ne bodo imele do slovenske prisotnosti negativne politike. Signal, ki ga prinašajo davčni obrazci v slovenskem jeziku, nas lahko zato navdaja z rahlim upanjem, kar pomeni, da a priori ne gre zavračati dogovarjanja z nikomer. S tem v zvezi se SSK javno zahvaljuje poslancu Riccardu Illyju, ki si je prizadeval za pravice slovenske narodne skupnosti v italijanskem parlamentu.

SSK obenem tudi pričakuje, da bosta dežela in vlada spoštovali voljo slovenske manjšine pri imenovanjih članov paritetnega odbora, za katerega si vsi prizadevamo, da bi začel čim prej s svojim delom, t.j. z izvajanjem zaščitnega zakona.

DIGITALNA UMETNOST NA GORIŠKEM / B. SOBAN IN P. D. REDFERN

IZZIVI SODOBNE UMETNOSTI

DANIJELO DEVETAK

Malokdo verjetno ve, da se sodobna likovna umetnost razvija tudi na ekranih računalnikov. In verjetno še manj ljudi ve, da živita na Goriškem, tostran in onstran državne meje, umetnika srednje generacije, ki imata za sabo že večdesetletno snovanje in sta v tej zvrsti sodobne - digitalne - umetnosti prava mojstra, v sami špiči evropskih tovrstnih umetnikov.

Pred dvema tednoma sta potekala v Središču multimedijjskih komunikacij (Centro comunicazioni multimediali) v ul. Diaz v Gorici dva zanimiva večera z naslovom *Gorizia Futura*, na katerih sta Paul D. Redfern in Bogdan Soban spregovorila o digitalni umetnosti. Pobudo je organiziralo kulturno združenje Graphiti iz Gorice v sodelovanju s pokrajinsko upravo in omenjenim Središčem.

BOGDAN SOBAN:

GENERATIVE ART

Četrtek, 28. junija, je bil posvečen Bogdanu Sobanu, strojnemu inženirju po rodu iz Vrtojbe, ki je dve desetletji delal na področju poslovne informatike in se sedaj ukvarja z umetniško metodo, ki ji pravijo *generative art*. Z veliko intelektualno radovednostjo se je poglabljal v tiste lastnosti računalnika, ki prekašajo človekove sposobnosti (spomin, učinkovitost, točnost, hitrost, neutrudnost...). Iz tega dolgoletnega dela in programiranja računalniških aplikacij je nastal svojstven projekt ustvarjanja računalniških grafik, ki se umešča na področje raziskav in razvoja t.i. *generative art*. Soban je v Sloveniji med prvimi, ki uporabljajo ta postopek v svojem umetniškem snovanju. Kot je sam nazorno povedal in kot piše tudi v besedilu na njegovi spletni strani (www.soban-art.com), gre za sodobno računalniško metodo, ki omogoča razvoj idej in ustvarjanje novih rešitev na vseh področjih človekovega ustvarjanja. Preprosto povedano: umetnik določi t.i. genetski kodeks ideje in stroj lahko nudi neskončno število neponovljivih rešitev. Metodo eksperimentirajo tudi v arhitekturi, urbanizmu, industrijskem oblikovanju, načrtovanju stolic, glasbi, poeziji itd. V sami osnovi metoda posnema evolucijske procese v naravi, in to od genetskega zapisa prek rojstva in rasti do zrelosti. Gre za genetsko zasnovane programske kode, ki prav tako, kot se dogaja v naravi, generirajo neskončno število vedno drugačnih, edinstvenih, nepredvidljivih in neponovljivih rešitev. Jasen primer je umetnik ponudil, ko je govoril o hrastu. Vsi hrasti na svetu so hrasti, saj imajo točno določene značilnosti; in vendar ne obstajata dva popolnoma enaka hrasta. Nekaj podobnega je Soban uresničil s svojim računalniškim programom (kot zanimivost povejmo, da gre za programček, ki ga lahko vsebuje preprosta disketa), ki - na podlagi od njega določenih predpostavk - "ustvarja" neskončne možnosti vedno novih rešitev; velja zakonitost, da se nobena slika ne more ponoviti. To iskane neskončnega je pravzaprav zmes visoke tehnologije in filo-

FOTO BUMBACA

zofije in je trenutno predmet proučevanja znanstvenih ustanov po vsem svetu, saj metoda kot taka odpira vrsto vprašanj, ki zadevajo uporabo tehnologije pri ustvarjalnih procesih in samo vlogo človeka in njegove samozavednosti v tehnologiziranem svetu. Umetnik je torej sestavil računalniški program in določil "genetski kodeks" svoje stvaritve; ko da ukaz računalniku, pa slednji začne... "ustvarjati". Tako je nastala vrsta likovnih ciklov, sad kompleksnih matematičnih formul, ki jih je Soban v zadnjih 7 letih razstavljal po vsej Sloveniji in v naši deželi. Na predstavitvi nam je z digitalnim projektorjem tudi pokazal, kako se rojevajo njegova dela. Da obstajajo njemu podobni umetniki, je (seveda) odkril na internetu, in to pred nekaj meseci. Gre namreč za mlado metodo, ki si še komaj utira pot in se bo gotovo še razvila.

PAUL DAVID REDFERN:
DIGITALNA FOTOGRAFIJA

V petek, 29. junija, pa je prišel na vrsto v Gorici živeti umetnik Paul David Redfern, organizator in povezovalac dveh večerov, pravi pionir digitalne fotografije. Redfern je na Goriškem znan in dejaven, saj je kot predsednik združenja Graphiti (www.code.it/graphiti) priredil v zadnjih desetih letih v sodelovanju z občinsko in pokrajinsko upravo več svojevrstnih razstav, tečajev, predavanj in drugih umetniških ter kulturnih pobud; med temi omenimo samo inovativno letno pobudo EurArt, ki se je začela v Gorici in se nadaljuje po Italiji, Sloveniji in Avstriji. Znan pa je tudi na državni in mednarodni ravni, saj so njegovi umetniški metodi posvetile posebne študije tudi ugledne znanstvene revije (npr. *Applicando*), že nekaj let ga redno vabijo na ljubljansko univerzo, kjer vodi tečaje o digitalni fotografiji. Po zaslugi njegove nove umetniške govorice uvrščajo strokovnjaki Gorico med pionirska mesta digitalne umetnosti v Italiji. Pred tremi leti je združil nekaj goriških umetnikov tostran in onstran meje v prvo skupino digitalnih umetnikov v deželi. Pred dvema letoma mu je AGFA posvetila v Milanu odmevno osebno razstavo, s katero je Redfernova digitalna fotografija (Photomorfosis®) "zaznamovala zgodovino fotografije", našla prostor v zasebnih in javnih likovnih zbirkah ter postala predmet znanstvenih razprav. Redfern in njegova žena, dr. Giuseppina Mastrovito, sta v Gorici dala tudi pobudo za prvi eksperimental-

ni muzej sodobne umetnosti, t.i. VirtualGMuseum, ki z ene strani skrbi za ohranjanje slikarskih, grafičnih, fotografskih in digitalnih del, z druge strani pa za širjenje (prek interneta) sodobne in še zlasti digitalne umetnosti. Tudi to je izvirna pobuda (pri njej sodelujejo umetniki z vsega sveta), ki želi oblikovati novo muzejsko kulturo v službi Goričanov in - prek medmrežja - sploh kogarkoli po vsem svetu. Redfern je na večeru v Središču multimedijjskih komunikacij najlepše razložil nastanek svoje "pustolovščine", ko je povedal, da mu je bila čista fotografija kot umetniška metoda pretesna. "Rad dodajam kaj svojega." Tako je nastala zvrst, ki ni več fotografija, ni niti grafika in niti tradicionalno slikarstvo. Že v 70-ih letih je začel izdelovati podobe s kolaži, v 80-ih in do srede 90-ih se je posvečal pretežno fotografiji. Mejniki predstavlja leto 1994, ko je spoznal računalniški program Photoshop, s pomočjo katerega na podlagi realnih slik, posnetih z digitalno kamero, na ekranu sestavlja abstraktne umetnine. Prek svoje zgodbe je tako nakazal razvoj digitalne fotografije v zadnjih letih in orisal nekaj smernic, kako se ta tehnologija lahko uporablja za strokovne rezultate na področju fotografije. Za takim delom je seveda veliko tehničnega in fotografskega znanja ter izkušnje, prisotna pa je tudi umetniška žilica. Redfern je na zanimivem večeru tudi prikazal svoje delo na računalniku in predstavil nekaj filtrov kot sredstev manipuliranja podobe. Tudi on je poudaril vlogo interneta v širjenju novih umetniških izraznih govoric, saj gre za sredstvo, ki obvešča v realnem času in je na razpolago vedno širšemu krogu ljudi.

Soban in Redfern sta umetnika, ki snujeta pred računalniškim ekranom. Sad Sobanovega dela je program, ki "ustvarja" neskončno nepredvidljivih in neponovljivih grafičnih rešitev, sad Redfernevega pa do zadnjega detajla izdelana "sintetična" fotografska obdelava. Skupna jima je neustavljiva notranja želja po ustvarjanju in presejanju vseh dosežanih meja in metod. Sploh pa se oba spušča na področje neskončnega, brezčasnega, nadčloveškega. Goričani - tu in tam - smo lahko ponosni, da živita sredi naša dva uveljavljena umetnika, ki tudi svojo govorico in sodelovanjem uvajata tretje tisočletje novih izjavov za sodobno umetnost.

Tukaj

so zares nebesa bližja!

Svete Višarje.

Odkrijte čarobni svet, kjer se narava in duh stapljata v čudovito doživetje.

Spoznajte, kako enostavno je priti semkaj, dovolj je stopiti v kabino žičnice.

ŽIČNICA V OVČJI VASI (VALBRUNA)

2 minuti od avtocestne postaje na Trbižu

Vsak dan od 16. junija do 9. septembra

Utrik

Delavniki 9.00 - 17.15 • Prazniki 8.30 - 16.15

Sobote in nedelje 2. - 9. - 19. junij

15. - 16. - 22. - 23. - 29. - 30. september

Cena za organizirane skupine, najmanj 25 oseb 15.000 ITL

PROMOTUR

vallesabine

MONTE SANTO

LUSSARI

JUBILEJNA CERKEV ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE

Utrik Svetih Mak

Delavniki 11.00 - 12.00

Nedelje in prazniki 9.15 - 10.00 - 11.00 - 12.00 - 13.00

ZA INFORMACIJE POKLIČITE. TEL. 0428 2967 • 64982 • FAX 0428 40455